

Zavod za varstvo
kulturne dediščine Slovenije
Služba za kulturno dediščino
Območna enota Novo mesto

Razglasitev kulturnih spomenikov lokalnega pomena na območju občine Dolenjske Toplice

predlog

Novo mesto, maj 2018

Številka: 6224-0005/2015/5

Zadeva: **Razglasitev kulturnih spomenikov lokalnega pomena
na območju občine Dolenjske Toplice – predlog**

Izdelal: Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije
Območna enota Novo mesto
Skalickega ulica 1, 8000 Novo mesto

Gradivo pripravili: mag. Uroš Bavec, univ. dipl. arheolog
mag. Marinka Dražumerič, univ. dipl. um. zgod., univ. dipl. etnologinja
dr. Tomaž Golob, univ. dipl. um. zgodovinar
Judita Podgornik Zaletelj, prof. zgodovine in sociologije
Marko Pršina, dipl. inž. grafične tehnike
Mitja Simič, univ. dipl. inž. krajinske arhitekture
Mojca Verček Rems, univ. dipl. inž. arhitekture
Marija Ana Krajnc, univ. dipl. inž. arhitekture
mag. Dušan Štepec, univ. dipl. etnolog in kult. antropolog ter prof. umet. zgod

Koordinatorja: Judita Podgornik Zaletelj, prof. zgodovine in sociologije
Marko Pršina, dipl. inž. grafične tehnike

Vodja enote: Mitja Simič, univ. dipl. inž. krajinske arhitekture

Datum: maj 2018

KAZALO

UVOD	4
A OBVEZNI ELEMENTI ZA RAZGLASITEV	6
1. VRSTA SPOMENIKA	7
2. ENOTE DEDIŠČINE, KI SE RAZGLAŠAJO	7
3. OBSEG RAZGLASITVE	8
4. OPIS ENOTE	8
5. VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK	8
6. VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA	8
7. OBSEG IN PODATKI O LASTNIKIH	8
8. PREMIČNINE, KI SO SESTAVNI DEL SPOMENIKA	8
9. OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA	8
10. OPIS VARSTVENEGA REŽIMA VPLIVNEGA OBMOČJA	11
11. PREDKUPNA PRAVICA NA NEPREMIČNINI V VPLIVNEM OBMOČJU	12
12. OBVEZNOST JAVNE DOSTOPNOSTI SPOMENIKA	12
13. UPRAVLJANJE SPOMENIKA	12
14. OZNAČITEV SPOMENIKA	12
15. RAZGLASITEV SPOMENIKA, KI VPLIVA NA OHRANJANJE NARAVE	12
16. OCENA FINANČNIH POSLEDIC	12
17. USKLAJENOST Z REGISTROM NEPREMIČNE KULTURNE DEDIŠČINE	12
18. GRAFIČNA PRILOGA	12
19. DRUGE PRILOGE	12
20. SEZNANITEV LASTNIKA Z RAZGLASITVIJO	12
B VSEBINSKE OPREDELITVE POSAMEZNIH ENOT, KI SE RAZGLAŠAJO	13
Arheološka najdišča	14
Stavbe (profane)	21
Stavbe (sakralne)	56
Spominski objekti in kraji	80
Parki	109
Drugi objekti in naprave	114
Naselja in njihovi deli	121

Uvod

Priprava posodobljenega razglasitvenega akta za območje občine Dolenjske Toplice je potrebna iz več razlogov. Izkazalo se je, da Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti in nepremičnih kulturnih in zgodovinskih spomenikov iz leta 1992, ki ga je sprejela takratna občina Novo mesto in obsega tudi območje sedanje občine Dolenjske Toplice, po 25 letih ne more več uspešno slediti sodobnim varstvenim izhodiščem in ponekod spremenjenim razmeram na terenu ter potrebam sodobnega časa nasploh. Priprava posodobljenega razglasitvenega akta je potrebna tudi zaradi uskladitve s sodobno zakonodajo, pri čemer je potrebno upoštevati predvsem Zakon o varstvu kulturne dediščine (ZVKD-1, Uradni list RS št. 16/08) in Pravilnik o seznamih zvrsti dediščine in varstvenih usmeritvah (Uradni list RS št. 102/2010).

Predlog za razglasitev kulturnih spomenikov na območju Občine Dolenjske Toplice (dalje Predlog) tako izhaja iz sodobnih dognanj stroke in dejanskega stanja na terenu, pri čemer se je ponekod pokazal razkorak z do sedaj veljavnimi varstvenimi opredelitvami, ki so bile določene s starim odlokom. Predlog je pripravljen na osnovi določil 11., 12. in 13. člena Zakona o varstvu kulturne dediščine, Uradni list RS 16/2008 (dalje ZVKD-1). Vse obravnavane enote dediščine so skladno z 9. členom ZVKD-1 vpisane v Register nepremične kulturne dediščine, ki ga vodi Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije. Cilj Predloga je, da se z natančnejšo opredelitvijo varovanih lastnosti zagotovi učinkovitejše varstvo kulturne dediščine ob sočasnem omogočanju ustreznega prostorskega razvoja občine v smislu trajnostnega razvoja in celostnega ohranjanja dediščine.

Na območju občine Dolenjske Toplice ima po odloku iz leta 1992 status kulturnega spomenika 44 enot kulturne dediščine. Novi predlog obravnava 55 enot.

Z Odlokom o razglasitvi kulturnih spomenikov lokalnega pomena v občini Dolenjske Toplice **preneha veljati** Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti in nepremičnih kulturnih in zgodovinskih spomenikov v občini Novo mesto (Uradni list RS št. 38/1992) v tistem delu, ki se nanaša na nepremične kulturne in zgodovinske spomenike na območju občine Dolenjske Toplice. Večina dosedanjih kulturnih spomenikov ohranja svoj status še naprej.

Leta 1999 so z odlokom vlade RS (Odlok o razglasitvi Baze 20 za kulturni spomenik državnega pomena, RS, št. 81/1999 in Odlok o razglasitvi bolnišnice Jelendol za kulturni spomenik državnega pomena, RS, št. 81/1999) nekateri spomeniki pridobili status kulturnega spomenika državnega pomena. Ti spomeniki ohranjajo ta status in niso predmet obravnave tega odloka.

Spomeniki državnega pomena v občini Dolenjske Toplice so:

	EŠD	Ime
1.	271	Kočevski Rog – Baza 20
2.	8729	Kočevski Rog – Bunker 44
3.	4224	Kočevski Rog – Grobišče na Pogorelcu
4.	4222	Kočevski Rog – Grobišče partizanske bolnišnice Jelendol
5.	272	Kočevski Rog – Partizanska bolnišnica Jelendol

Predlog ukinja status kulturnega spomenika naslednjim enotam:

	EŠD	Ime
1.	8639	Dolenje Polje – Rimskodobno grobišče
2.	8475	Dolenjske Toplice – Gostilna Pionirska 2
3.	8480	Dolenjske Toplice – Hiša Zdraviliški trg 20
4.	8630	Dolenjske Toplice – Vaško jedro
5.	4204	Gorenje Sušice – Grob s spomenikom padlim
6.	8485	Kočevske Poljane – Hiša Kočevske Poljane 26
7.	8731	Podstenice – Spomenik ustanovitvi GIO ZSM
8.	4225	Podturn pri Dolenjskih Toplicah – Grob s spomenikom padlim borcem

Enote, za katere predlagamo razglasitev na novo, so:

	EŠD	Ime
1.	30443	Dobindol – Vaški vodnjak
2.	14098	Dolenjske Toplice – Lukčeva kapelica
3.	30454	Dolenjske Toplice – Pokopališče
4.	30478	Dolenjske Toplice – Tabor
5.	30455	Dolenjske Toplice – Vodnjak na Zdraviliškem trgu
6.	111	Dolenjske Toplice – Zdraviliški park
7.	22350	Gorenje Polje – Spomenik NOB
8.	11130	Kočevske Poljane – Pokopališče
9.	9397	Kočevski Rog – Lokacija partizanske bolnišnice Daleč hrib
10.	14284	Kočevski Rog – Sprejemno središče na Bazi 20
11.	14115	Mali Rigelj – Bogčeva zidanica
12.	14114	Mali Rigelj – Grilova zidanica
13.	22352	Podhosta – Spomenik NOB
14.	14120	Podstenice – Kapelica
15.	23134	Podturn pri Dolenjskih Toplicah – Spomenik NOB
16.	14121	Podturn pri Dolenjskih Toplicah – Šmalčeva kovačija
17.	10871	Soteska ob Krki – Elektrarna
18.	9565	Soteska ob Krki – Grad Soteska
19.	7882	Soteska ob Krki – Grajski park
20.	11113	Soteska ob Krki – Strojnica z lokomobilo
21.	9569	Soteska ob Krki – Hudičev turn

A

Obvezni elementi za razglasitev

1. VRSTA SPOMENIKA

Predlog obravnava razglasitev kulturnih spomenikov lokalnega pomena.

2. ENOTE DEDIŠČINE, KI SE RAZGLAŠAJO

		Arheološka najdišča
	EŠD	Ime
1.	8613	Dolenje Gradišče – Gradišče
2.	110	Dolenjske Toplice – Arheološko najdišče Cvinger
3.	8615	Drenje – Gradišče Plešivica
		Stavbe (profane)
	EŠD	Ime
4.	8477	Dolenjske Toplice – Konvalinkova hiša
5.	8478	Dolenjske Toplice – Kopališki dom
6.	8476	Dolenjske Toplice – Sitarjeva hiša
7.	8481	Dolenjske Toplice – Stara šola
8.	30478	Dolenjske Toplice – Tabor
9.	8479	Dolenjske Toplice – Zdraviliški dom
10.	8483	Kočevske Poljane – Hiša Kočevske Poljane 14
11.	8484	Kočevske Poljane – Hiša Kočevske Poljane 17
12.	14284	Kočevski Rog – Sprejemno središče na Bazi 20
13.	14115	Mali Rigelj – Bogčeva zidanica
14.	14114	Mali Rigelj – Grilova zidanica
15.	8725	Občice – Hiša Občice 6
16.	8678	Podturn pri Dolenjskih Toplicah – Razvaline gradu Rožek
17.	14121	Podturn pri Dolenjskih Toplicah – Šmalčeva kovačija
18.	9565	Soteska ob Krki – Grad Soteska
19.	8663	Soteska ob Krki – Razvaline gradu Stara Soteska
20.	9569	Soteska ob Krki – Hudičev turn
		Stavbe (sakralne)
	EŠD	Ime
21.	2575	Cerovec pri Dolenjskih Toplicah – Cerkev sv. Trojice
22.	2571	Dolenjske Toplice – Cerkev sv. Ane
23.	2579	Dolenjske Toplice – Kapela Žalostne Matere božje
24.	2576	Gorenje Sušice – Cerkev sv. Roka
25.	2141	Kočevske Poljane – Cerkev Marije Pomočnice kristjanov
26.	2140	Kočevske Poljane – Cerkev sv. Andreja
27.	2572	Loška vas – Cerkev sv. Martina
28.	2142	Mali Rigelj – Cerkev sv. Uršule
29.	2573	Meniška vas – Cerkev sv. Antona Puščavnika
30.	2574	Podturn pri Dolenjskih Toplicah – Cerkev sv. Nikolaja
31.	2293	Soteska ob Krki – Cerkev sv. Erazma
		Spominski objekti in kraji
	EŠD	Ime
32.	4197	Dolenjske Toplice – Grob s spomenikom padlim
33.	14098	Dolenjske Toplice – Lukčeva kapelica
34.	30454	Dolenjske Toplice – Pokopališče
35.	22350	Gorenje Polje – Spomenik NOB
36.	4211	Kočevske Poljane – Grobnica padlih borcev VII. korpusa
37.	11130	Kočevske Poljane – Pokopališče
38.	4223	Kočevski Rog – Grobišče umrlih v partizanski bolnišnici Stari Log
39.	9397	Kočevski Rog – Lokacija partizanske bolnišnice Daleč hrib
40.	8730	Kočevski Rog – Partizanska bolnišnica Pugled

41.	8675	Nova Gora – Opuščena kočevarska vas
42.	22352	Podhosta – Spomenik NOB
43.	14120	Podstenice – Kapelica
44.	23134	Podturn pri Dolenjskih Toplicah – Spomenik NOB
45.	4230	Soteska ob Krki – Spomenik NOB
		Parki
	EŠD	Ime
46.	111	Dolenjske Toplice – Zdraviliški park
47.	7882	Soteska ob Krki – Grajski park
		Drugi objekti in naprave
	EŠD	Ime
48.	30443	Dobindol – Vaški vodnjak
49.	30455	Dolenjske Toplice – Vodnjak na Zdraviliškem trgu
50.	10871	Soteska ob Krki – Elektrarna
51.	11113	Soteska ob Krki – Strojnica z lokomobilo
		Naselja in njihovi deli
	EŠD	Ime
52.	8632	Kočevske Poljane – Vas
53.	674	Soteska ob Krki – Območje gradu Soteska

3. OBSEG RAZGLASITVE

Predlog obravnava razglasitev posameznih spomenikov.

4. OPIS ENOTE

Glej vsebinske opredelitve posameznih enot v poglavju B.

5. VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK

Glej vsebinske opredelitve posameznih enot v poglavju B.

6. VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA

Glej vsebinske opredelitve posameznih enot v poglavju B.

7. OBSEG IN PODATKI O LASTNIKI

Glej vsebinske opredelitve posameznih enot v poglavju B.

8. PREMIČNINE, KI SO SESTAVNI DEL SPOMENIKA

Premičnine, ki se razglašajo skupaj s spomenikom, še niso vpisane v inventarno knjigo. Z aktom o razglasitvi se opredeli obveznost izdelave inventarne knjige premičnin, ki so sestavni del spomenika, in sicer najkasneje do konca mandatnega obdobja občinskega sveta, ki sprejme odlok o razglasitvi.

9. OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA

Za vsak posamezni spomenik velja splošni varstveni režim za nepremične kulturne spomenike (9.1) in varstveni režim glede na zvrst dediščine v katero spada spomenik, razen če je pri vsebinski opredelitvi posamezne enote (poglavje B) določeno drugače.

9.1 Splošni varstveni režim za nepremične kulturne spomenike:

- spodbujanje trajnostne uporabe spomenika, to je uporabe spomenika na način in v obsegu, ki dolgoročno ne povzroča izgube njegovih kulturnih lastnosti;
- spodbujanje vzdržnega razvoja spomenika, s katerim se omogoča zadovoljevanje potreb sedanje generacije, ne da bi bila s tem okrnjena ohranitev spomenika za prihodnje generacije;
- spodbujanje dejavnosti in ravnanj, ki ohranjajo kulturne, socialne, gospodarske, znanstvene, izobraževalne in druge pomene spomenika;
- ohranjanje lastnosti in družbenega pomena spomenika ter njegove materialne substance;
- ohranjanje »varovanih sestavin spomenika« (za vsak spomenik posebej, pod točko A-6);
- dovoljeni so posegi v spomenik, ki upoštevajo in trajno ohranjajo njegove varovane vrednote,
- dovoljeni so posegi, ki omogočajo vzpostavitev trajnih gospodarskih temeljev za ohranitev spomenika ob spoštovanju njegove posebne narave in družbenega pomena;
- pri tehničnem posodabljanju spomenikov in zagotavljanju dostopa gibalno oviranim osebam je treba kar najbolj ohranjati varovane sestavine spomenika;
- ob ugotovitvi okrnitve kulturnega spomenika ali njegovega dela, kar ugotavlja Zavod ali pristojna inšpekcija, mora kršitelj zagotoviti povrnitev v stanje, enako stanju pred posegom, ali rekonstrukcijo avtentične podobe spomenika;
- za vsako spremembo funkcije kulturnega spomenika ali njegovega dela in za vsak poseg v spomenik, njegove dele ali vplivno območje je v skladu z 28., 29., 30 in 31. členom ZVKD-1 potrebno pridobiti predhodne kulturnovarstvene pogoje in kulturnovarstveno soglasje Zavoda za varstvo kulturne dediščine.

9.2 Varstveni režim za arheološka najdišča

Arheološka najdišča se varujejo pred posegi ali uporabo, ki bi lahko poškodovali arheološke ostaline ali spremenili njihov vsebinski in prostorski kontekst. Prepovedano je predvsem:

- odkopavati in zasipavati teren, globoko orati, rigolati, meliorirati kmetijska zemljišča, graditi gozdne vlake;
- gospodarsko izkoriščati rudnine oziroma kamnine;
- nepooblaščenim osebam uporabljati iskalce kovin in pobirati arheološke najdbe;
- postavljati ali graditi trajne aličasne objekte, vključno z nadzemno in podzemno infrastrukturo ter nosilci reklam ali drugih oznak, razen kadar so ti nujni za učinkovito ohranjanje in prezentacijo arheološkega najdišča;
- prepoved uvedbe vpeljave novih poljedelskih kultur, ki bi zahtevale globlji poseg v zemljo ali spreminjale konfiguracijo terena.

Posegi v arheološka najdišča so izjemoma dovoljeni:

- na stavbnih zemljišča znotraj naselij in v robnih delih najdišč, če ni možno najti drugih rešitev in če se na podlagi rezultatov opravljenih predhodnih arheoloških raziskav izkaže, da je zemljišče mogoče sprostiti za gradnjo;
- v procesu znanstvenega preučevanja ali v primeru druge javne koristi, če so izčrpane vse druge prostorske možnosti umestitve objektov javnega interesa. V takšnem primeru je potrebno zagotoviti predhodne arheološke raziskave, katerega sestavni del mora biti arhiv arheološkega najdišča. V primeru odkritja kvalitetno ohranjenih in za širši prostor kulturno izpovednih ostalin, je le-te potrebno prezentirati na kraju samem (in situ) in jih primerno vključiti v okolje ter v turistično promocijo kraja.

9.3 Varstveni režim za stavbe

Za stavbe velja varstveni režim, ki predpisuje ohranjanje njihovih varovanih vrednot, kot so:

- tlorisna in višinska zasnova (gabariti);
- gradivo (gradbeni material) in konstrukcijska zasnova;
- oblikovanost zunanjsčine (členitev objektov in fasad, oblika in naklon strešin, kritina, barve fasad, fasadni detajli, vključno z reklamnimi panoji, izveski in svetili, ki morajo biti v skladu z oblikovno in vsebinsko zasnovo objektov);
- funkcionalna zasnova notranjsčine in pripadajočega zunanjega prostora;

- sestavine in pritikline;
- stavbno pohištvo in notranja oprema;
- komunikacijska in infrastrukturna navezava na okolico;
- pojavnost in vedute;
- celovitost dediščine v prostoru;
- zemeljske plasti z morebitnimi arheološkimi ostalinami;
- dovoli se redno vzdrževanje in obnavljanje celote ter pripadajočih ovrednotenih sestavin spomenika s tradicionalnimi tehnikami in materiali;
- prepovedano je postavljati nosilce reklam in drugih oznak ter jih kakorkoli nameščati na fasado ali druge arhitekturne elemente fasade.

Izjemoma je ob predhodnem soglasju pristojne službe za varstvo kulturne dediščine možno:

- na osnovi predhodnih konservatorskih raziskav spremeniti dele posameznih objektov v kvalitetnejše oz. bolj avtentično stanje;
- izvajati znanstvenoraziskovalna dela;
- spremeniti oz. dopolniti konstrukcijsko zasnovo, če ni mogoče drugače zagotoviti statične stabilnosti objekta;
- posegati v okolico objekta zaradi njegove boljše predstavitve;
- omogočanje predstavitve celote in posameznih zaščiteneh elementov in dostopnost javnosti v meri, ki ne ogroža varovanje spomenika in njegovih spomeniških kvalitet ter ne moti v njem odvijajoče se dejavnosti.

9.4 Varstveni režim za spominske objekte in kraje

Varstveni režim predpisuje ohranjanje njihovih varovanih vrednot kot so:

- avtentičnost lokacije;
- fizična pojavnost objekta;
- vsebinski, simbolni in prostorski odnos med dediščino in okolico ter vedutami.

Prepovedano je:

- spomenik poškodovati ali podreti;
- spreminjati tlorisno in višinsko zasnovo spomenika;
- spreminjati konstrukcijsko zasnovo in gradivo;
- na spomenik nameščati reklamne panoje, izveske in svetila.

Izjemoma je ob predhodnem soglasju pristojne službe za varstvo kulturne dediščine možno:

- na osnovi predhodnih konservatorskih raziskav spremeniti dele posameznih objektov v kvalitetnejše oz. avtentičnejše stanje;
- izvajati znanstvenoraziskovalna dela;
- spremeniti oz. dopolniti namembnost objekta, če ni možno zagotoviti prvotne funkcije in če s tem nista bistveno prizadeti materialna substanca in pričevalnost objekta;
- spremeniti oz. dopolniti konstrukcijsko zasnovo, če ni mogoče drugače zagotoviti statične stabilnosti objekta;
- posegati v okolico objekta zaradi njegove boljše predstavitve.

9.5 Varstveni režim za parke in vrtove

Varstveni režim za parke in vrtove določa ohranjanje njihovih varovanih vrednot, kot so:

- zgodovinska zasnova (oblika, kompozicija, velikost, poteze);
- podoba v širšem prostoru in odnos z okolico (ohranjanje prepoznavne podobe, značilne, zgodovinsko pogojene umeščenosti v prostor in navezave na pomembnejše stavbe - preprečevanje vnašanja prvin, ki niso v skladu z zasnovo);
- grajene ali oblikovane sestavine (poti in druge likovne prvine);
- naravne sestavine (rastline);
- preprečevanje posegov, ki lahko kvarno vplivajo na vitalnost rastlin in njihovo podobo ter na druge naravne sestavine, preprečevanje vnašanja rastlin, ki niso v skladu z vrtno zasnovo);
- rastišče z ustreznimi ekološkimi razmerami, ki so potrebne za razvoj in obstoj rastlin (preprečevanje posegov, ki ogrožajo rastiščne razmere);
- vsebinska, funkcionalna, likovna in prostorska povezanost med sestavinami prostorske kompozicije in stavbami ter površinami, pomembnimi za delovanje celote.

V skladu s kulturnovarstvenimi pogoji in kulturnovarstvenim soglasjem pristojne območne enote Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije je možno:

- izvajati sanacijska dela na naravnih in grajenih prvinah vrtno zasnoval;
- odstraniti oziroma nadomestiti propadajoča in statično problematična drevesa in grmovnice ter druge rastline, ki niso v skladu z vrtno zasnovom;
- izvajati druge ukrepe, ki prispevajo k bolj urejeni podobi parkovne zasnoval v skladu s konservatorskimi izhodišči.

9.6 Varstveni režim za drevorede določa ohranjanje njihovih varovanih vrednot, kot so:

- zgodovinska zasnova (dolžina, oblika, struktura, urejenost, vrstna sestava);
- podoba v širšem prostoru in odnos z okolico (ohranjanje prepoznavne podobe in značilne, zgodovinske pogoje umeščenosti v prostor, preprečevanje vnašanja prvin, ki niso v skladu z zasnovom);
- drevesa - vključno s koreninami, deblom in krošnjami (preprečevanje posegov, ki lahko kvarno vplivajo na vitalnost dreves in njihovo podobo);
- rastišče z ustreznimi ekološkimi razmerami, ki so potrebne za razvoj in obstoj dreves (preprečevanje posegov, ki ogrožajo rastiščne razmere, omejevanje motornega prometa).

V skladu s kulturnovarstvenimi pogoji in kulturnovarstvenim soglasjem pristojne območne enote Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije je možno:

- izvajati sanacijska dela na drevesih v skladu z izhodišči arboristike;
- odstraniti oziroma nadomestiti propadajoča in statično problematična drevesa;
- izvajati druge ukrepe, ki prispevajo k bolj urejeni podobi drevoreda in ohranjanju njegove pričevnosti v skladu s konservatorskimi izhodišči.

9.7 Varstveni režim za druge objekte in stavbe:

Za druge objekte in naprave velja varstveni režim, ki predpisuje ohranjanje njihovih varovanih vrednot, kot so:

- avtentičnost lokacije;
- fizična pojavnost objekta ali naprave;
- osnovna namembnost ali primarna raba objekta ali naprave in način njenega delovanja;
- vsebinski in prostorski odnos med spomenikom in okolico;
- prepoved predelav vseh likovnih in tehničnih prvin objekta, ki so ovrednotene kot del spomenika.

9.8 Varstveni režim za naselja in njihove dele

Za naselja in njihove dele velja varstveni režim, ki predpisuje ohranjanje njihovih varovanih vrednot, kot so:

- naselbinska zasnova (parcelacija, komunikacijska mreža, razporeditev odprtih prostorov naselja),
- odnosi med posameznimi stavbami in odnos med stavbami ter odprtim prostorom (lega, gostota objektov, razmerje med pozidanim in nepozidanim prostorom, gradbene linije, značilne funkcionalne celote);
- prostorsko pomembnejše naravne sestavine znotraj naselja ali njegovega dela (drevesa);
- naravne in druge meje rasti ter robovi naselja ali njegovega dela;
- podoba naselja ali njegovega dela v prostoru (stavbne mase, gabariti, oblike strešin, kritina),
- prepoznavna lega v prostoru oziroma krajini;
- odnosi med naseljem in okolico (vedute na naselje in pogledi iz njega);
- stavbno tkivo (prevladujoč stavbni tip, namembnost in kapaciteta objektov, ulične fasade);
- oprema in uporaba javnih odprtih prostorov in zemeljske plasti z morebitnimi arheološkimi ostalinami.

10. OPIS VARSTVENEGA REŽIMA VPLIVNEGA OBMOČJA

Varstveni režim vplivnega območja velja samo pri tistih spomenikih, ki imajo v tem predlogu opredeljeno vplivno območje.

10.1 Splošni varstveni režim za vplivno območje:

- ohranjanje prostorske integritete, pričevnosti in dominantnosti spomenika;
- ohranjanje tradicionalne rabe, prostorskih razmerij, značilnih vedut in pogledov;

- prepoved vseh posegov, ki imajo negativen vpliv na pojavnost in značaj spomenika v prostoru ali njegovo materialno substanco vključno z zasajanjem neavtohtonih dreves in grmovnic.

10.2 Obveznost pridobitve kulturnovarstvenega soglasja v vplivnem območju:

- za vsak poseg v vplivno območje je v skladu z 28., 29., 30 in 31. členom ZVKD-1 potrebno pridobiti predhodne kulturnovarstvene pogoje in kulturnovarstveno soglasje Zavoda za varstvo kulturne dediščine (obveznost pridobitve pogojev in soglasja za sam spomenik je že določena z zakonom).

11. PREDKUPNA PRAVICA NA NEPREMIČNINI V VPLIVNEM OBMOČJU

V vplivnem območju ne predlagamo uveljavljanja predkupne pravice.

12. OBVEZNOST JAVNE DOSTOPNOSTI SPOMENIKA

Lastnik oziroma upravljavec spomenika mora javnosti omogočiti dostop do spomenika v sorazmerju s svojimi zmožnostmi. Dostop ne sme ogroziti spomenika ali njegovih varovanih elementov.

13. UPRAVLJANJE SPOMENIKA

Lastnik oziroma posestnik upravlja s spomenikom v skladu z aktom o razglasitvi neposredno ali tako, da ga poveri upravljavcu. Obveznost sprejetja načrta upravljanja za obravnaven spomenike z zakonom ni predvidena, zato je z aktom o razglasitvi ni treba posebej opredeliti.

14. OZNAČITEV SPOMENIKA

Spomeniki se označijo v skladu s Pravilnikom o označevanju nepremičnih kulturnih spomenikov (Uradni list RS, št. 57/11). Arheološke spomenike se zaradi koristi varovanja ne označuje.

15. RAZGLASITEV SPOMENIKA, KI VPLIVA NA OHRANJANJE NARAVE

Predlog ne vpliva na vsebino območij, ki so varovana ali zavarovana po predpisih s področja ohranjanja narave.

16. OCENA FINANČNIH POSLEDIC

Razglasitve ne bodo imele dodatnih finančnih posledic na lastnike glede na sedanje stanje.

17. USKLAJENOST Z REGISTROM NEPREMIČNE KULTURNE DEDIŠČINE

Usklajenost z registrom v tej fazi ni možna, ker je derazglasitev ene enote pogoj za njen izbris in vpis novih enot znotraj tega območja. Register bo usklajen takoj po sprejetju odloka.

18. GRAFIČNA PRILOGA

Glej vsebinske opredelitve posameznih enot v poglavju B.

19. DRUGE PRILOGE

Predlog vsebuje le predpisano grafično prilogo.

20. SEZNANITEV LASTNIKA Z RAZGLASITVIJO

Lastniki bodo seznanjeni z javno razgrnitvijo.

B
Vsebinske opredelitve posameznih enot, ki se razglashajo

Arheološka najdišča

ENOTA DEDIŠČINE, KI SE RAZGLAŠA (A-2)

Zap. št.: 1
Ime: Dolenje Gradišče – Gradišče
EŠD: 8613

LEGA IN OBSEG PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Katastrska občina: Toplice
Parcelna številka: 3/1, 8/1, 8/2, 12/1, 12/2, 12/5, 12/6, 13/2, 15, 17/1-del, 20, 22, 23, 25, 28, 30/1, 30/2, 36/1, 36/2, 36/3, 46/1, 46/3-del, 49/1, 49/2, 51, 52, 53, 54, 56, 57/1, 57/2, 60, 61, 62, 70, 71, 72/1, 72/2, 72/3, 75, 76, 77/1, 77/2, 78/1, 78/2, 79/1, 81, 82, 83/1, 83/2, 85/1, 85/2, 86/2, 88/1, 88/2, 90, 93, 97, 100, 101, 104/2, 131, 132, 144, 145/1, 145/2, 147/2, 147/3, 147/4, 147/6, 148/1, 148/2, 148/5, 148/6, 148/7, 148/8, 149, 963/3-del, 963/5-del, 970/2-del, 970/6

OPIS ENOTE (A-4)

Nad dolino Krke, tik nad cesto Dolenjske Toplice – Straža (ledinsko ime Gradišnica) in severno od vasi Dolenje Gradišče so vidni ostanki prazgodovinskega gradišča. Gradišče je dobro ohranjeno in ni poraščeno z gozdom (danes je v naravi večinoma travnik), delno je bil z gradnjo ceste poškodovan le severozahodni del obzidja. Širitev ceste (l. 1987) in sondažna raziskava novomeškega Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine leto poprej sta razkrili, da je bilo naselje utrjeno najprej z lesenim, nato zemljenim in kasneje še s kamnitim obzidjem. Morda je bil v srednjem veku prostor ponovno utrjen in zid vezan z malto. Na podlagi najdb je bilo ugotovljeno, da je bila točka poseljena samo v času prehoda iz pozne bronaste v železno dobo (10. – 9. stoletje). Najdišče še ni bilo strokovno raziskano z novjšimi tehnikami in metodologijo.

VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK (A-5)

- podobno kot pri območju prazgodovinske naselitve na Plešivici gre za zaključeno naselbinsko enoto, ki sodi v izredno pomembno obdobje ob zatona bronaste in ob samem začetku kasnejše »cvetoče« železne dobe. Tudi to najdišče ima neposreden nadzor nad takrat najpomembnejšo dolenjsko transportno potjo (po dolini reke Krke). S to komunikacija je bil centralno slovenski

prostor (Stična, Vače...) in s tem jugovzhodno alpski prostor preko Obkolpja posredno povezan tudi z območjem Kvarnerja in vplivi iz širšega Mediteranskega prostora;

- to najdišče predstavlja dober strokovni potencial za arheološko, zgodovinsko in znanstveno proučevanje v prihodnosti;
- z majhno ureditvijo že obstoječih dostopnih poti, usmerjevalnimi in pojasnjevalnimi tablam, bi najdišče lahko še pridobilo na svoji izpovedni vrednosti. Skupaj s Cvingerjem pri Dolenjskih Toplicah in tudi Plešivico predstavlja dokaj zaokroženo zgodbo o nastanku, izvoru in zatonu t. i. cvetočega halštata Dolenjske in Suhe krajine.

VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA (A-6)

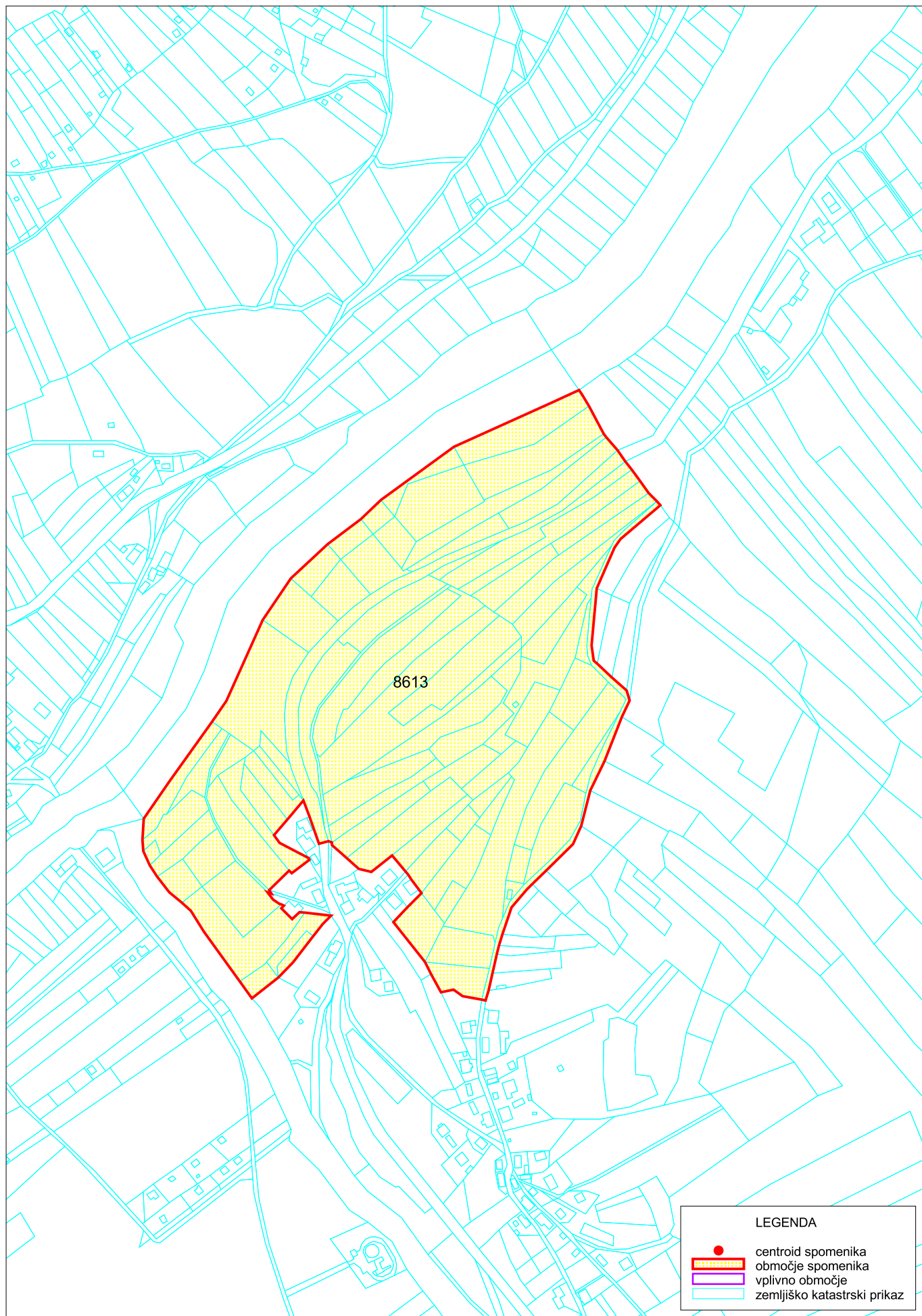
- zgodovinski, arheološki in prostorski kontekst najdišča;
- območje najdišča se varuje kot nedeljiva celoto, ki jo (z izjemo že obstoječih gradenj) varujemo nepozidano, v svoji izvornosti in neokrnjenosti;
- arheološke ostaline se varujejo na kraju samem (in situ). Prezentacija spomenika ter dostopnost javnosti v meri, ki ne ogroža varovanja spomenika in njegovih spomeniških kakovosti je zaželeno. Lastnik oziroma posestnik mora zagotoviti upravljanje spomenika v skladu z aktom o razglasitvi neposredno ali tako, da ga poveri upravljavcu (59. člen ZVKD-1).

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA (A-9)

Za spomenik velja splošni varstveni režim za kulturne spomenike (A-9.1) in varstveni režim za arheološka najdišča (A-9.2) ter naslednji določili:

- obdelava poljskih površin mora biti »podrejena« ohranjanju in prezentaciji najdišča - odstranjevanje drevesnih štorov, ustvarjanje novih poti, teras, vlak, drč, rigolanje in drugi posegi v tla niso dovoljeni;
- posegi namenjeni prezentaciji najdišča so možni le na podlagi kulturnovarstvenih pogojev in soglasja pristojne službe za varstvo kulturne dediščine.

GRAFIČNA PRILOGA (A-18)

ENOTA DEDIŠČINE, KI SE RAZGLAŠA (A-2)

Zap. št.: 2
Ime: **Dolenjske Toplice – Arheološko najdišče Cvinger**
EŠD: **110**

LEGA IN OBSEG PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Katastrska občina: Toplice
Parcelna številka: 321, 322, 323, 325/1, 326, 329/1, 330, 331, 332/1, 333/1, 335, 350, 351/17, 351/2

Katastrska občina: Podturn
Parcelna številka: *168, 2718, 2719, 2722/1, 2723, 2724, 2725, 2726/1, 2726/2, 2727, 2728, 2729, 2730, 2731, 2732, 2733, 2734/1, 2734/3, 2735/1, 2737/1, 2738/1, 2739, 2741/2, 2743/2, 2744/1, 2744/2, 2745/1, 2746, 2747, 2748, 2749, 2750, 2751, 2752, 2754, 2755, 2756, 2757, 2759, 2760, 2761, 2762, 2763, 2764, 2765, 2766, 2767, 2768, 2769, 2770, 2771, 2772, 2773/1, 2773/2, 2775, 3325, 3326-del, 3330/1, 3331/1, 3336/1, 3336/2, 3337, 3342, 3343, 3347/1, 3347/2, 3348/3, 3348/4, 3348/5, 3348/6, 3350/1, 3350/2, 3352/1, 3352/2, 3352/3, 3353, 3354, 3355, 3356, 3357, 3358, 3359, 3360, 3361, 3362, 3363, 3364, 3365, 3366, 3367, 3368, 3369, 3370, 3371, 3372/1, 3372/2, 3372/3, 3372/4, 3373, 3374, 3375, 3376, 3377, 3378, 3379, 3380, 3381, 3382, 3383, 3384, 3385, 3386, 3387, 3388, 3389, 3390, 3391, 3392, 3393, 3394/1, 3397/1, 3398/1, 3401/1, 3402/1, 3405/1, 3406/1, 3409/1, 3410/1, 3413/1, 3414/1, 3417/1, 3418/1, 3421/1, 3422/1, 3425/1, 3426/1, 3429/1, 3430/1, 3433/4, 3434/1, 3437/1, 3437/6, 3438/1, 3438/3, 3441/1, 3442/1, 3445/1, 3446/1, 3448/1, 3449/1, 3452/1, 3453/1, 3456/1-del, 3457/2-del, 3460/3, 3461/1, 3533/3, 3534/1, 3846/2, 3846/3, 3846/4, 3849, 4452-del, 4453, 4455/2

OPIS ENOTE (A-4)

Med potokoma Sušico in Radeščico, nad dolino Krke na 262 m visokem z gozdom poraslem hribu leži gradišče Cvinger. Na to utrjeno prazgodovinsko naselbinsko točko pri Meniški vasi in v bližini Auerspergovih toplic so postali pozorni že ob koncu 19. stoletja, ko so tu izvedli prva večja izkopavanja prazgodovinskega naselja na Kranjskem (J. Szombathy, J. Pečnik), pa potem v času med obema

vojnama v tridesetih letih (W. Schmid) ter v osemdesetih in še v začetku devetdesetih let minulega stoletja, ko je raziskave izvajal takratni novomeški Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine. Zadnja leta je gradišče z okolico predmet znanstvenega zanimanja Univerze v Ljubljani, ki se raziskav loteva z najsodobnejšo tehnologijo in nekaterimi povsem novimi metodami. Že znani podatki o enem mlajših naselij dolenske halštatske skupnosti iz 5. in 4. stoletja pr. št., nastalem znotraj 740 metrov dolgega sklenjenega kamnitega obzidja, ki je nastalo neposredno na starejšem obzidju iz zemlje in lesenih brun iz 9. in 8. stoletja pr. n. št., se tu lepo dopolnjujejo s približno 50 x 200 metrov velikim prostorom s pečmi za taljenje železove rude pod njim in z istočasnim gomilnim grobiščem, s skupno 26 še vidnimi zemljenimi gomilami na Branževcu nad vasjo Sela. Najdišče tako predstavlja dobro ohranjen primer prazgodovinske krajine.

VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK (A-5)

- najdišče predstavlja enega od pomembnejših, bolje ohranjenih in raziskanih železnodobnih kompleksov v Sloveniji;
- predstavlja sredstvo in eno od centralnih točk zanimanja za vsa arheološka, zgodovinska in znanstvena proučevanje prazgodovinske naselitve na območju osrednje Slovenije. Ker sodi med mlajša naselja dolenske halštatske skupine, nekateri predmeti iz gomil, ki pripadajo naselju, pa že odražajo najzgodnejše vplive zgodnjelatske kulture, predstavlja najdišče pomemben vir informacij o zatonu t. i. cvetočega halštata dolenske in »keltizaciji« tega dela sveta;
- s primerno in že obstoječo informativno turistično ponudbo, ob primerno vzdrževani arheološki pohodni poti predstavlja svojevrstno turistično »atrakcijo« in enega najboljših edukativnih primerov dobre prakse in celostnega pristopa tudi za obravnavo vseh preostalih starejšezelznodobnih najdišč v jugovzhodni in osrednji Sloveniji.

VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA (A-6)

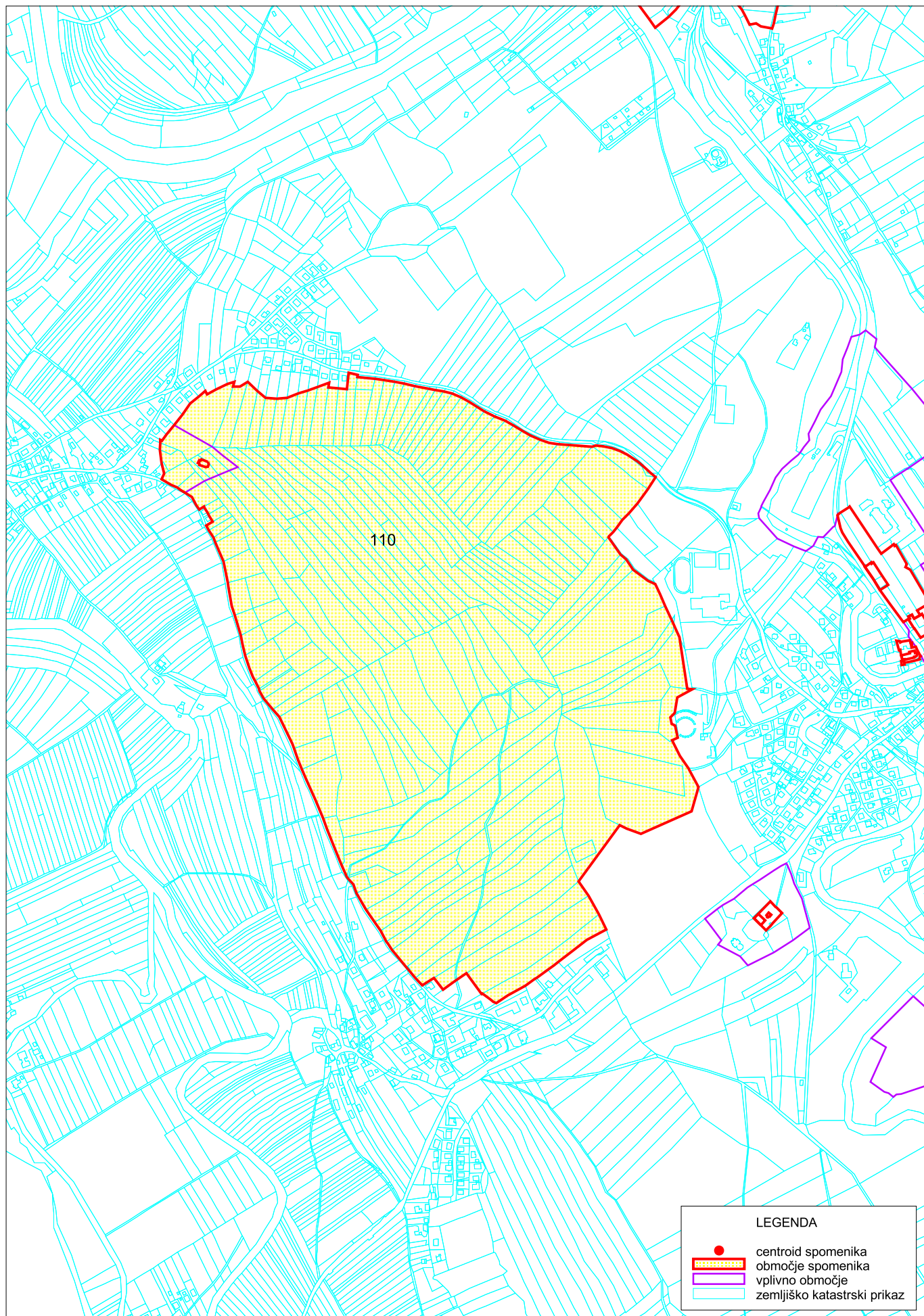
- zgodovinski, arheološki in prostorski kontekst najdišča;
- območje najdišča se varuje kot nedeljiva celoto, ki jo (z izjemo že obstoječih gradenj) varujemo nepozidano, v svoji izvornosti in neokrnjenosti;
- arheološke ostaline se varujejo na kraju samem (in situ). Prezentacija spomenika ter dostopnost javnosti v meri, ki ne ogroža varovanja spomenika in njegovih spomeniških kakovosti je zaželeno. Lastnik oziroma posestnik mora zagotoviti upravljanje spomenika v skladu z aktom o razglasitvi neposredno ali tako, da ga poveri upravljavcu (59. člen ZVKD-1).

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA (A-9)

Za spomenik velja splošni varstveni režim za kulturne spomenike (A-9.1) in varstveni režim za arheološka najdišča (A-9.2) ter naslednji določili:

- zlasti pri gospodarjenju z gozdom, v skladu z veljavnim gozdnogospodarskim načrtom, mora biti to podrejeno ohranjanju in prezentaciji najdišča - odstranjevanje drevesnih štorov, ustvarjanje vlak, drč in drugi posegi v tla niso dovoljeni;
- posegi namenjeni prezentaciji najdišča so možni le na podlagi kulturnovarstvenih pogojev in soglasja pristojne službe za varstvo kulturne dediščine.

GRAFIČNA PRILOGA (A-18)

ENOTA DEDIŠČINE, KI SE RAZGLAŠA (A-2)

Zap. št.: 3
Ime: **Drenje – Gradišče Plešivica**
EŠD: **8615**

LEGA IN OBSEG PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Katastrska občina: Gorenje Polje
Parcelna številka: 1245/9-del, 1245/10-del, 1245/11-del, 1245/12-del, 1257, 1258/1, 1258/2

OPIS ENOTE (A-4)

Nad dolino Krke, severozahodno od vasi Drenje se strmo dviga markanten hrib, kar 593 m visok vrh Plešivice. Tu odkrito prazgodovinsko naselje nima nobenih obrambnih nasipov zato tudi točnega oboda in velikosti naselja zaenkrat ni mogoče ugotoviti. Zato je poimenovanje naselbine za gradišče (utrjeno prazgodovinsko naselje) nekoliko neupravičeno. Na vzhodni strani zasledimo štiri manjše (4 x 8 m velike) naselbinske terase. To naselbinsko točko je prvi raziskoval starinokop Pečnik, dobrih sto let kasneje pa še ekipa Inštituta za arheologijo ZRC SAZU v sodelovanju s takratnim Novomeškim Zavodom za varstvo naravne in kulturne dediščine. Raziskovalna ekipa je ugotovila, da je bila točka poseljena samo v času pozne bronaste dobe. Najdišče še ni bilo strokovno raziskano z najsodobnejšo tehnologijo in metodologijo.

VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK (A-5)

- območje prazgodovinske naselitve na Plešivici kljub skromnim najdiščnim podatkom priča, da gre za zaključeno naselbinsko enoto, ki sodi v izredno pomembno obdobje ob zatona bronaste dobe (10. - 9. stol. pr. n. št.), ko se pogoji za razcvet kasnejše »cvetoče« železne dobe šele oblikujejo. Naselbina stoji neposredno nad takrat najpomembnejšo dolensko transportno potjo (po dolini reke Krke). S to komunikacija je bil centralno slovenski prostor (Stična, Vače...) in s tem jugovzhodno alpski prostor preko Obkolpja posredno povezan tudi z območjem Kvarnerja in vplivi iz širšega Mediteranskega prostora;

- s svojo relativno dobro ohranjenostjo (na najdišču je bila že v sedemdesetih letih minulega stoletja postavljena RTV antena, postaja za pretvorbo električnega toka in dobra dostopna cesta) predstavlja to najdišče dober strokovni potencial za arheološko, zgodovinsko in znanstveno proučevanje v prihodnosti;
- z majhno ureditvijo že obstoječih gradenj in z rednim čiščenjem naravnega biotopa, bi najdišče lahko predstavljalo atraktivno razgledno točko. S primerno informativno turistično ponudbo, pa tudi kot sestavni del večjega kompleksa delno že obstoječih arheoloških pohodnih poti po prazgodovinskih naseljih Dolenjske in Suhe krajine.

VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA (A-6)

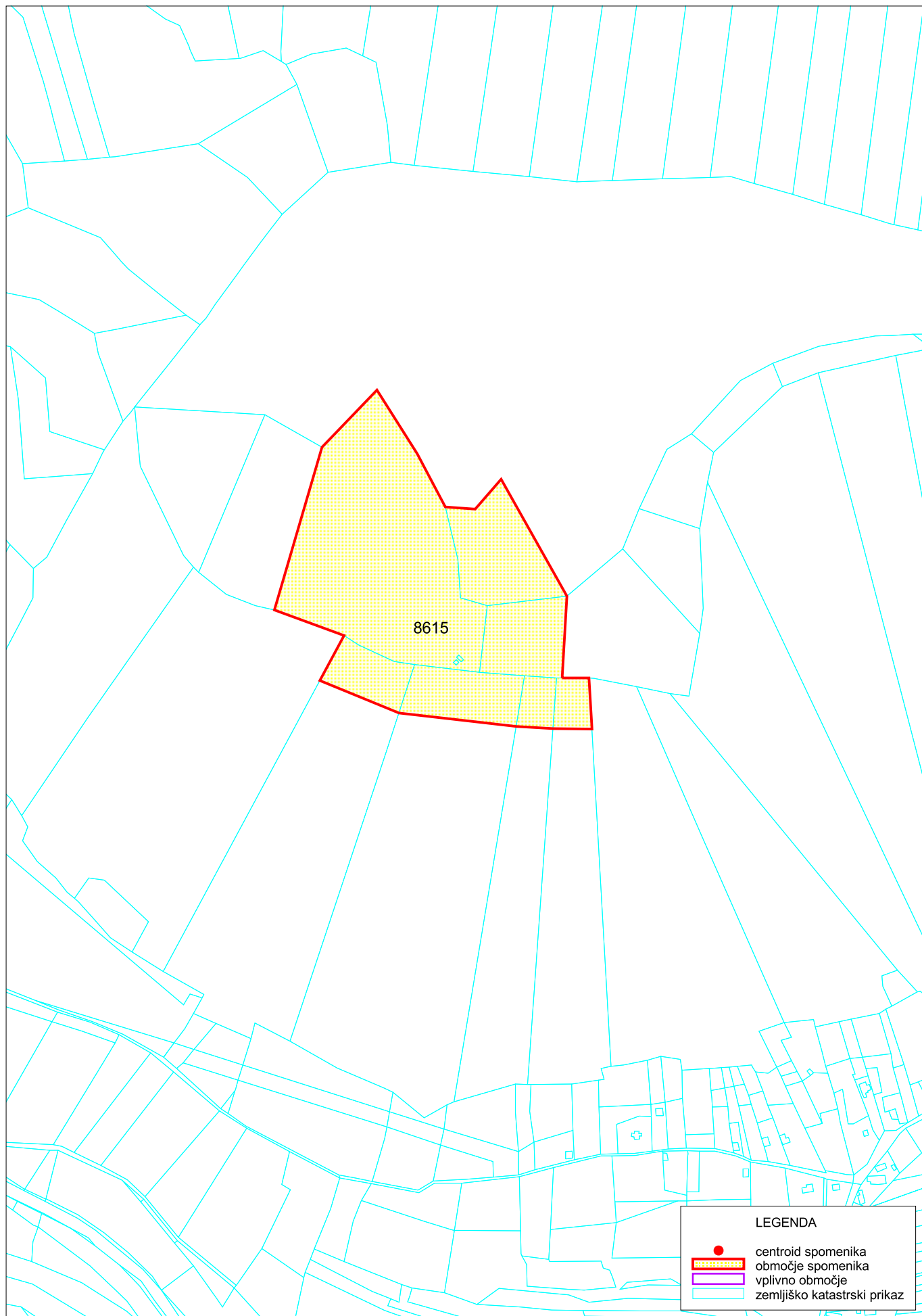
- zgodovinski, arheološki in prostorski kontekst najdišča;
- območje najdišča se varuje kot nedeljiva celoto, ki jo (z izjemo že obstoječih gradenj) varujemo nepozidano, v svoji izvornosti in neokrnjenosti;
- arheološke ostaline se varujejo na kraju samem (in situ). Prezentacija spomenika ter dostopnost javnosti v meri, ki ne ogroža varovanja spomenika in njegovih spomeniških kakovosti je zaželeno. Lastnik oziroma posestnik mora zagotoviti upravljanje spomenika v skladu z aktom o razglasitvi neposredno ali tako, da ga poveri upravljavcu (59. člen ZVKD-1).

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA (A-9)

Za spomenik velja splošni varstveni režim za kulturne spomenike (A-9.1) in varstveni režim za arheološka najdišča (A-9.2) ter naslednji določili:

- zlasti pri gospodarjenju z gozdom, v skladu z veljavnim gozdnogospodarskim načrtom, mora biti to podrejeno ohranjanju in prezentaciji najdišča - odstranjevanje drevesnih štorov, ustvarjanje vlak, drč in drugi posegi v tla niso dovoljeni;
- posegi namenjeni prezentaciji najdišča so možni le na podlagi kulturnovarstvenih pogojev in soglasja pristojne službe za varstvo kulturne dediščine.

GRAFIČNA PRILOGA (A-18)

Stavbe (profane)

ENOTA DEDIŠČINE, KI SE RAZGLAŠA (A-2)

Zap. št.: 4
Ime: **Dolenjske Toplice – Konvalinkova hiša**
EŠD: **8477**

LEGA IN OBSEG PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Naselje: Dolenjske Toplice
Katastrska občina: Toplice
Parcelna številka: 404/1, 404/2

OPIS ENOTE (A-4)

Pritlična stanovanjska stavba, ki je v podkletena, z delno izkoriščenim podstrešjem. Hiša z najstarejšo ohranjeno letnico 1793, ki je vklesana v sklepnik polkrožnega kamnitega portala na dvorišni strani. Streha je simetrična dvokapnica strmega naklona. Okenske obrobe so bogato profilirane. V hiši so še ohranjeni baročni elementi. Posebno kvalitetno je oblikovanje leseni nadstrešek in leseni balkon, ostalih lesenih in kleparskih detajlov ter končna reliefna obdelava fasade. Današnjo podobo je hiša dobila 1898, ko je v požaru leta 1895 pogorela in je bila nad kletjo na novo pozidana.

Oblikovanje fasad (členitev z horizontalnim vencem, dekorativne okenske obrobe in profilirane okenske preklade, rozeta s krogovičjem za zračenje strešne konstrukcije), osnost in simetrija, predstavlja primer kvalitetnega oblikovanja trške arhitekture, na kar opominjata letnica in monogram B(erta) K(ušar) na odprtem lesenem nadstrešku nad vhodom.

Novembra leta 1921 je hišo v sklopu nakupa celotnega zdraviliškega kompleksa kupil kopališki zdravnik Konstantin Konvalinka. Leta 2014 so na pročelju hiše odkrili Konvalinkov doprni kip, ki ga je izdelal domačin, akademski slikar Jože Kumer.

VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK (A-5)

- hiša, ki stoji ob pomembni cestni povezavi Novo mesto-Črnomelj in hkrati v neposredni bližini zdraviliškega kompleksa, s svojo lego in gabaritom slikovito oblikuje osrednji del historičnega jedra naselja;
- Konvalinkova hiša ima med Topliški hišami najstarejšo ohranjeno letnico 1793.
- stavba je redek, v kraju izjemno kvaliteten primer bogate stavbne in bivalne kulture, dokazuje jo od baročne osnove do sedanjega časa;
- stavba je ohranila stanovanjsko funkcijo v nespremenjenih gabaritih in z neokrnjenim pripadajočimi zelenimi površinami ostaja del kvalitetnih površin naselja;
- dom znane osebe;
- v hiši je ohranjen velik delež originalnih materialov, kar hiši daje še posebej avtentičen značaj.

VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA (A-6)

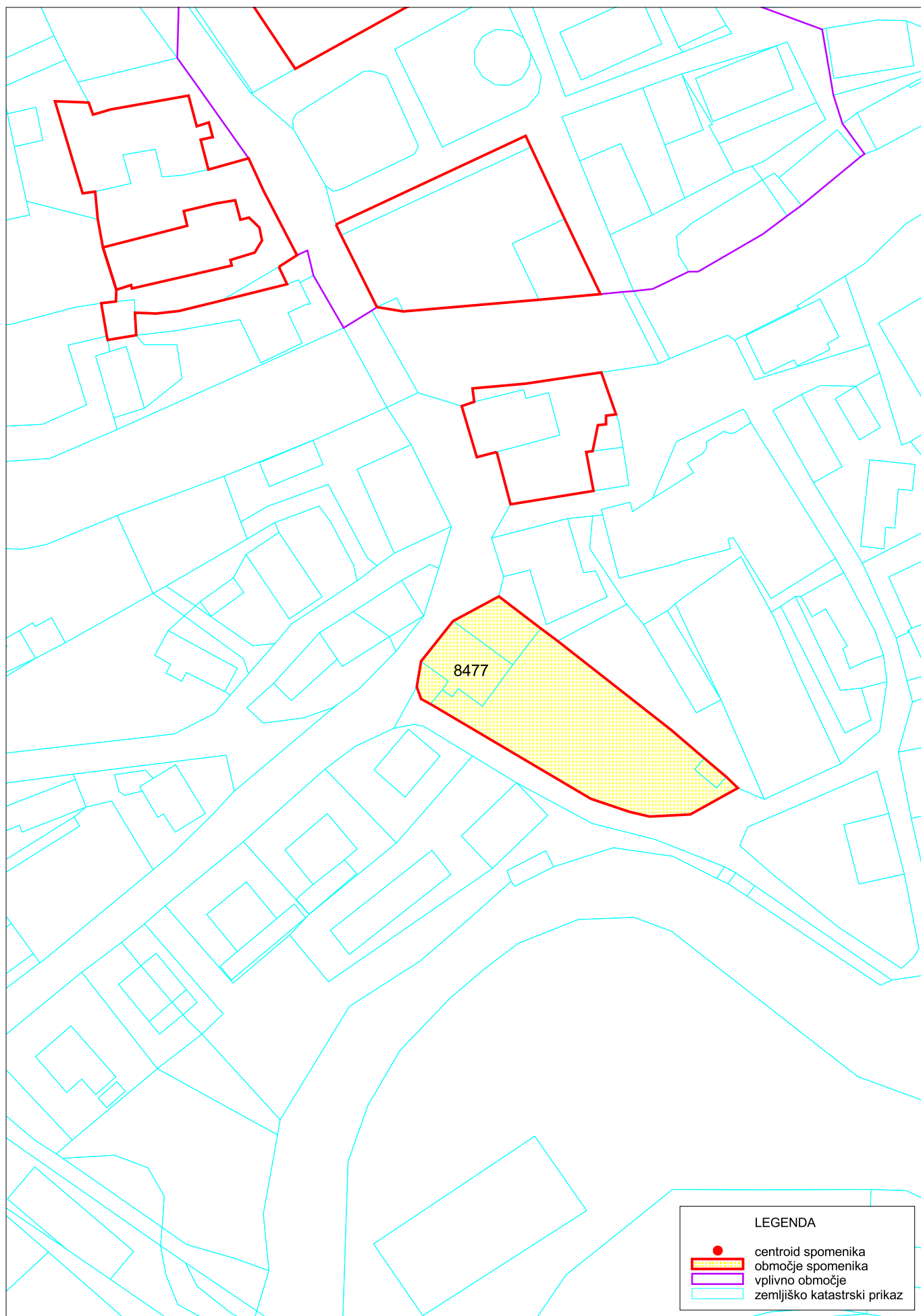
- pojavnost spomenika v prostoru (višina, volumen, gabariti, osnost in simetričnost) s pripadajočim vrtom;
- avtentičnost materialne substance, gradbeno zasnovo objekta in notranji raspored prostorov;
- arhitekturni detajli: oblika in podoba strehe ter strešna konstrukcija, leseni detajli in ostali oblikovani zidani elementi na fasadi (členitev z horizontalnimi venci ter boljše oblikovane in profilirane okenske preklade v nadstropju), rozeta s krogovičjem za zračenje strešne konstrukcije, arhitekturna členitev, stavbno pohištvo ...
- v notranjosti objekta se varuje zlasti lesena stropna konstrukcija, stavbno pohištvo s pripadajočim okovjem, lesena dvokrilna škatlasta okna s pripadajočimi polkni, leseno stopnišče, tlake, peči in pripadajoče dimniške odprtine ...
- ohranja se doprni kip dr. Konvalinke.

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA (A-9)

Za spomenik velja splošni varstveni režim za kulturne spomenike (A-9.1) in varstveni režim za stavbe (A-9.3) ter naslednje določilo:

- na vrtu ni dopustno postavljanje novih objektov, ohranja se zeleni odprt prostor z ustrezno zasaditvijo.

GRAFIČNA PRILOGA (A-18)

ENOTA DEDIŠČINE, KI SE RAZGLAŠA (A-2)

Zap. št.: 5
Ime: Dolenjske Toplice – Kopališki dom
EŠD: 8478

LEGA IN OBSEG PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Naselje: Dolenjske Toplice
Katastrska občina: Toplice
Parcelna številka: 447/3, 447/4, 447/12

Lega in obseg vplivnega območja

Katastrska občina: Toplice
Parcelna številka: 447/1, 447/3, 447/4, 447/5, 447/6, 447/7, 447/8, 447/9, 447/11, 447/12, 447/14, 470/1-del, 480/8-del, 963/2, 963/5-del, 963/19-del, 973/1, 973/2

OPIS ENOTE (A-4)

Kopališki dom (danes hotel Vital) stoji v osrednjem delu historičnega jedra naselja, na desnem bregu potoka Sušica in ob državni cesti, ki povezuje Novo mesto in Črnomelj.

Prvotna kopališka stavba je bila nad Knežjim vrelcem pozidana med leti 1673 in 1677. V drugi polovici 18. stoletja (1767) je na njenem mestu knez Henrik Auersperg pozidal štiri etažno stavbo (klet z bazeni, pritličje ter dve nadstropji). Leta 1921 je zdravilišče kupil kopališki zdravnik Konstantin Konvalinka ter leta 1923 zaključil temeljito prenovo kopališke in zdraviliške stavbe. Leta 1963 so kopališkemu domu nadzidali dve nadstropji, leta 1978 pa prenovili fasado.

Danes stavba obsega sedem etaž. Glavna fasada je oblikovana v enajstih oseh, stranski fasadi imata simetrično, triosno zasnovo. Ob prenovi fasade leta 1978 je najstarejši del stavbe dobil klasicistično podobo, ki se likovno loči od nadzidanega dela. Objekt kazijo dozidave ter zastarele in neestetske

tehnološke rešitve. Štirikapna streha s frčadami je krita z bobrovcem, podstrešje pa je urejeno v bivalne (hotelske) prostore. V notranjosti objekta sta ohranjena dva prvotna bazena - Knežji in Jamski.

VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK (A-5)

- stavba je zaradi svojega namena in pojavnosti pomembna za identiteto Dolenjskih Toplic;
- stavba je ohranila svojo osnovno tlorisno zasnovo in konstrukcijske elemente;
- Kopališki dom je obsegal dva bazena s termalno vodo in namestitvene zmogljivosti za goste, kar je omogočilo razvoj zdraviliške dejavnosti v Toplicah, kot jo poznamo danes;
- prezentacija objekta iz časa zadnje prenove je pomembna tudi z vidika razvoja in pristopa spomeniške službe na slovenskem. Fasada kopališkega doma je bila po drugi vojni osiromašena in ob prenovi preoblikovana v ambientalno bolj primerno klasicistično podobo z vsemi detajli.

VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA (A-6)

- varuje se pojavnost spomenika v prostoru (višina, volumen, gabariti, osnost in simetričnost);
- varuje se avtentičnost materialne substance, gradbeno zasnovo objekta in notranji razpored prostorov v pritličju;
- varujejo se arhitekturni detajli: oblika in podoba strehe ter strešna konstrukcija, leseni detajli in ostali oblikovani zidani elementi na fasadi (členitev z horizontalnimi venci ter oblikovane in profilirane okenske preklade v nadstropju), arhitekturna členitev, stavbno pohištvo ...
- na zunanosti objekta se posebej varuje dekorativne dele fasade (rustika, simsi ipd.) in vhodni kamniti portal;
- v notranjosti objekta se posebej varujeta Knežji in Jamski bazen.

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA (A-9)

Za spomenik velja splošni varstveni režim za kulturne spomenike (A-9.1) in varstveni režim za stavbe (A-9.3) ter naslednja določila:

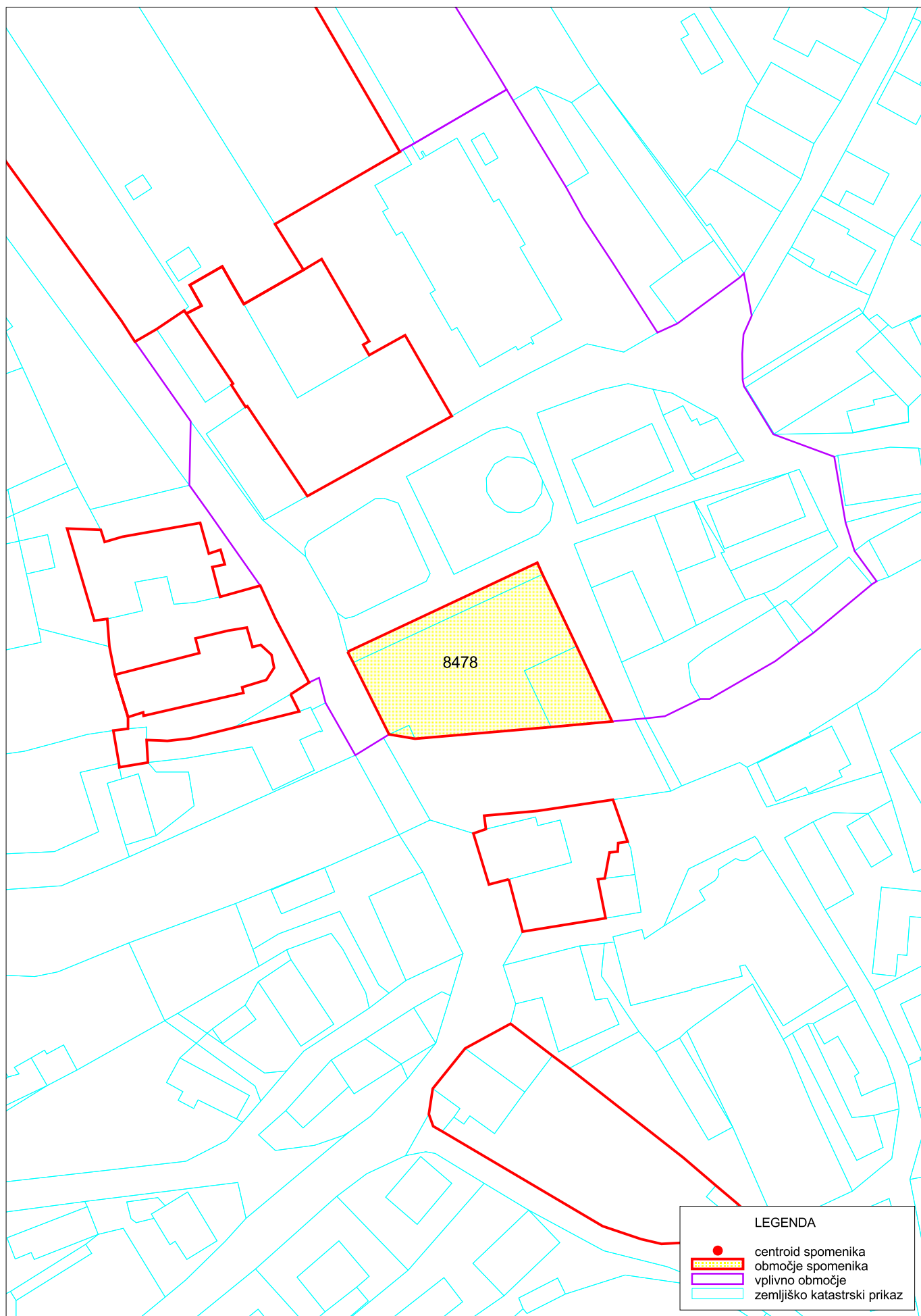
- objekt ohranja sedanjo funkcijo, vse spremembe in dopolnitve dejavnosti v objektu, morajo prispevati k prezentaciji in ohranjanju pričevalnih kvalitet spomenika;
- dovoli se redno vzdrževanje in obnavljanje celote ter pripadajočih ovrednotenih sestavin spomenika s tradicionalnimi tehnikami in naravnimi materiali.

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA VPLIVNEGA OBMOČJA (A-10)

Velja splošni varstveni režim za vplivna območja (A-10.1) in naslednja določila:

- na trgu ni dopustno postavljanje novih trajnih ali začasnih objektov, reklam ali drugih oznak, ohranja se odprt prostor;
- znotraj vplivnega območja spomenika je prepovedano trajno parkiranje ali urediti javno parkirišče;
- zagotoviti je potrebno javno dostopnost spomeniškega območja;
- predvidi se celostna ureditev trga med Kopališkim in Zdraviliškim domom.

GRAFIČNA PRILOGA (A-18)

ENOTA DEDIŠČINE, KI SE RAZGLAŠA (A-2)

Zap. št.: 6
Ime: Dolenjske Toplice – Sitarjeva hiša
EŠD: 8476

LEGA IN OBSEG PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Naselje: Dolenjske Toplice
Katastrska občina: Toplice
Parcelna številka: 407/2

OPIS ENOTE (A-4)

Enonadstropna stavba s poslovnim pritličjem (nekdaj gostilna, lekarna) ima triosno čelno fasado s poudarjenim oknom v obliki bifore in s centralnim portalom v pritličju. Bočna fasada (ob ulici) je triosna s sedaj zazidanima oknoma v srednji osi. Obvodna fasada ima v srednji osi nadstropja grajen lesen navzven pomaknjen pomol, v pritličju pa so izvedena tri velika, zgoraj ločno zaključena okna. Dve okni ob pomolu sta na tej fasadi zazidani. Streha je simetrična dvokapnica strmega naklona. Okenne obrobe so bogato profilirane.

VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK (A-5)

- hiša, ki je dobila sedanjo podobo konec 19. stoletja, ustvarja s svojo lokacijo in gabaritom pomemben del historičnega ambianta;
- oblikovanje fasad je tipično za obdobje nastanka. Podobnih je bilo v Toplicah na začetku 20. stoletja precej, vendar je Sitarjeva hiša pri mostu ena redkih, ki se je v svoji izvirnosti in avtentičnosti ohranila vse do danes. Z značilnimi razmerji, svojo osnostjo in simetrijo ter z nekaterimi izjemnimi detajli (npr. bifora v »piano nobile«, rozeti s krogovičjem za zračenje strešne konstrukcije, členitev z horizontalnimi venci ter boljše oblikovane in profilirane okenske preklade v nadstropju) predstavlja primer kvalitetnega oblikovanja trške arhitekture;

- lokacija – hiša je locirana ob pomembni cestni povezavi Novo mesto-Črnomelj, v bližini zdraviliškega kompleksa in še danes stoji na frekventnem delu naselja, v neposredni bližini nekdanjega Sokolskega doma, današnje stavbe Občine ter ostalih gostinskih lokalov. Že od nekdaj je pomenila stičišče družbenega dogajanja v kraju. Od nastanka pa do danes je hiša gostila številne dejavnosti - sprva gostilno in prenočišča, kasneje restavracijo in nazadnje lekarno;
- v hiši je ohranjen velik delež originalnih materialov, kar hiši daje še posebej avtentičen značaj – obokano pritličje in lesene tramovne medetažne plošče z beleži, kasetirana vrata z medeninastim okovjem, lesena dvokrilna škatlasta okna s pripadajočimi polkni, leseno stopnišče z ograjo, leseni tlaki v nadstropju, zidane lončene peči v nadstropju, kar je za Dolenjske Toplice izjemnega pomena.

VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA (A-6)

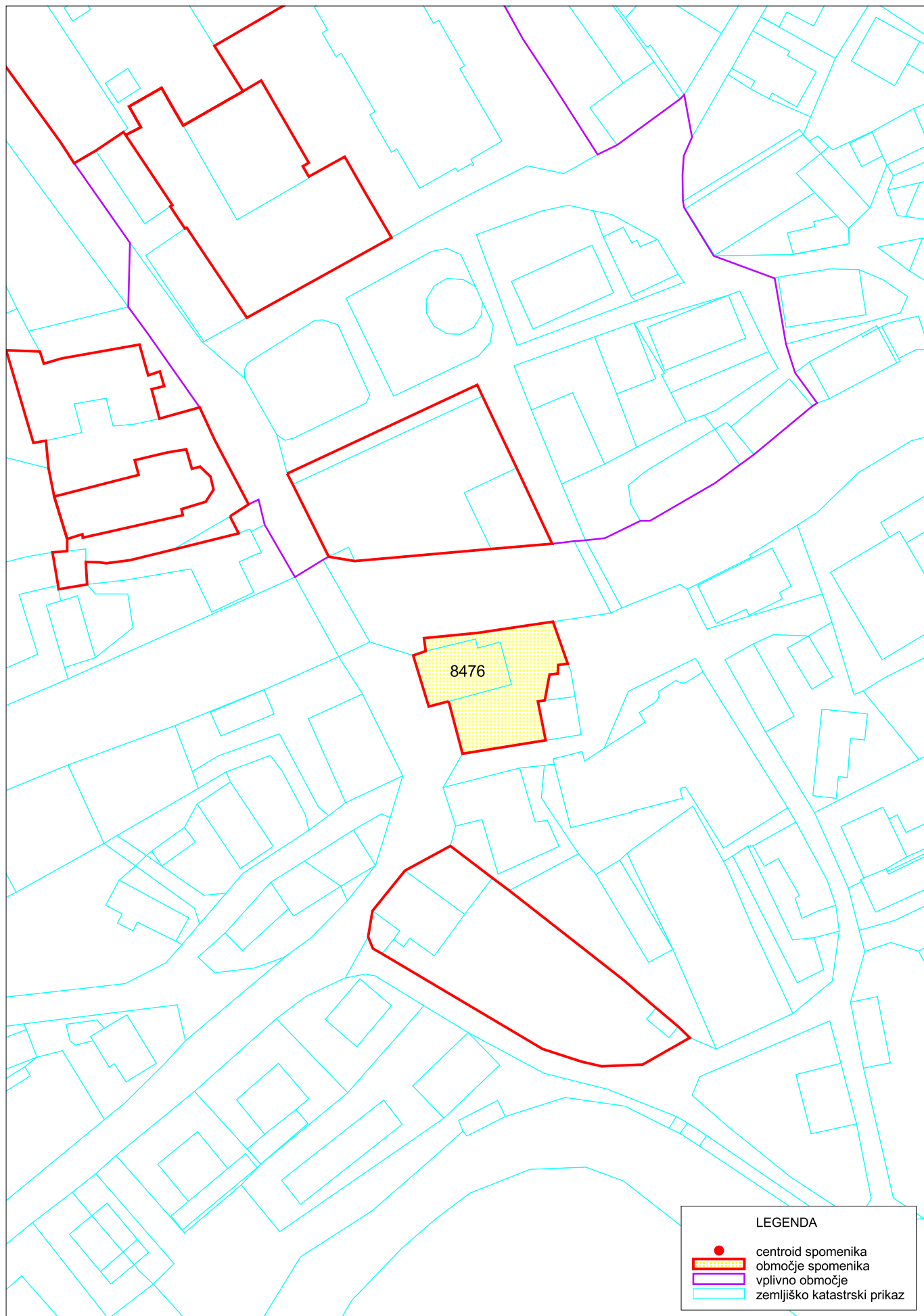
- pojavnost spomenika v prostoru (višina, volumen, gabariti, osnost in simetričnost) s pripadajočo funkcionalno površino in zasaditvijo dreves (stari kostanji in lipa);
- avtentičnost materialne substance, gradbeno zasnovo objekta in notranji razpored prostorov;
- arhitekturni detajli: oblika in podoba strehe ter strešna konstrukcija, leseni detajli in ostali oblikovani zidani elementi na fasadi (bifora v »piano nobile«, rozeti s krogovičjem za zračenje strešne konstrukcije, členitev z horizontalnimi venci ter boljše oblikovane in profilirane okenske preklade v nadstropju), arhitekturna členitev, stavbno pohištvo;
- v notranjosti objekta se varuje zlasti obokano pritličje in lesene tramovne medetažne plošče z beleži, kasetirana vrata z medeninastim okovjem, lesena dvokrilna škatlasta okna s pripadajočimi polkni, leseno stopnišče z ograjo, lesene tlake v nadstropju, zidane lončene peči v nadstropju.

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA (A-9)

Za spomenik velja splošni varstveni režim za kulturne spomenike (A-9.1) in varstveni režim za stavbe (A-9.3) ter naslednja določila:

- ohranjanje arhitekturne zasnove in vsemi oblikovanimi elementi (tlorisi vseh etaž, streha, fasade s pripadajočimi dekorativnimi elementi: delilni venec med etažama, kapni venec, obrobe okrog okenskih in vratnih odprtih, obokano pritličje in lesene tramovne medetažne plošče z beleži, kasetirana vrata z medeninastim okovjem, lesena dvokrilna škatlasta okna s pripadajočimi polkni, leseno stopnišče z ograjo, leseni tlaki v nadstropju, zidane lončene peči v nadstropju, rozeta s krogovičjem za zračenje strešne konstrukcije, členitev z horizontalnimi venci in njihova členjenost, ter boljše oblikovane in profilirane okenske preklade v nadstropju, leseni gank v nadstropju, kamniti portal in oblikovana lesena dvokrilna vrata...);
- vse posege v spomenik in njegove dele je potrebno podrediti ohranjanju varovanih sestavin v obliki, legi, gabaritih, konstrukciji, materialih, strukturi in barvni podobi;
- vsebine v objektu morajo prispevati k prezentaciji in ohranjanju pričevalnih kvalitet spomenika;
- na dvorišču ni dopustno postavljanje novih objektov, ohranja se odprt javni prostor z zasaditvijo starih dreves (kostanji in lipa).

GRAFIČNA PRILOGA (A-18)

ENOTA DEDIŠČINE, KI SE RAZGLAŠA (A-2)

Zap. št.: 7
Ime: Dolenjske Toplice – Stara šola
EŠD: 8481

LEGA IN OBSEG PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Naselje: Dolenjske Toplice
Katastrska občina: Toplice
Parcelna številka: 464/2, 469/2

OPIS ENOTE (A-4)

Dominantno enonadstropno šolsko poslopje je bilo zgrajeno po tipskem načrtu v času Avstro-Ogrske leta 1887. Čeprav arhitekturno ne predstavlja presežka, pa je gotovo eden najimenitnejših objektov v širši okolici Dolenjskih Toplic. V njem je pouk potekal vse do leta 1973. Objekt je enonadstropna stavba s simetrično sedemosno zasnovano čelno fasado na cestni strani, in štiriosnima stranskima fasadama. Fasada stavbe je členjena z vencem, reliefnimi okenskimi obrobami ter profiliranim simsom. Enotno s fasado so oblikovani tudi zatrepi. Streha je dvokapnica z naklonom 45 stopinj. Leseno ostrežje je bilo v 70-ih letih minimalno predelano v prostore uprave zdravilišča, vendar se je materialna substanca ohranila do danes. V notranjosti je ohranjena originalna talna zasnova.

VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK (A-5)

- stavba je eno od štirih nekdanjih šolskih poslopij v današnji občini Dolenjske Toplice (Dolenjske Toplice, Gorenje Sušice, Kočevske Poljane in Soteska);
- klasicistično oblikovan vhodni portal z letnico 1887.

VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA (A-6)

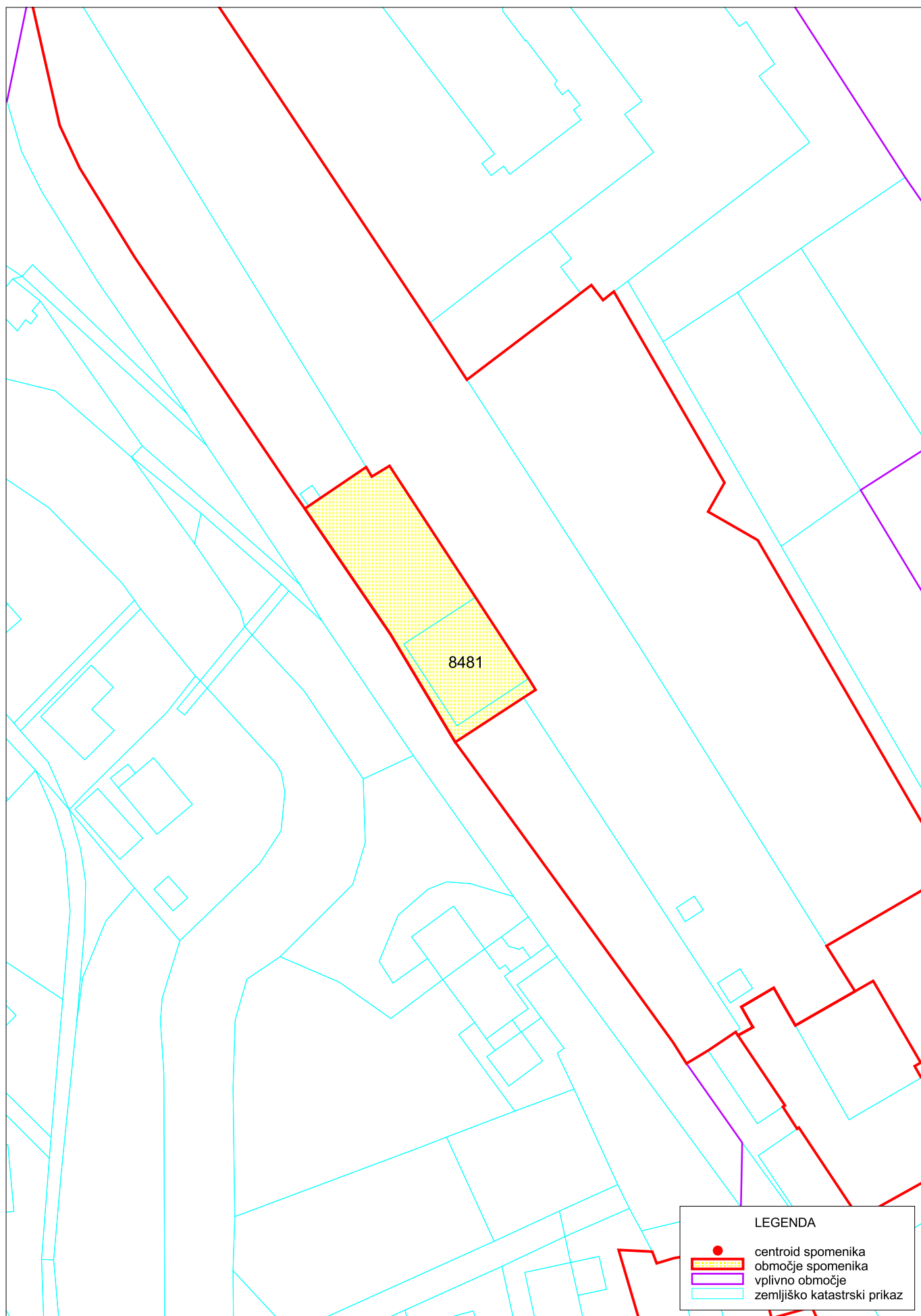
- varuje se pojavnost spomenika v prostoru (višina, volumen, gabariti) in arhitekturno krajinsko zasnovo;
- ohranja se obstoječi volumen stavbe in konstrukcijo objekta s principi gradnje (obokan strop v pritličju - I profil in lok, ter nosilci v nadstropju);
- varuje se avtentičnost materialne substance, gradbeno zasnovo objekta in prvotni notranji razpored prostorov, ki pa se ga lahko spreminja z dodajanjem predelnih sten, ne pa z rušenjem originalnih zidov;
- varuje se osnovni volumen stopnišča in njegovo pojavnost z značilno ločno oblikovanostjo - lahko se menja posamezne elemente (nastopne plošče, ograja, držala ...);
- na zunanosti objekta se posebej varuje dekorativne dele fasade (rustika, simsi ipd.) in vhodni klasicistično oblikovani portal;
- varuje se obliko in podobo strehe nad osnovnim gabaritom, v največji možni meri se ohranja originalno leseno konstrukcijo ostrešja, ki pa se jo lahko prilagodi in pregradi z montažnimi stenami po potrebi.

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA (A-9)

Za spomenik velja splošni varstveni režim za kulturne spomenike (A-9.1) in varstveni režim za stavbe (A-9.3) ter naslednja določila:

- nova namembnost objekta mora prispevati k prezentaciji in ohranjanju pričevalnih kvalitet spomenika;
- na dvorišču ni dopustno postavljati nove objekte.

GRAFIČNA PRILOGA (A-18)

ENOTA DEDIŠČINE, KI SE RAZGLAŠA (A-2)

Zap. št.: 8
Ime: Dolenjske Toplice – Tabor
EŠD: 30478

LEGA IN OBSEG PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Katastrska občina: Toplice
Parcelna številka: 448/5, 448/6, 452/11, 452/12, 452/14

OPIS ENOTE (A-4)

Taborsko obzidje, ki obkroža cerkveni kompleks župnijske cerkve sv. Ane in župnišče, je bilo zgrajeno v prvi četrtini 16. stoletja. Imelo je vsaj tri utrjene stolpe. Dva pravokotna stolpa sta delno ohranjena kot del župnišča in cerkve, okrogli stolp pa se je ohranil le v temeljih. Stolpe je povezoval obrambni zid s strelnimi linami, ki je v južnem delu dobro ohranjen, vzhodna, zahodna in severna stranica obzidja pa so se delno ohranile v zidovih župnišča, v temeljih pa mu lahko sledimo v skoraj celotnem obsegu.

VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK (A-5)

- ohranjeno taborsko obzidje sodi v skupino taborskih obzidij na Dolenjskem in v Beli krajini (poleg Toplic še Semič in Mirna peč), ki so nastali v prvi četrtini 16. stoletja, ko se poveča pritisk turških vdorov na slovensko ozemlje;
- ohranjeni elementi obzidja, posebej ohranjene strelne line in posamezni deli obzidja.

VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA (A-6)

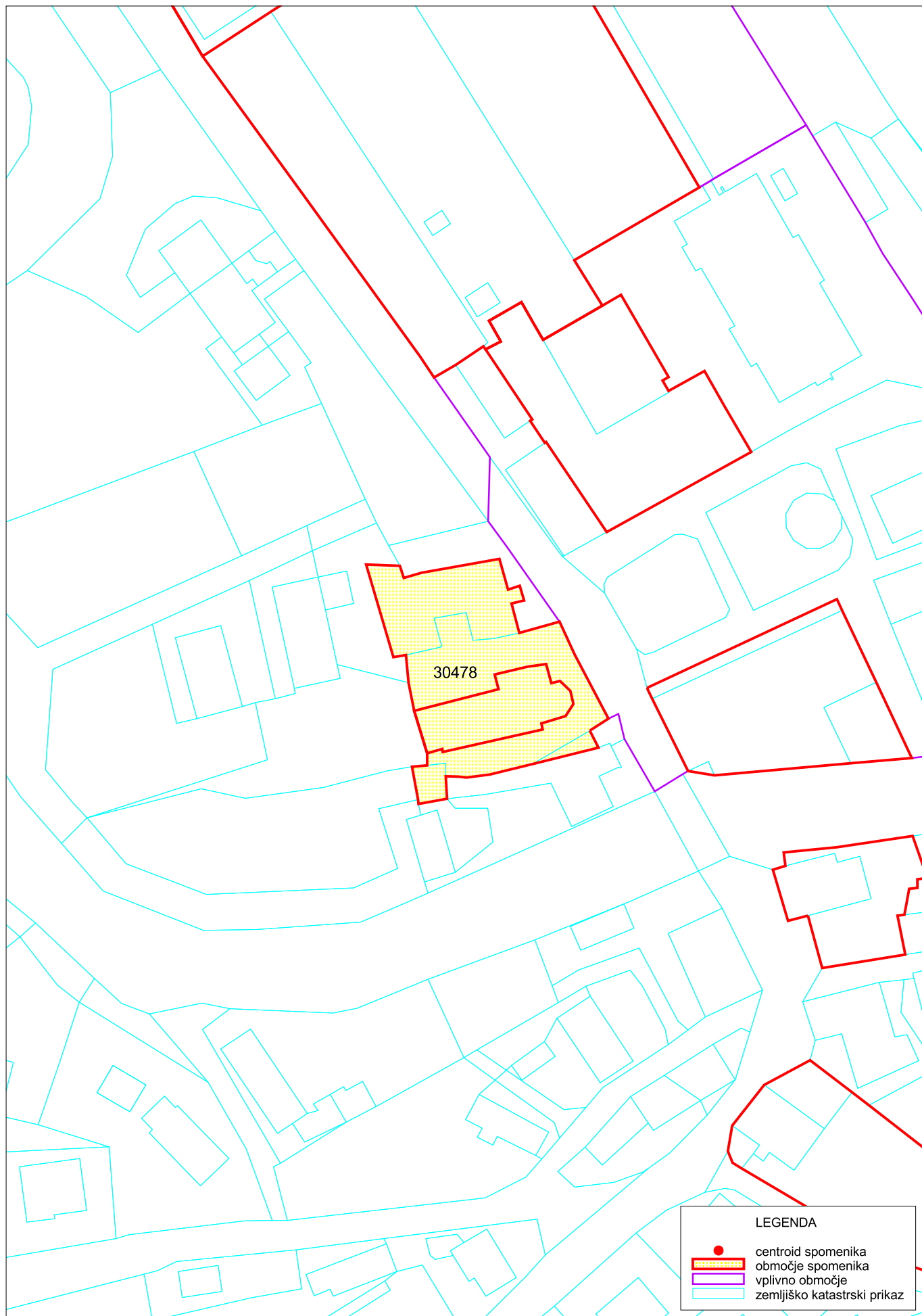
- celotna poteza nekdanjega obzidja tako njegov vidni del kot tudi ohranjeni deli v temeljih in zidovih cerkve sv. Ane in župnišča;
- ohranjene strelne line v južnem delu ohranjenega dela obzidja.

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA (A-9)

Za spomenik velja splošni varstveni režim za kulturne spomenike (A-9.1) in varstveni režim za stavbe (A-9.3) ter naslednje določilo:

- ob gradbenih posegih na zunanjih zidovih župnišča je potrebno opraviti predhodne raziskave, ki bodo lahko potrdile potek in ohranjenost posameznih segmentov obzidja.

GRAFIČNA PRILOGA (A-18)

ENOTA DEDIŠČINE, KI SE RAZGLAŠA (A-2)

Zap. št.: 9
Ime: Dolenjske Toplice – Zdraviliški dom
EŠD: 8479

LEGA IN OBSEG PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Naselje: Dolenjske Toplice
Katastrska občina: Toplice
Parcelna številka: 470/1-del

OPIS ENOTE (A-4)

Dvonadstropna stavba s tremi podstrešnimi etažami (danes hotel Kristal). Hiša stoji ob pomembni cestni povezavi Novo mesto-Črnomelj in se nahaja nasproti Kopališkega doma (hotel Vital).

Leta 1895 je knez Auersperg naročil pozidati novo zdraviliško poslopje z restavracijo in gostilniškim vrtom. Načrte za Zdraviliški dom je septembra 1898 izdelal dunajski arhitekt Max Conrad Kropf, objekt pa je bil dokončan leta 1899. Sedanjo podobo je stavba dobila leta 1977, ko so jo nad strešnim vencem prezidali.

Historicistično zasnovana glavna fasada je vertikalno členjena na devet osi. Osrednja je tretja os z desne, na kateri je glavni vhod, poudarjen z rustikalno profiliranim portalom in dvojnim oknom nad njim. Horizontalno členitev objekta je zaznati v različni profilaciji okenskih okvirjev. Streha je strma dvokapnica s simetrično zalomljeno strešino, kritina je bobrovec. Na zahodni zatrepni fasadi je izvedena imitacija lesene predalčne konstrukcije. Na vhodni fasadi je pritrjena spominska plošča ustanovitvi Levstikove brigade, ki je bila postavljena leta 1955.

VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK (A-5)

– ustvarja s svojo lokacijo in gabaritom pomemben del historičnega ambienta;

- skupaj s Kopališkim domom oblikuje trg z osrednjo zasnovo in predstavlja bistven pričevalni element razvoja zdravilišča od 18. stoletja pa do danes;
- Zdraviliški dom je poleg Kopališkega doma eden najmarkantnejših objektov, ki opredeljujejo prostorsko podobo in silhueto naselja;
- stavba je ohranila svojo tlorisno zasnovo in konstrukcijske elemente.

VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA (A-6)

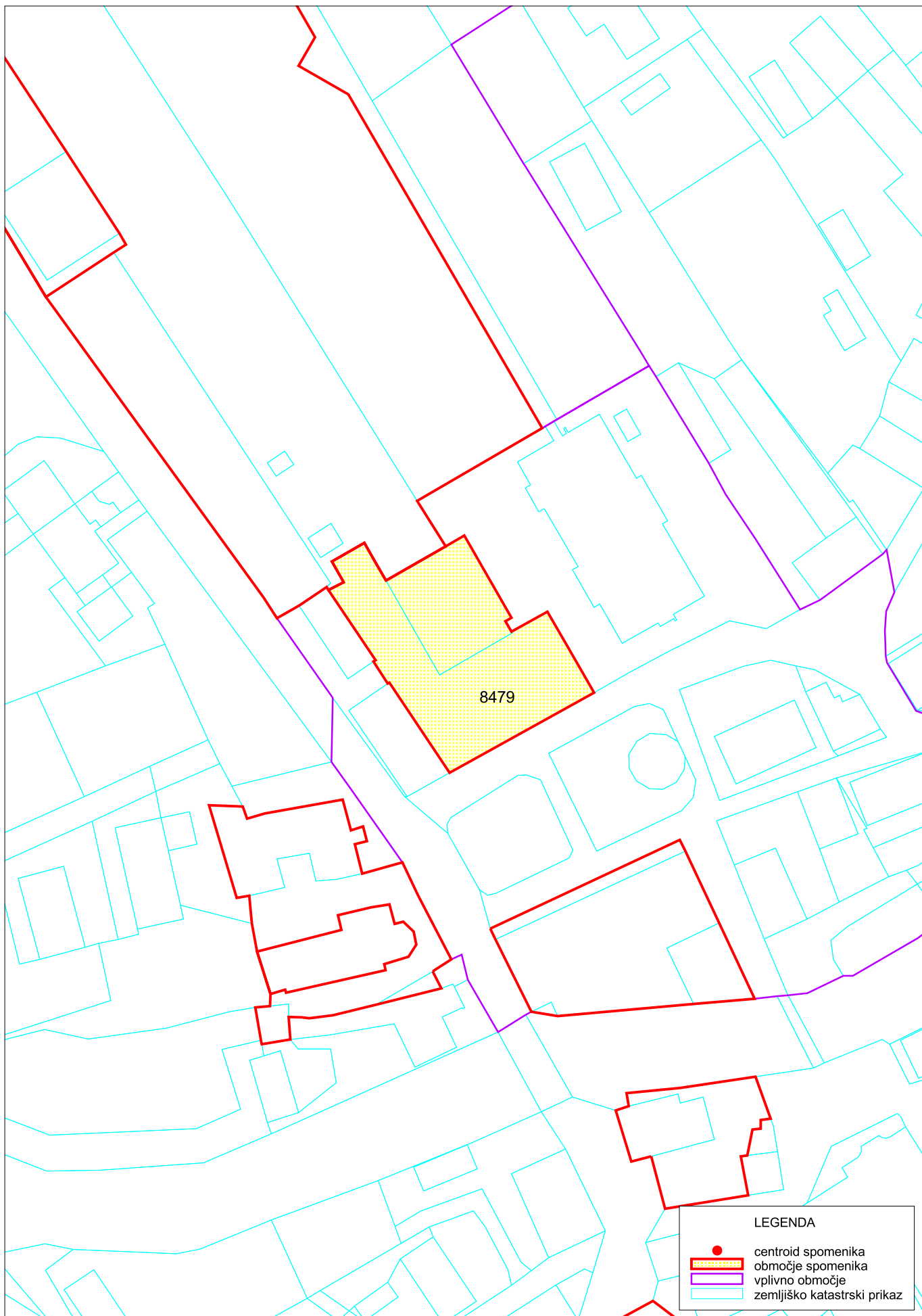
- varuje se pojavnost spomenika v prostoru (višina, volumen, gabariti, osnost in simetričnost);
- varuje se avtentičnost materialne substance in gradbeno zasnovo objekta;
- varuje se tlorisna razporeditev pritličja;
- varujejo se arhitekturni detajli: oblika in podoba strehe ter strešna konstrukcija, leseni detajli in ostali oblikovani zidani elementi na fasadi (vhodni portalni reliefni okvir in biforo nad njim, okenske obrobe, oblikovane in profilirane okenske preklade v nadstropju), arhitekturna členitev, stavbno pohištvo z originalnim okovjem in polkni ...
- varujejo se interierji pritličja hotela z vsemi poslikavami, znamenitim kristalnim lestencem in originalnim stavbnim pohištvom Kristalne dvorane v restavraciji;
- varujejo se vsa stopnišča in oblikovane luči na stopniščih;
- ohranja se spominska plošča na vhodni fasadi.

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA (A-9)

Za spomenik velja splošni varstveni režim za kulturne spomenike (A-9.1) in varstveni režim za stavbe (A-9.3) ter naslednja določila:

- ohranjanja se zasnova ter vsa stropna dekoracija nekdanje velike dvorane (danes Kristalna dvorana);
- objekt ohranja sedanjo funkcijo, vse spremembe in dopolnitve dejavnosti v objektu, morajo prispevati k prezentaciji in ohranjanju pričevalnih kvalitet spomenika;
- dovoli se redno vzdrževanje in obnavljanje celote ter pripadajočih ovrednotenih sestavin spomenika s tradicionalnimi tehnikami in naravnimi materiali.

GRAFIČNA PRILOGA (A-18)

LEGENDA

- centroid spomenika
- ▨ območje spomenika
- ▭ vplivno območje
- ▭ zemljiško katastrski prikaz

ENOTA DEDIŠČINE, KI SE RAZGLAŠA (A-2)

Zap. št.: 10
Ime: Kočevske Poljane – Hiša Kočevske Poljane 14
EŠD: 8483

LEGA IN OBSEG PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Katastrska občina: Poljane
Parcelna številka: 88/2-del

LEGA IN OBSEG VPLIVNEGA OBMOČJA PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Katastrska občina: Poljane
Parcelna številka: 88/2

OPIS ENOTE (A-4)

Hiša Kočevske Poljane 14 oziroma Höfferletova hiša (kočevarsko Martiševa) stoji v osrednjem delu vasi pod glavno vaško cesto, ki je bila do izgradnje partizanske magistrale (1978), glavna cestna povezava med Podturnom in Črmošnjicami. Hišo je dal postaviti premožni kmet Jakob Höfferle, ki je imel v njej tudi gostilno, s katero so Höfferletovi upravljali do leta 1930.

Hiša je zasnovana kot enonadstropna stavba s strogo simetrično petosno centralno oblikovano obcestno fasado in triosnima stranskima fasadama. Fasada glavnega pročelja je dekorativno obdelana. Okrašena je z rusticiranim pritličjem, v nadstropnem delu pa z rastlinsko ornamentiko pod in nad okni. Fasado členita profilirana delilni in strešni venec. Na dvorišni strani ima hiša lesen gank in zidano zunanje stranišče v dveh etažah. Hiša ima v osrednji osi v pritličju glavnega pročelja vgrajen kamnit portal z inicialkami naročnika gradnje (J.H.) in z letnico 1876, ki priča o času njene gradnje. Hiša ima strmo dvokapno streho, ki je od 1960 krita z betonsko kritino. Do tedaj je bila krita z opečnim bobrovcem. Hiša je po ustnem izročilu delo italijanskega zidarskega mojstra Palezeja.

Njena notranjščina je večprostorna. Pritličje po celotni širini deli veža na gospodarski (vinska klet in klet za spravilo poljščin) in bivalni del (nekdanja gostilničarska soba s krušno pečjo in kuhinja). Tloris se v nadstropnem delu ponovi; veža, kuhinja in štiri bivalne sobe, ki so opremljene z visokimi kaminskimi pečmi.

VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK (A-5)

- hiša je materialni dokaz o kulturi nekdanje nemško govoreče etnične manjšine, ki je v Črmošnjiško-poljanski dolini večinsko živela do odselitve leta 1941;
- oblikovno in gradbeno tehnično predstavlja kvalitetno arhitekturo 19. stoletja;
- ohranjene ima prvotne gabarite, fasado in razporeditev notranjih prostorov ter obliko strehe;
- zasnova njenih notranjih prostorov in bogato oblikovana fasada pričata o dobrem gmotnem položaju lastnika, njegovi razgledanosti in likovnem obzorju;
- hiša je pomemben člen v razvoju gostilničarske dejavnosti na podeželju pred drugo svetovno vojno.

VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA (A-6)

- pojavnost spomenika v prostoru (višina, gabariti, volumen);
- tlorisna zasnova, gradbeno substanca in notranji razpored prostorov;
- zunanost hiše s fasadnim okrasjem;
- oblika in podoba strehe, pri čemer strešne konstrukcije in naklon strehe ni dopustno spreminjati;
- ohranjanje vsebinski, simbolni in prostorski odnos med spomenikom in okolico.

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA (A-9)

Za spomenik velja splošni varstveni režim za kulturne spomenike (A-9.1) in varstveni režim za stavbe (A-9.3).

Poleg teh je treba upoštevati še specifične določbe za konkretni objekt, kar pomeni:

- ohranjanje stavbne zasnove z vsemi oblikovanimi elementi (tloris, fasade, streha)
- ohranjanje fasade s pripadajočimi dekorativnimi elementi (obrobe okrog vrat in okenskih odprtín, vogali);
- vse posege v spomenik in njegove dele je potrebno podrediti ohranjanju varovanih sestavin v obliki, legi, gabaritom, konstrukciji, materialom, strukturi in barvni podobi;
- morebitne dejavnosti v hiši morajo prispevati k prezentaciji in ohranjanju pričevalnih kvalitet spomenika;
- okrog hiše ni dopustna postavitve in gradnja objektov, ki bi preprečevali pogled na hišo;
- dovoli se redno vzdrževanje in obnavljanje celote ter pripadajočih ovrednotenih sestavin spomenika s tradicionalnimi tehnikami in naravnimi materiali;
- prepovedano je postavljati nosilce reklam in drugih oznak ter jih kakorkoli nameščati na fasado ali druge arhitekturne elemente fasade;
- pri tehničnem posodabljanju spomenikov in zagotavljanju dostopa gibalno oviranim osebam je treba kar najbolj ohranjati varovane sestavine spomenika;
- ob ugotovitvi okrnitve kulturnega spomenika ali njegovega dela, kar ugotavlja Zavod ali pristojna inšpekcija, mora kršitelj zagotoviti povrnitev v stanje, enako stanju pred posegom, ali rekonstrukcijo avtentične podobe spomenika.

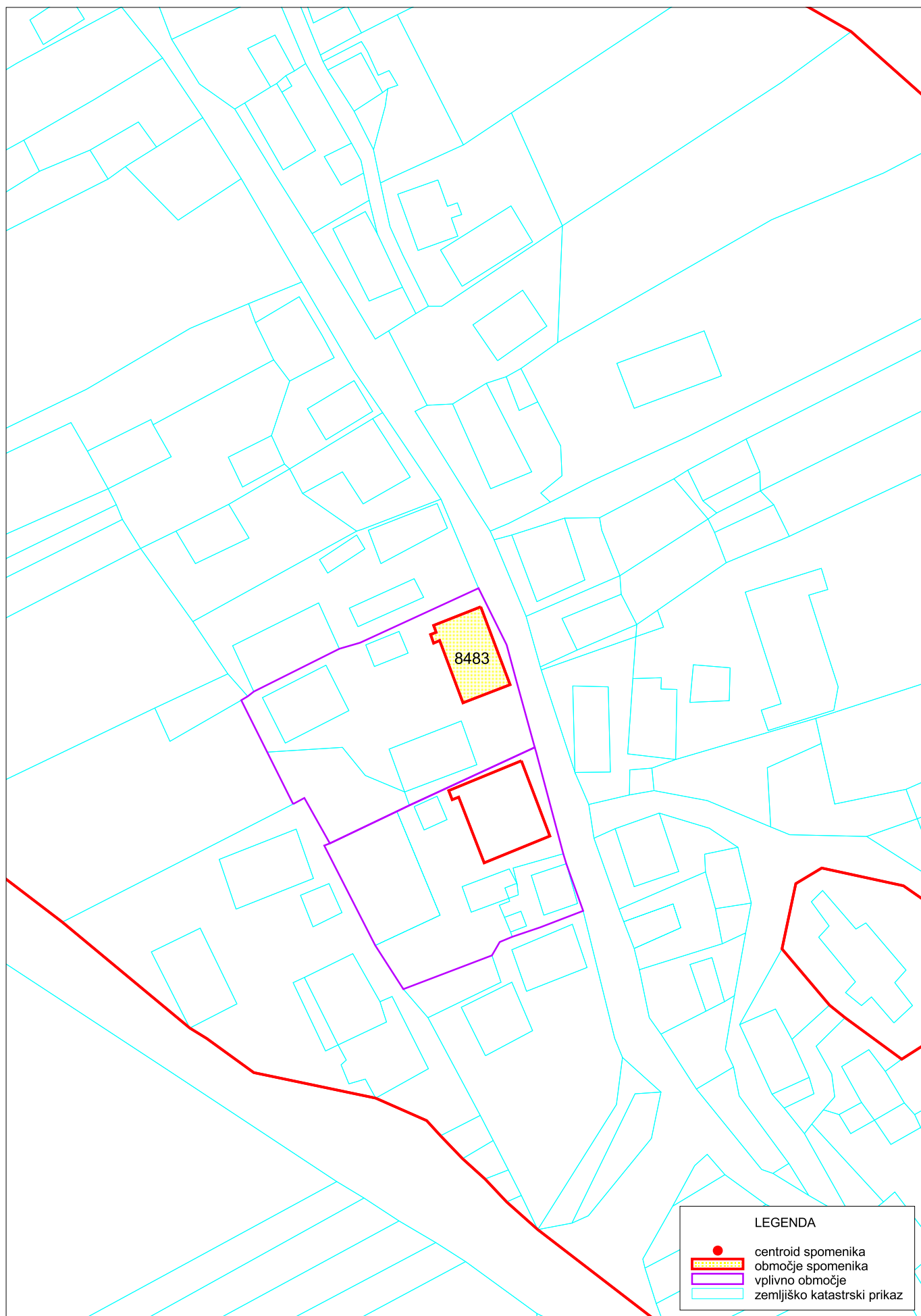
OPIS VARSTVENEGA REŽIMA VPLIVNEGA OBMOČJA (A-10)

Velja splošni varstveni režim za vplivno območje (A-10.1)

VIRI IN LITERATURA

- ČERNE, Andrej, BLATNIK, Zmagor 2014: Les in (ni) kamen. Etnološke značilnosti pohištva in domov v Mošnicah. Stare Žage: Zavod za ohranitev kulturne dediščine Mošnice, str. 48-49.
- MAKAROVIC, Marija in sod. 2005: Črmošnjiško-Poljanska dolina in njeni ljudje. Kočevarji staroselci in Slovenci iz preteklosti v sedanost. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, str. 362-369.
- SAPAČ, Igor, LAZARINI, Franci 2015: Arhitektura 19. stoletja na Slovenskem. Ljubljana: Muzej za arhitekturo in oblikovanje, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za arhitekturo, str. 435.

GRAFIČNA PRILOGA (A-18)

ENOTA DEDIŠČINE, KI SE RAZGLAŠA (A-2)

Zap. št.: 11
Ime: Kočevske Poljane – Hiša Kočevske Poljane 17
EŠD: 8484

LEGA IN OBSEG PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Katastrska občina: Poljane
Parcelna številka: 103/3-del

LEGA IN OBSEG VPLIVNEGA OBMOČJA PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Katastrska občina: Poljane
Parcelna številka: 103/3, 103/4

OPIS ENOTE (A-4)

Hiša Kočevske Poljane 17, imenovana Grillova hiša, stoji v osrednjem delu vasi, pod vaško cesto, ki je bila do izgradnje partizanske magistrale (1978) glavna cestna povezava med Podturnom in Črmošnjicami. Hiša je prvotno pripadala družini Petschauer, po domače Fajfarjevi (kočevarsko Ondraš), ki je imela v njej gostilno, trgovino in tujske sobe

Hišo je dal postaviti trgovec Johann Petschauer v drugi polovici 19. stoletja. Leta 1932 je po vrnitvi iz Amerike od Petschauerjevih hišo in pripadajočo domačijo kupil domačin August Grill, ki je v hiši nadaljeval z gostilno vse do okoli leta 1992.

Hiša je zasnovana kot poznoklasicistična enonadstropna stavba s petosno glavno in štiriosno stransko fasado. Ima štirikapno streho, ki je pokrita z betonsko in opečno kritino. Fasada na glavnem pročelju je v pritličju razčlenjena z rustiko, v nadstropju pa s profiliranimi pravokotnimi okenskimi obrobami in ornamentiranimi podokenskimi tablami. V pritličju hiše, ki ima tradicionalno razdelitev prostorov,

kjer osrednja veža deli gospodarski od bivalnega dela, ima ohranjen gostilniški prostor z opremo iz sedemdesetih in osemdesetih let 20. stoletja.

VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK (A-5)

- hiša je materialni dokaz o kulturi nekdanje nemško govoreče etnične manjšine, ki je v Črmošnjiško-poljanski dolini večinsko živela do odselitve leta 1941;
- oblikovno in gradbeno tehnično predstavlja kvalitetno arhitekturo 19. stoletja;
- ohranjene ima prvotne gabarite, fasado in razporeditev notranjih prostorov ter obliko strehe;
- zasnova njenih notranjih prostorov in bogato oblikovana fasada pričata o dobrem gmotnem položaju lastnika, njegovi razgledanosti in likovnem obzorju;
- hiša je pomemben člen v razvoju gostilniške, trgovske in turistične dejavnosti na podeželju pred drugo svetovno vojno.

VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA (A-6)

- pojavnost spomenika v prostoru (višina, gabariti, volumen);
- tlorisna zasnova, gradbeno substanca in notranji razpored prostorov;
- zunanost hiše s fasadnim okrasjem;
- oprema gostinskih prostorov v pritličju;
- oblika in podoba strehe, pri čemer strešne konstrukcije in naklon strehe ni dopustno spreminjati,
- ohranjanje vsebinski, simbolni in prostorski odnos med spomenikom in okolico.

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA (A-9)

Za spomenik velja splošni varstveni režim za kulturne spomenike (A-9.1) in varstveni režim za stavbe (A-9.3).

Poleg teh je treba upoštevati še specifične določbe za konkretni objekt, kar pomeni:

- ohranjanje stavbne zasnove z vsemi oblikovanimi elementi (tloris, fasade, streha)
- ohranjanje fasade s pripadajočimi dekorativnimi elementi (obrobe okrog vrat in okenskih odprtín, vogali);
- vse posege v spomenik in njegove dele je potrebno podrediti ohranjanju varovanih sestavin v obliki, legi, gabaritom, konstrukciji, materialom, strukturi in barvni podobi;
- morebitne dejavnosti v hiši morajo prispevati k prezentaciji in ohranjanju pričevalnih kvalitet spomenika;
- okrog hiše ni dopustna postavitvev in gradnja objektov, ki bi preprečevali pogled na hišo;
- dovoli se redno vzdrževanje in obnavljanje celote ter pripadajočih ovrednotenih sestavin spomenika s tradicionalnimi tehnikami in naravnimi materiali;
- prepovedano je postavljati nosilce reklam in drugih oznak ter jih kakorkoli nameščati na fasado ali druge arhitekturne elemente fasade;
- pri tehničnem posodabljanju spomenikov in zagotavljanju dostopa gibalno oviranim osebam je treba kar najbolj ohranjati varovane sestavine spomenika;
- ob ugotovitvi okrnitve kulturnega spomenika ali njegovega dela, kar ugotavlja Zavod ali pristojna inšpekcija, mora kršitelj zagotoviti povrnitev v stanje, enako stanju pred posegom, ali rekonstrukcijo avtentične podobe spomenika.

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA VPLIVNEGA OBMOČJA (A-10)

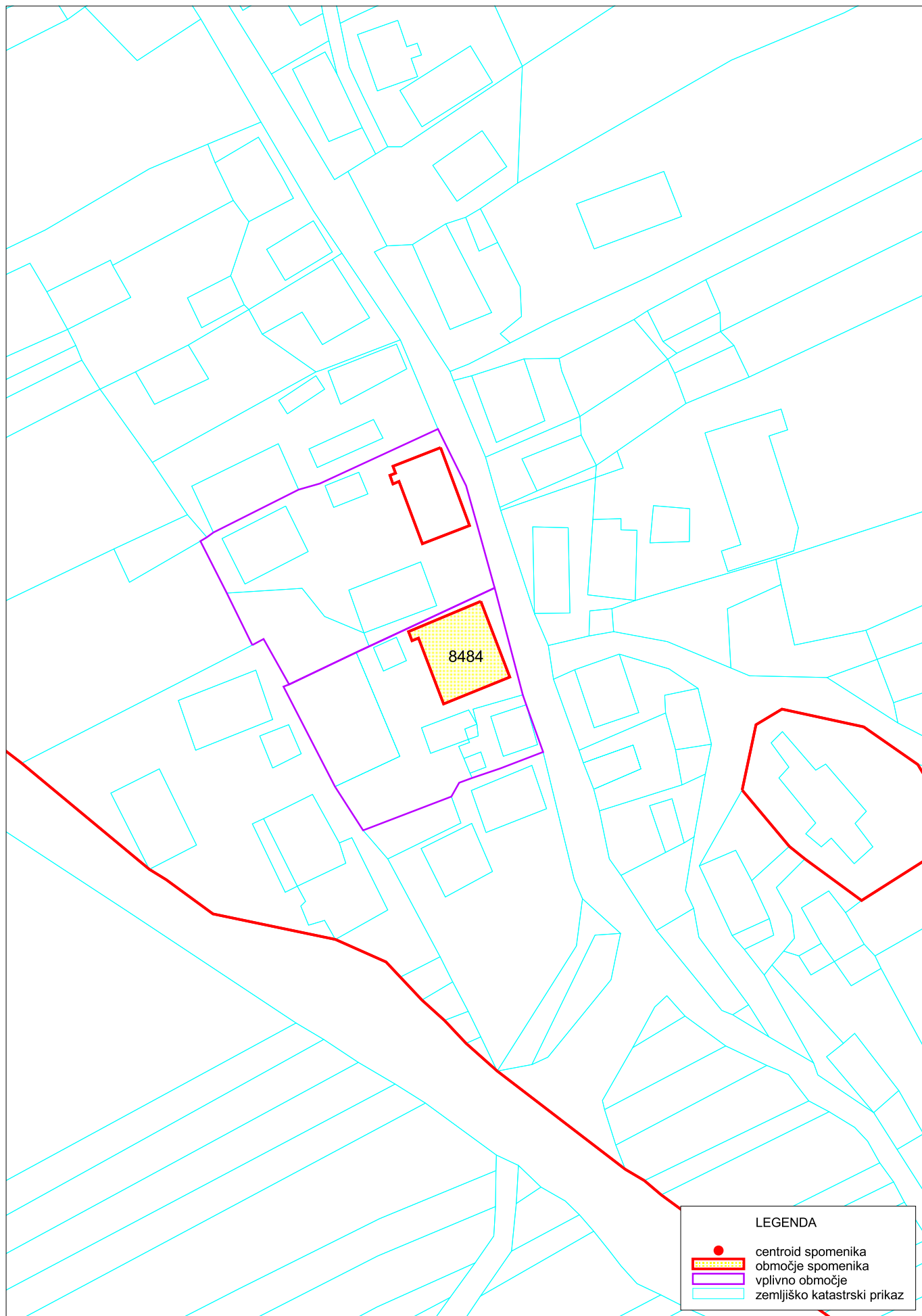
Velja splošni varstveni režim za vplivno območje (A-10.1)

VIRI IN LITERATURA

MAKAROVIČ, Marija in sod. 2005: Črmošnjiško-Poljanska dolina in njeni ljudje. Kočevarji staroselci in Slovenci iz preteklosti v sedanost. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, str. 403-414.

SAPAČ, Igor, LAZARINI, Franci 2015: Arhitektura 19. stoletja na Slovenskem. Ljubljana: Muzej za arhitekturo in oblikovanje, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za arhitekturo, str. 435.

GRAFIČNA PRILOGA (A-18)

ENOTA DEDIŠČINE, KI SE RAZGLAŠA (A-2)

Zap. št.: 12
Ime: Kočevski Rog – Sprejemno središče na Bazi 20
EŠD: 14284

LEGA IN OBSEG PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Katastrska občina: Podstenice
Parcelna številka: 1611/455, 1611/456

LEGA IN OBSEG VPLIVNEGA OBMOČJA

Katastrska občina: Podstenice
Parcelna številka: 1611/455, 1611/456, 1611/459, 1611/460-del, 1611/472-del

OPIS ENOTE (A-4)

Sprejemno središče stoji na Kočevskem Rogu, ob Červanovi cesti, na robu območja Baze 20. Stavbo sestavljata dva večja pritlična trakta, ki ju na eni strani povezuje skupen prostor z vhodnim delom. Med obema centralnima prostoroma, ki se s stekleno steno na južni strani odpirata v gozd, je urejen atrij. Notranji prostor pritličnega objekta zamejuje krhek obod fasadnih panelov iz pranih plošč, nad njimi lebdi streha, simbol zavetja. Nosilna obodna in strešna konstrukcija je izdelana iz tedaj modernega prefabriciranega lepljenega lameliranega lesa. Objekt je bil grajen po načrtih Otona Jugovca leta 1989.

Stavba je v celoti podkletena. V kletnem delu so urejeni prostori za servisiranje celotnega objekta, ki je bil zasnovan predvsem za potrebe obiskovalcev spomeniškega območja Baze 20. Osnova koncepta hiše je dialog z gozdom.

VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK (A-5)

- sprejemno središče na Bazi 20 je zadnje veliko delo arhitekta Otona Jugovca. Predstavlja sintezo arhitektovega razmišljanja in rešitve, ki so se nakazovale že pri nekaterih njegovih zgodnejših delih;
- zasnova strehe kot odprte lesene strukture je nadgradnja zasnov, ki jo je arhitekt uporabil pri oblikovanju nadstreška na arheološki lokaciji na Otoku in jo lahko razumemo tudi kot interpretacijo dvokapne strehe kot prvobitnega arhetipskega simbola doma (glej Zorec 2001: 106);

- fasadni plašč iz betonskih plošč, ki posnemajo lesene deske na barakah bližnje Baze 20, daje objektu poseben okvir. Stranske fasade se zožujejo, prekinjajo jih pasovi svetlobnih pasov, ki so zamaknjeni za fasadnimi ploščami;
- način gradnje objekta iz prefabriciranega lepljenega lameliranega lesa, ki je predstavljala takrat novost pri gradnji večjih javnih objektov Sloveniji, tovrstno gradivo je Jugovec sicer prvič uporabil pri izvedbi razstavne galerije v gradu Bogenšperk leta 1980;
- izraziti poudarek na povezanosti arhitekture z naravo in objekti v neposredni bližini.

VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA (A-6)

- celotna arhitekturna zasnova pritličja;
- strešna konstrukcija;
- fasada;
- stavbno pohištvo;
- barva in oblika kritine.

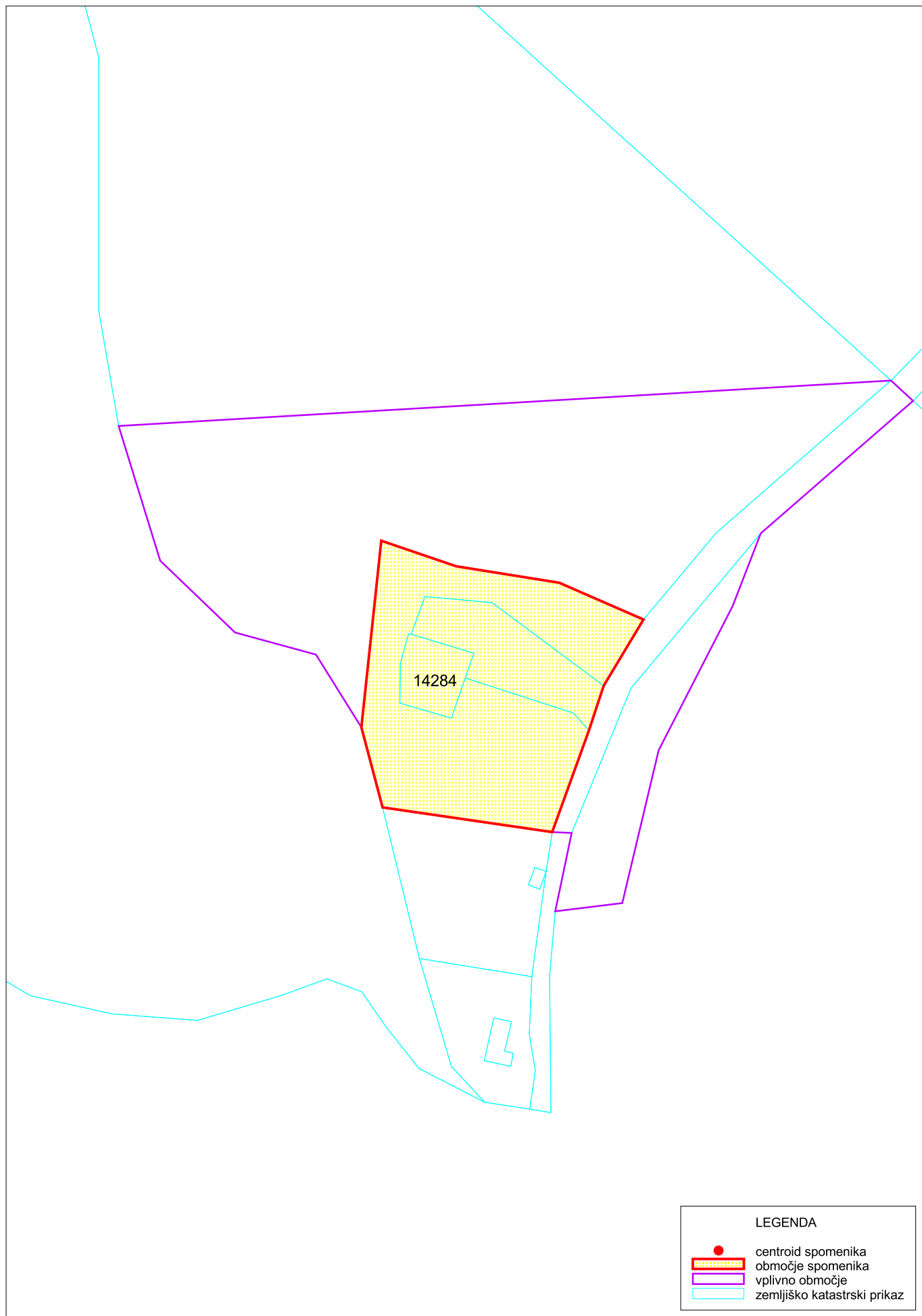
OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA (A-9)

Za spomenik velja splošni varstveni režim za kulturne spomenike (A-9.1) in varstveni režim za stavbe.

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA VPLIVNEGA OBMOČJA (A-10)

Velja splošni varstveni režim za vplivno območje (A-10.1)

GRAFIČNA PRILOGA (A-18)

ENOTA DEDIŠČINE, KI SE RAZGLAŠA (A-2)

Zap. št.: 13
Ime: **Mali Rigelj – Bogčeva zidanica**
EŠD: 14115

LEGA IN OBSEG PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Katastrska občina: Poljane
Parcelna številka: *52/5

LEGA IN OBSEG VPLIVNEGA OBMOČJA PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Katastrska občina: Poljane
Parcelna številka: *52/5, 1887, 1898, 1899

OPIS ENOTE (A-4)

Bogčeva zidanica iz 2. polovice 19. stoletja stoji jugovzhodno od vasi Mali Rigelj, na vinogradniškem pobočju, tik pod gozdno mejo. Zgrajena je iz kamna in je v celoti ometana. Ima vrhkletno zasnovo. Z daljšo stranico je delno vkopana v breg. Ima triosno daljšo in dvoosno krajšo fasado, ki je v historicističnem slogu členjena z delilnim vencem, obrobo okrog okenskih odprtih in vtisnjenim vzorcem romba pod okni. V kletnem delu ima vinsko klet in hlev, v vrhkletnem delu ima vežo s črno kuhinjo, prešnico in dva bivalna prostora s krušno pečjo. Zidanica je pokrita s strmo dvokapnico. Oba strešna zatrepa sta opažena z deskami v vertikalnem rastru.

Zidanica je bila do začetka druge svetovne vojne v lasti kočevarske družine Samida iz Pogorelca. Johann Samida, ki je v obliki grafita podpisan na severni fasadi zidanice, je bil pred drugo svetovno vojno član vodstva narodne skupine v okviru kulturbunda in več let poljanski župan.

VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK (A-5)

- materialna pričevalnost o kulturi nekdanje nemško govoreče etnične manjšine, ki je v Črmošnjiško-Poljanski dolini večinsko živela do odselitve leta 1941;
- ohranjenost njenih prvotnih gabaritov, fasade in razporeditve notranjih prostorov ter oblike strehe;

VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA (A-6)

- pojavnost spomenika v prostoru (višina, gabariti, volumen);
- tlorisna zasnova, gradbeno substanca in notranji razpored prostorov;
- zunanost hiše z apnenim ometom;
- grafiti na zunanjsčini stavbe;
- oblika in podoba strehe nad osnovnim gabaritom, pri čemer strešne konstrukcije in naklon strehe ni dopustno spreminjati;
- ohranja se vsebinski, simbolni in prostorski odnos med spomenikom in okolico.

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA (A-9)

Za spomenik velja splošni varstveni režim za kulturne spomenike (A-9.1) in varstveni režim za stavbe (A-9.3).

Poleg teh je treba upoštevati še specifične določbe za konkretni objekt, kar pomeni:

- ohranjanje stavbne zasnove z vsemi oblikovanimi elementi (tloris, fasade, streha)
- ohranjanje fasade s pripadajočimi dekorativnimi elementi (obrobe okrog vrat in okenskih odprtin, vogali);
- vse posege v spomenik in njegove dele je potrebno podrediti ohranjanju varovanih sestavin v obliki, legi, gabaritom, konstrukciji, materialom, strukturi in barvni podobi;
- morebitne dejavnosti v in okrog zidanice morajo prispevati k prezentaciji in ohranjanju pričevalnih kvalitete spomenika;
- okrog zidanice ni dopustna postavitev in gradnja objektov, ohranja se odprt prostor;
- dovoli se redno vzdrževanje in obnavljanje celote ter pripadajočih ovrednotenih sestavin spomenika s tradicionalnimi tehnikami in naravnimi materiali;
- prepovedano je postavljati nosilce reklam in drugih oznak ter jih kakorkoli nameščati na fasado ali druge arhitekturne elemente fasade;
- pri tehničnem posodabljanju spomenikov in zagotavljanju dostopa gibalno oviranim osebam je treba kar najbolj ohranjati varovane sestavine spomenika;
- ob ugotovitvi okrnitve kulturnega spomenika ali njegovega dela, kar ugotavlja Zavod ali pristojna inšpekcija, mora kršitelj zagotoviti povrnitev v stanje, enako stanju pred posegom, ali rekonstrukcijo avtentične podobe spomenika.

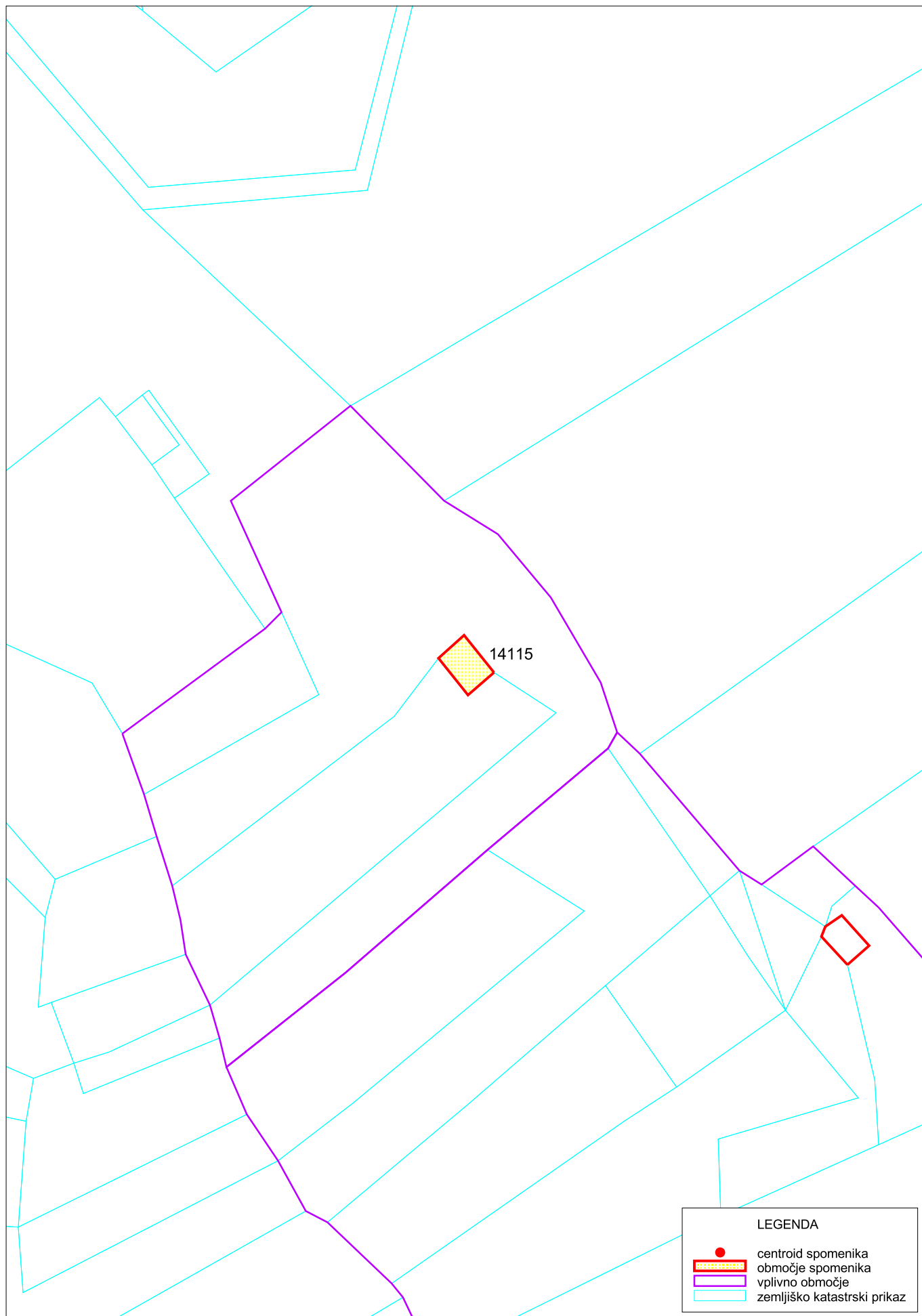
OPIS VARSTVENEGA REŽIMA VPLIVNEGA OBMOČJA (A-10)

Velja splošni varstveni režim za vplivno območje (A-10.1)

VIRI IN LITERATURA

Franciscejski kataster za Kranjsko, k. o. Poljane, 1825. Arhiv RS.

GRAFIČNA PRILOGA (A-18)

ENOTA DEDIŠČINE, KI SE RAZGLAŠA (A-2)

Zap. št.: 14
Ime: Mali Rigelj – Grilova zidanica
EŠD: 14114

LEGA IN OBSEG PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Katastrska občina: Poljane
Parcelna številka: *52/6

LEGA IN OBSEG VPLIVNEGA OBMOČJA PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Katastrska občina: Poljane
Parcelna številka: *52/6, *52/7, 1878, 1879/1, 1879/2, 1879/3, 1880/1, 1880/2, 1881/1, 1881/2, 1885/1, 1885/2, 1886, 2275/2, 2283

OPIS ENOTE (A-4)

Grilova zidanica iz 2. polovice 19. stoletja stoji jugovzhodno od vasi Mali Rigelj, na vinogradniškem pobočju, tik pod gozdno mejo. Zgrajena je iz kamna in je v celoti ometana. Ima vrhkletno zasnovo. Z daljšo stranico je delno vkopana v breg. Ima štiriosno daljšo in dvoosno krajšo fasado, ki je v historicističnem slogu členjena z delilnim vencem, obrobo okrog okenskih odprtin, šivanimi vogali in vtisnjenim vzorce romba pod okni. V kletnem delu ima zidanica vinsko klet in hlev, v vrhkletnem delu pa prešnico s črno kuhinjo in bivalni prostor s krušno pečjo. Prostori v zidanici so v celoti opremljeni s staro opremo. Na notranjih stenah bivalnega prostora so ohranjeni stenski napisi iz časa pred drugo svetovno vojno. Zidanica je pokrita s strmo dvokapnico. Oba strešna zatrepa sta zgrajena v predalčni steni in ometana.

Ob zidanici ohranjena večja opuščena vinogradniška parcela, ki jo na več mestih obdaja suhi kamnit oporni zid.

VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK (A-5)

- materialna pričevalnost o kulturi nekdanje nemško govoreče etnične manjšine, ki je v Črmošnjiško-poljanski dolini večinsko živela do odselitve leta 1941;
- ohranjenost njenih prvotnih gabaritov, fasade in razporeditve notranjih prostorov ter oblike strehe;
- pričevalnost o dobrem socialnem statusu lastnika zidanice iz nekdanje kočevarske skupnosti;
- ohranjenost grafitov v notranjščini zidanice;
- ohranjenost notranje opreme.

VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA (A-6)

- pojavnost spomenika v prostoru (višina, gabariti, volumen);
- tlorisna zasnova, gradbeno substanca in notranji raspored prostorov;
- zunanost hiše z apneno fasado in njenimi dekorativnimi elementi;
- oblika oken in vrat;
- oblika in podoba strehe, pri čemer strešne konstrukcije in naklona strehe ni dopustno spreminjati,
- ohranja se prvotna namembnost, dopuščena pa je tudi sprememba namembnosti za vzgojno izobraževalne in turistične namene;
- ohranja se notranja oprema;
- ohranjajo se grafiti na stenah v notranjščini zidanice;
- ohranja se vsebinski, simbolni in prostorski odnos med spomenikom in okolico.

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA (A-9)

Za spomenik velja splošni varstveni režim za kulturne spomenike (A-9.1) in varstveni režim za stavbe (A-9.3).

Poleg teh je treba upoštevati še specifične določbe za konkretni objekt, kar pomeni:

- ohranjanje stavbne zasnove z vsemi oblikovanimi elementi (tloris, fasade, streha)
- ohranjanje fasade s pripadajočimi dekorativnimi elementi (obrobe okrog vrat in okenskih odprtin, vogali);
- ohranjanje opreme in stenskih napisov v notranjščini zidanice;
- vse posege v spomenik in njegove dele je potrebno podrediti ohranjanju varovanih sestavin v obliki, legi, gabaritom, konstrukciji, materialom, strukturi in barvni podobi;
- dovoli se redno vzdrževanje in obnavljanje celote ter pripadajočih ovrednotenih sestavin spomenika s tradicionalnimi tehnikami in naravnimi materiali;
- prepovedano je postavljati nosilce reklam in drugih oznak ter jih kakorkoli nameščati na fasado ali druge arhitekturne elemente fasade;
- pri tehničnem posodabljanju spomenikov in zagotavljanju dostopa gibalno oviranim osebam je treba kar najbolj ohranjati varovane sestavine spomenika;
- ob ugotovitvi okrnitve kulturnega spomenika ali njegovega dela, kar ugotavlja Zavod ali pristojna inšpekcija, mora kršitelj zagotoviti povrnitev v stanje, enako stanju pred posegom, ali rekonstrukcijo avtentične podobe spomenika.

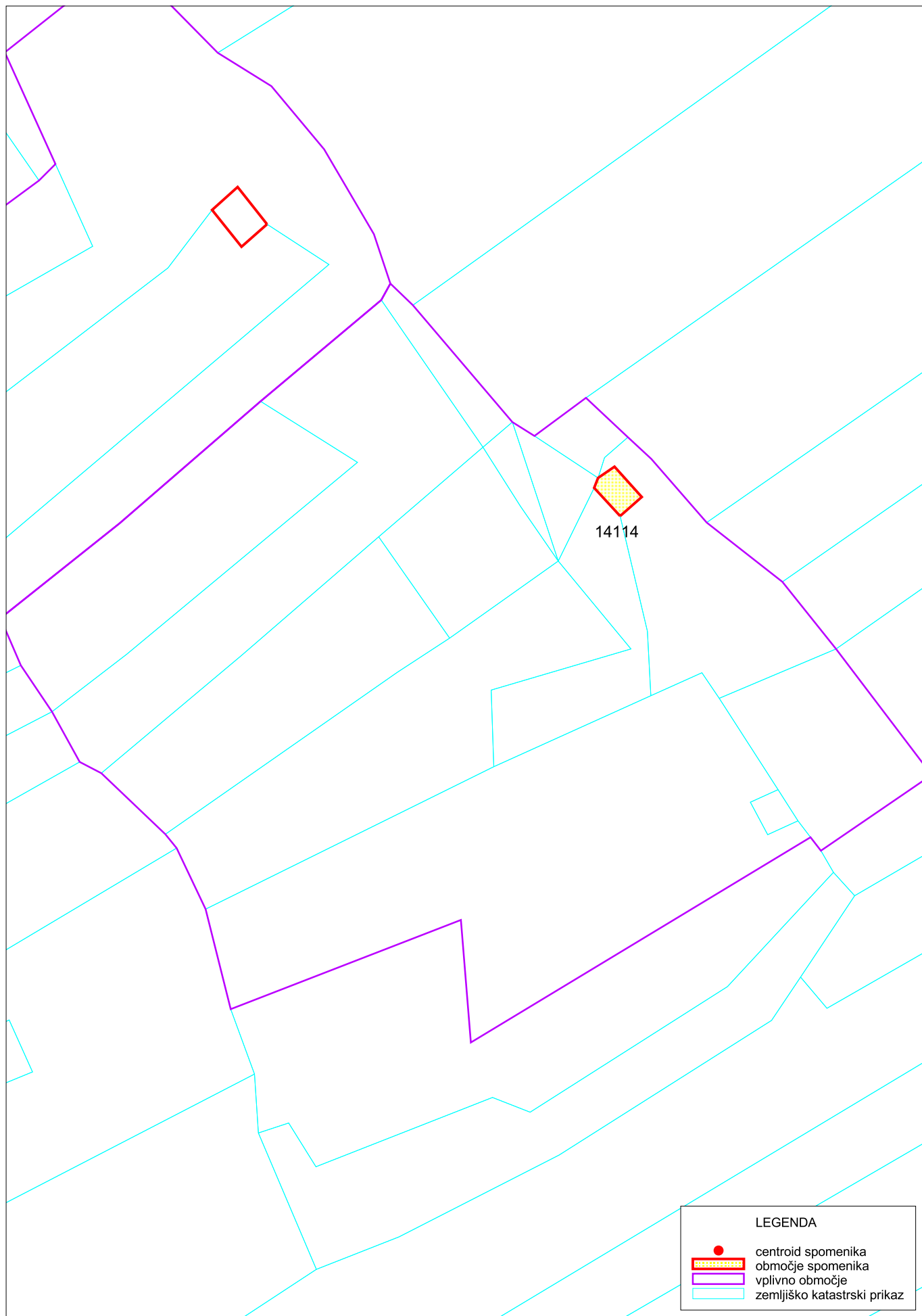
OPIS VARSTVENEGA REŽIMA VPLIVNEGA OBMOČJA (A-10)

Velja splošni varstveni režim za vplivno območje (A-10.1)

VIRI IN LITERATURA

Franciscejski kataster za Kranjsko, k. o. Poljane, 1825. Arhiv RS.

GRAFIČNA PRILOGA (A-18)

ENOTA DEDIŠČINE, KI SE RAZGLAŠA (A-2)

Zap. št.: 15
Ime: Občice – Hiša Občice 6
EŠD: 8725

LEGA IN OBSEG PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Katastrska občina: Poljane
Parcelna številka: *60/3, 2781

OPIS ENOTE (A-4)

Kamnita vrhkletna kočevarska hiša iz prve polovice 19. stoletja, z dvoramnim stopniščem in lesenim vhodnim portalom. V pritličju ima več kletnih prostorov, v enem od njih je bil prvotno tudi hlev. Njen vrhkletni bivalni del ima tloris s tradicionalno razporeditvijo prostorov s središčno vežo, ki deli med seboj več bivalnih prostorov. V njej je bil med leti 1944-1945 sedež komande relejnih postaj TV-15 za celo Slovenijo. Na hiši sta spominski plošči posvečeni delovanju partizanskih kurirjev.

VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK (A-5)

- materialna pričevalnost o kulturi nekdanje nemško govoreče etnične manjšine, ki je v Črmošnjiško-poljanski dolini večinsko živela do odselitve leta 1941;
- ohranjenost prvotnih gabaritov, fasade in razporeditve notranjih prostorov ter oblike strehe;
- pričevalnost o socialnem statusu lastnika;
- v hiši je bil v času druge svetovne vojne sedež partizanskih relejnih kurirskih postaj TV-15 od koder so potekale kurirske povezave po celi Sloveniji.

VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA (A-6)

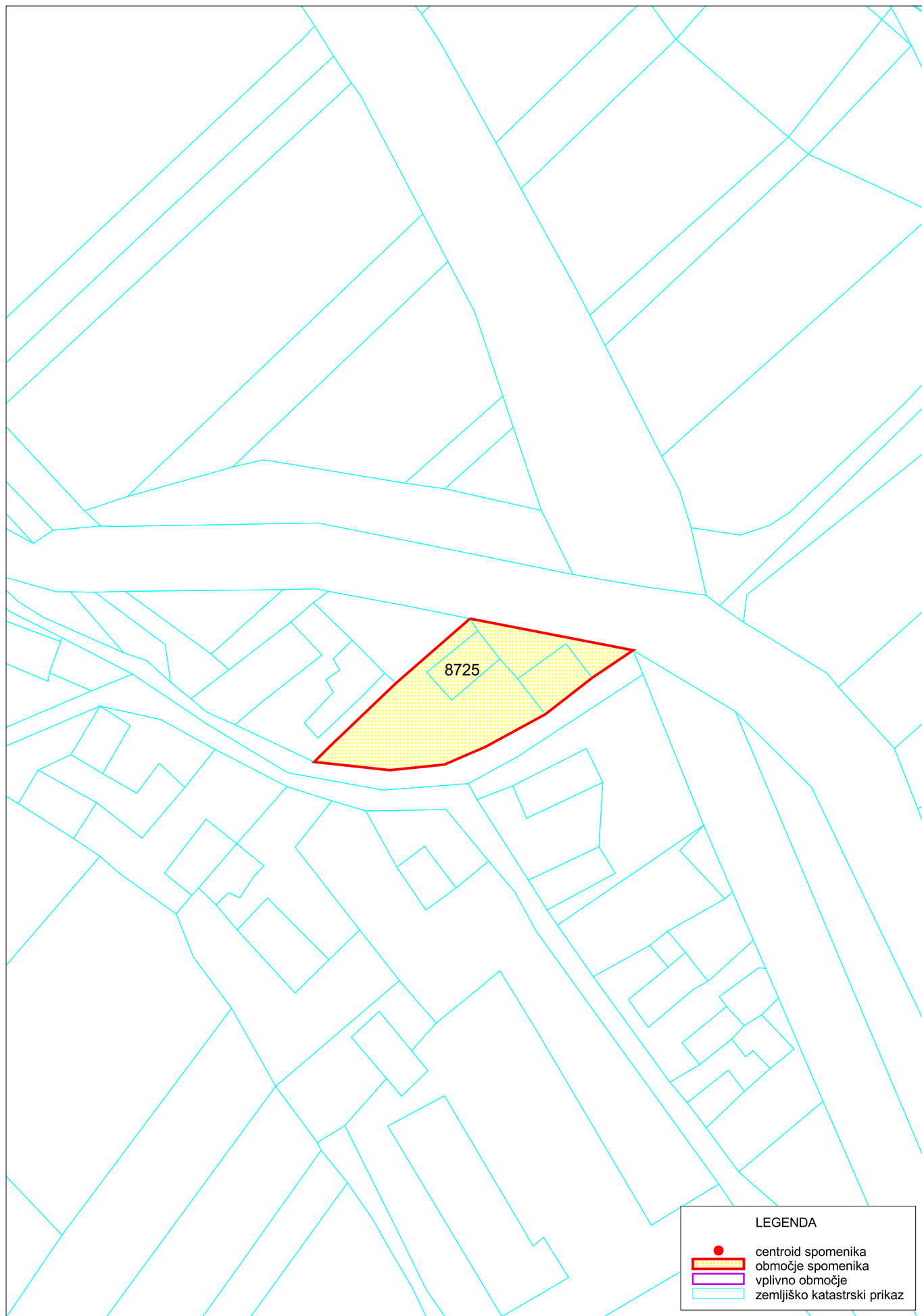
- pojavnost spomenika v prostoru (višina, gabariti, volumen);
- tlorisna zasnova, gradbeno substanca in notranji raspored prostorov;
- zunanost hiše z apneno fasado;

- oblika oken in vrat;
- oblika in podoba strehe, pri čemer strešne konstrukcije in njenega naklona ni dopustno spreminjati;
- spominski plošči posvečeni kurirjem;
- ohranja se vsebinski, simbolni in prostorski odnos med spomenikom in okolico.

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA (A-9)

Za spomenik velja splošni varstveni režim za kulturne spomenike (A-9.1), varstveni režim za stavbe (A-9.3) in varstveni režim za spominske objekte in kraje (A-9.4).

GRAFIČNA PRILOGA (A-18)

ENOTA DEDIŠČINE, KI SE RAZGLAŠA (A-2)

Zap. št.:

16

Ime:

Podturn pri Dolenjskih Toplicah – Razvaline gradu Rožek

EŠD:

8678

LEGA IN OBSEG PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Katastrska občina: Podturn

Parcelna številka: 4372/187-del

LEGA IN OBSEG VPLIVNEGA OBMOČJA (A-7)

Katastrska občina: Podturn

Parcelna številka: 4372/187-del, 4372/188-del, 4372/189-del, 4372/190-del, 4372/191-del, 4372/198-del, 4372/204-del, 4372/205-del, 4372/441-del, 4372/443-del

OPIS ENOTE (A-4)

Grad je bil zgrajen v 13. stoletju kot večnadstropni stolp, ki so ga v obdobju gotike razširili v kastelni tip gradu in ga dodatno utrdili v času turških vpadov. V srednjem veku je nadzoroval starodavno pot iz doline reke Krke v Belo krajino in dalje proti hrvaškemu morju. V času turških nevarnosti so grad razširili in dodatno utrdili. Mikrolokacijo grajskih razvalin zaznamuje udorna jama (koliševka) Globočica (Rožeška koliševka), ki je v preteklosti močno oteževala dostop do gradu s pobočne strani in s tem nudila prebivalcem gradu dodatno varnost.

Od gradu so ostali le skromni ostanki zidov, samo stavbno zasnovo gradu pa zakrivata plast ruše in ruševine. Kljub temu je mogoče prepoznati v dolžino razpotegnjeno in v smeri jugovzhod - severozahod orientirano tlorisno zasnovo gradu, ki se je morala prilagoditi ozkemu kamnitemu hrbtu. Na jugovzhodni strani lahko v ostankih zidov slutimo prvotni stolp. Grad je končno podobo dobil v 17. stoletju, na kar nas opozarjajo tudi skromni ostanki arhitekturnih členov, pa tudi prisotnost dveh banjasto obokanih prostorov na obeh skrajnih koncih gradu. Grad je bil opuščen v 17. stoletju in je danes razvalina.

VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK (A-5)

- Strateška lega ob stari srednjeveški poti iz doline reke Krke v Belo krajino in dalje proti hrvaškemu morju.
- Prepletanje kulturne in naravne dediščine.
- Skromno ohranjene ruševine ohranjajo spomin na nekdanji grad.
- Osrednji pomen razvalin je predvsem znanstveni in vzgojno-izobraževalni. Dosedanja spoznanja zgodovinopisja in kasteologije mora nadgraditi in v določeni meri tudi potrditi še arheološka veda.

VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA (A-6)

- lega v prostoru na ozkem skalnatem hrbtu nad udorno jamo Globočica;
- ohranjene stavbne strukture iz obdobja romanike, gotike in baroka;
- ohranjene zemeljske plasti.

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA (A-9)

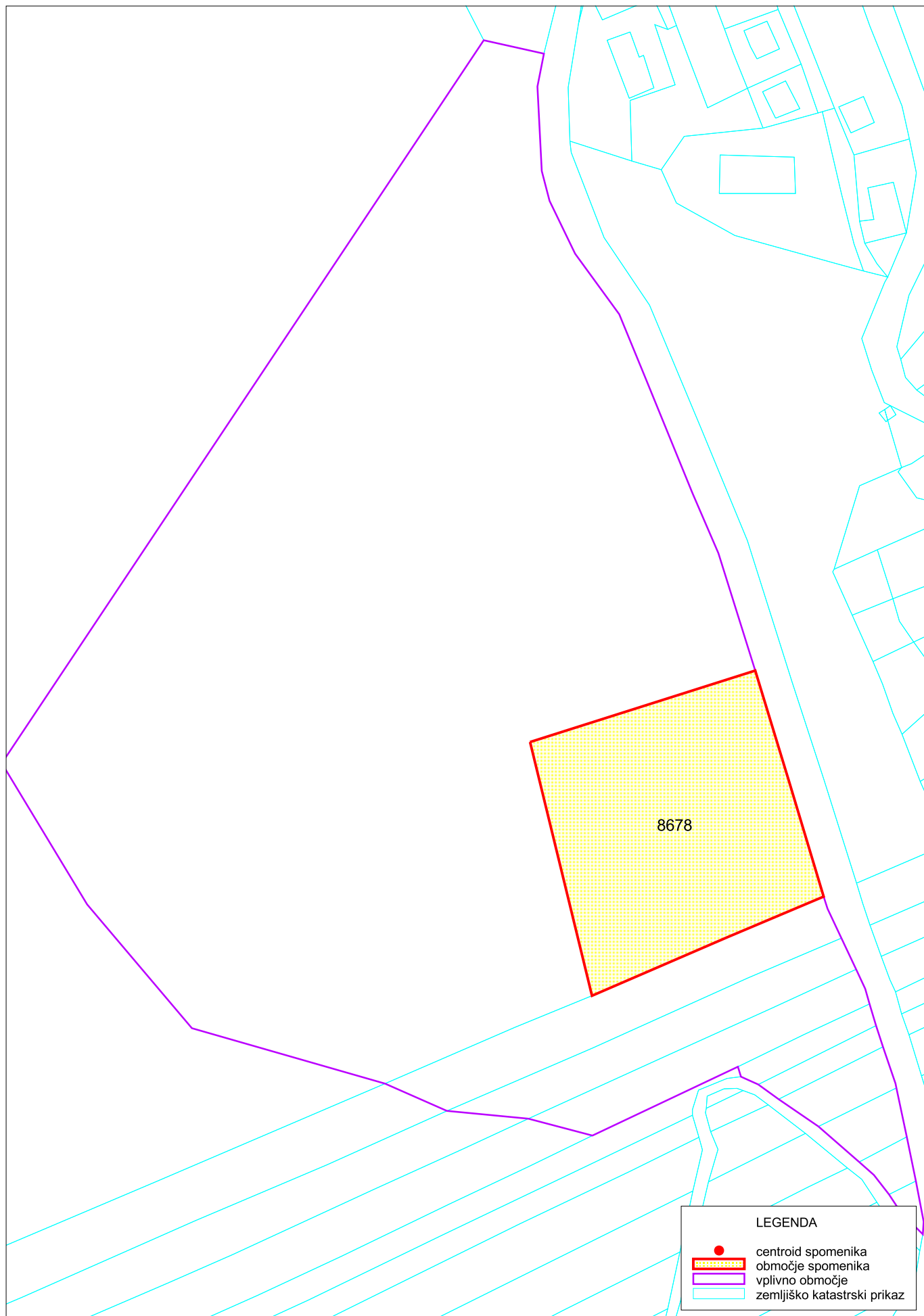
Za spomenik veljajo splošni varstveni režim za kulturne spomenike (A-9.1), varstveni režim za stavbe (A-9.3) in varstveni režim, ki je prilagojen pomenu kulturnega spomenika:

- dovoljena je konstrukcijska sanacija in prezentacija grajskih razvalin;
- prepovedano je odkopavati in zasipavati teren ter graditi gozdne vlake;
- prepovedano je postavljati ali graditi trajne aličasne objekte, vključno z nadzemno in podzemno infrastrukturo ter nosilci reklam ali drugih oznak, razen kadar so ti nujni za učinkovito ohranjanje in prezentacijo kulturnega spomenika;
- dovoljeno je izvajati sanitarno sečnjo.

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA VPLIVNEGA OBMOČJA (A-10)

Velja splošni varstveni režim za vplivna območja (A-10.1)

GRAFIČNA PRILOGA (A-18)

ENOTA DEDIŠČINE, KI SE RAZGLAŠA (A-2)

Zap. št.: 17
Ime: Podturn pri Dolenjskih Toplicah – Šmalčeva kovačija
EŠD: 14121

LEGA IN OBSEG PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Katastrska občina: Podturn
Parcelna številka: *303/2 - del

LEGA IN OBSEG VPLIVNEGA OBMOČJA PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Vplivno območje predstavlja bližnja okolica kovačije.

Katastrska občina: Podturn
Parcelna številka: *303/2, 1471/1-del

OPIS ENOTE (A-4)

Ob breg prislonjena vrhkletna stavba iz druge polovice 19. stoletja s triosno daljšo in enoosno krajšo fasado stoji ob partizanski magistrali v jugovzhodnem delu vasi. Zgrajena je iz kamna in ometana. Njeno fasado sestavljajo dekorativni elementi šivanega vogala in delilnega venca. Pokrita je s simetrično dvokapno streho z betonsko kritino. V kletnem delu stavbe so shramba za oglje, podkovna kovaška delavnica in lopa za privez živine. V vrhkletnem delu je opuščen bivalni del z vežo in dvema bivalnima prostoroma.

V kovaški delavnici so ohranjene kovaške naprave in orodja: ognjišče, nakovalo in meh ter več predmetov kovaškega orodja. Hiša je bila naseljena do okoli leta 1970, kovaška delavnica pa je bila v uporabi do leta 1980.

VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK (A-5)

- stavba je zadnji materialnih dokaz o nekdanji kovaški dejavnosti v Topliški dolini;
- ohranjene ima prvotne gabarite, fasado in razporeditev notranjih prostorov ter obliko strehe;
- ohranjeno ima kovaško delavnico s kovaškimi napravami in opremo;
- velikost in oprema hiše ter kovaške delavnice pričata o gmotnem položaju razmerah majhnega kmeta in obrtnika (kovača) oziroma o njegovih skromnih bivanjskih razmerah v tem delu Dolenjske.

VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA (A-6)

- pojavnost spomenika v prostoru (višina, gabariti, volumen);
- tlorisna zasnova, gradbeno substanca in notranji razpored prostorov;
- zunanost hiše z apneno fasado in njenimi dekorativnimi elementi;
- oblika oken in vrat;
- oblika in podoba strehe, pri čemer strešne konstrukcije in njenega naklona ni dopustno spreminjati;
- v kovaški delavnici se ohranja prvotna namembnost, v zgornjih prostorih je dopuščena tudi sprememba namembnosti;
- v kovaški delavnici se ohranjajo kovaške naprave in oprema;
- ohranja se vsebinski, simbolni in prostorski odnos med spomenikom in okolico.

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA (A-9)

Za spomenik velja splošni varstveni režim za kulturne spomenike (A-9.1) in varstveni režim za stavbe (A-9.3).

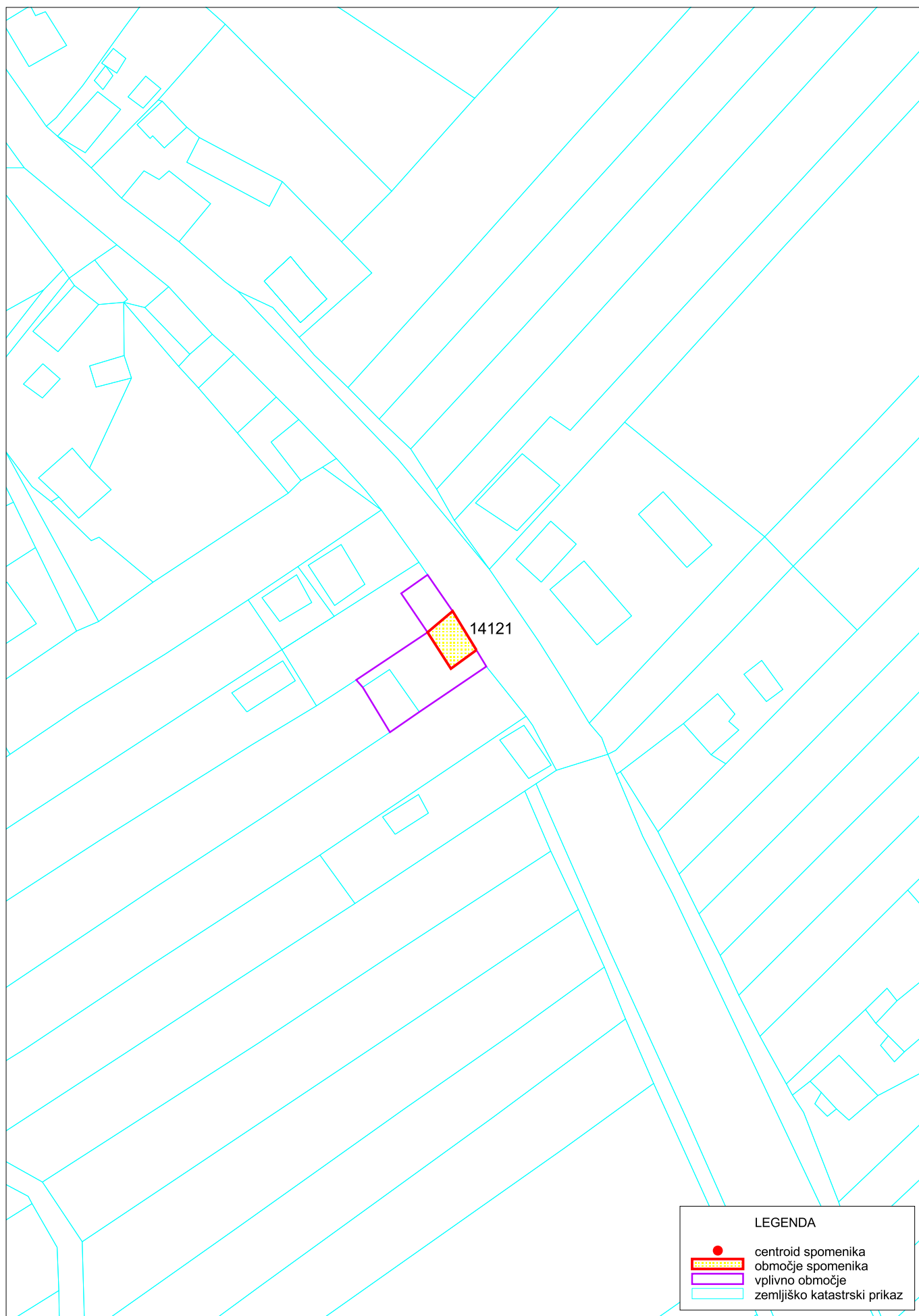
Poleg teh je treba upoštevati še specifične določbe za konkretni objekt, kar pomeni:

- ohranjanje stavbne zasnove z vsemi oblikovanimi elementi (tloris, fasade, streha)
- ohranjanje fasade s pripadajočimi dekorativnimi elementi (obrobe okrog vrat in okenskih odprtin, vogali);
- ohranja se razporeditev prostorov v pritličju;
- v kovaški delavnici se ohranjajo kovaške naprave in orodja;
- vse posege v spomenik in njegove dele je potrebno podrediti ohranjanju varovanih sestavin v obliki, legi, gabaritom, konstrukciji, materialom, strukturi in barvni podobi;
- dovoli se redno vzdrževanje in obnavljanje celote ter pripadajočih ovrednotenih sestavin spomenika s tradicionalnimi tehnikami in naravnimi materiali;
- prepovedano je postavljati nosilce reklam in drugih oznak ter jih kakorkoli nameščati na fasado ali druge arhitekturne elemente fasade;
- pri tehničnem posodabljanju spomenikov in zagotavljanju dostopa gibalno oviranim osebam je treba kar najbolj ohranjati varovane sestavine spomenika;
- ob ugotovitvi okrnitve kulturnega spomenika ali njegovega dela, kar ugotavlja Zavod ali pristojna inšpekcija, mora kršitelj zagotoviti povrnitev v stanje, enako stanju pred posegom, ali rekonstrukcijo avtentične podobe spomenika.

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA VPLIVNEGA OBMOČJA (A-10)

Velja splošni varstveni režim za vplivno območje (A-10.1)

GRAFIČNA PRILOGA (A-18)

ENOTA DEDIŠČINE, KI SE RAZGLAŠA (A-2)

Zap. št.: 18
Ime: Soteska ob Krki – Grad Soteska
EŠD: 9565

LEGA IN OBSEG PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Katastrska občina: Gorenje Polje
Parcelna številka: *84

OPIS ENOTE (A-4)

Grad so zgradili grofje Gallenbergi v drugi polovici 17. stoletja. Štirje dvonadstropni trakti z vogelnimi stolpi so obdajali arkadno dvorišče. Grad je bil požgan med drugo svetovno vojno in je danes razvalina.

VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK (A-5)

Razvaline gradu izpričujejo sledeče vrednote:

- nekoč mogočen grad z razkošno poslikanimi in opremljenimi prostori je zgodovinski in umetnostni spomin na visoko kakovostno bivalno kulturo visokega plemstva;
- razvaline gradu so materialni spomin na eno najpomembnejših kranjskih plemiških družin, knezov Auerspergov, ki je vse do konca druge svetovne vojne pomembno zaznamovala identitetni, gospodarski in socialni utrip Soteske in Kočevskega Roga in katere potomci se še vedno radi vračajo v te kraje;
- razvaline gradu izpričujejo usodo številnih gradov in dvorcev na Dolenjskem med drugo svetovno vojno, ki so bili žrtve komunističnega uničevanja in po končani vojni načrtnega rušenja;
- grajske razvaline kljub okrnjeni podobi ponujajo razvojne priložnosti za kraj in občino Dolenjske Toplice s programi, ki bi bile povezane s floro in favno Kočevskega Roga ter njegovim gospodarjenjem;
- razvaline gradu pomembno sooblikujejo podobo Soteske.

VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA (A-6)

- lega v prostoru;
- ohranjene stavbne strukture;
- zemeljske plasti.

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA (A-9)

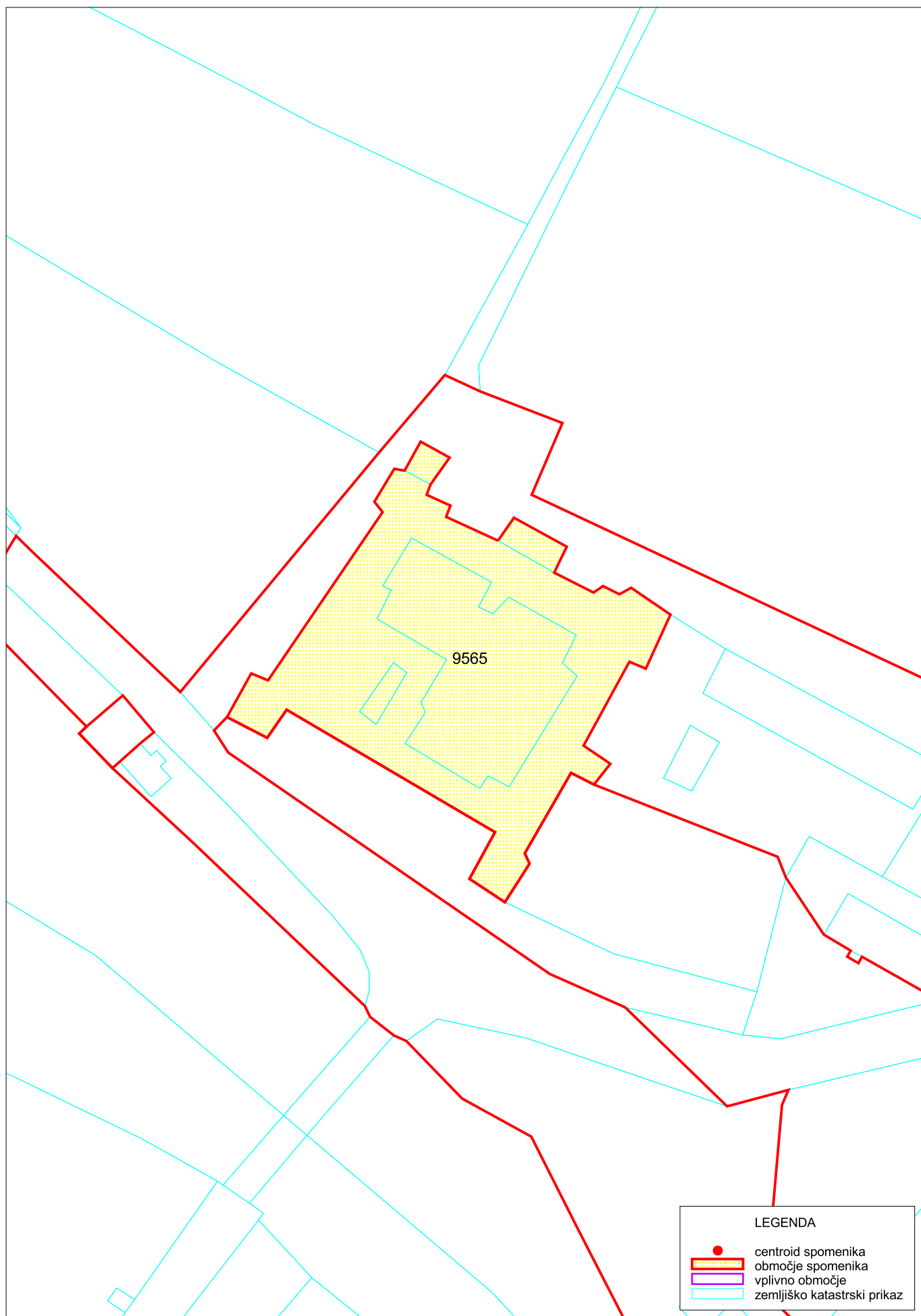
Za spomenik veljajo splošni varstveni režim za kulturne spomenike (A-9.1), varstveni režim za stavbe (A-9.3) in varstveni režim, ki je prilagojen pomenu kulturnega spomenika:

- prepovedano je odkopavati in zasipavati teren;
- prepovedano je postavljati ali graditi trajne aličasne objekte, vključno z nadzemno in podzemno infrastrukturo ter nosilci reklam ali drugih oznak, razen kadar so ti nujni za učinkovito ohranjanje in prezentacijo kulturnega spomenika;
- dovoljeno je izvajati sanitarno čiščenje razvalin;
- dovoljena je sanacija in prezentacija grajskih razvalin ali njihova celovita prenova za muzejsko ali drugo kulturno namembnost z možnostjo interpoliranja novih stavbnih teles v nekdanjem tlorisu gradu.

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA VPLIVNEGA OBMOČJA (A-10)

Velja splošni varstveni režim za vplivna območja (A-10.1).

GRAFIČNA PRILOGA (A-18)

ENOTA DEDIŠČINE, KI SE RAZGLAŠA (A-2)

Zap. št.: 19
Ime: Soteska ob Krki – Razvaline gradu Stara Soteska
EŠD: 8663

LEGA IN OBSEG PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Katastrska občina: Podturn
Parcelna številka: 4372/1-del

LEGA IN OBSEG VPLIVNEGA OBMOČJA (A-7)

Katastrska občina: Podturn
Parcelna številka: 4372/1-del

OPIS ENOTE (A-4)

Osrednji srednjeveški del gradu iz začetka 13. stoletja je razrušen stolp s polkrožno posnetimi vogli. V času turških vpadov je bil utrjen z obzidjem in dvema stolpoma. Z izgradnjo novega dvorca na levem bregu reke Krke v začetku 16. stoletja je bil grad prepuščen počasnemu propadanju.

VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK (A-5)

Grajske razvaline izpričujejo sledeče vrednote:

- skromno ohranjeni zidovi srednjeveškega gradu izkazujejo eno kakovostnejših romanskih zidarskih tehnik s horizontalnim platenjem kamnitih klesancev in polkrožno zaobljenimi vogali;
- grad je materialna priča usode njihovih lastnikov in zgodovinskih dogodkov v obdobju srednjega veka, še zlasti bojev za nasledstvo med Habsburžani in Celjani;
- razvaline gradu danes zakriva gozd in le malokdo ve za njih. Osrednji pomen razvalin je predvsem znanstveni. Dosedanja spoznanja zgodovinopisja in kasteologije mora nadgraditi in v določeni meri tudi potrditi še arheološka veda;
- z osvoboditvijo razvalin iz objema gozda in redno sanitarno sečnjo podrasti bodo razvaline ponovno postale prostorska dominantna, vzpostavil pa se bo tudi vizualni stik med obema gradovima. Slednji ne bi bil pomemben zgolj iz prostorskega vidika temveč tudi simbolnega in izobraževalnega, saj bi z

njim poudarili kontinuiteto fevdalne organizacije v nekdanj strateško pomembnem prostoru ob vstopu v sotesko reke Krke od srednjega veka do konca druge svetovne vojne.

VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA (A-6)

- lega v prostoru na skalnem pomolu nad reko Krko;
- ohranjene srednjeveške stavbne strukture iz obdobja romanike in gotike;
- zemeljske plasti vključno z obrambnim jarkom.

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA (A-9)

Za spomenik veljajo splošni varstveni režim za kulturne spomenike (A-9.1), varstveni režim za stavbe (A-9.3) in varstveni režim, ki je prilagojen pomenu kulturnega spomenika:

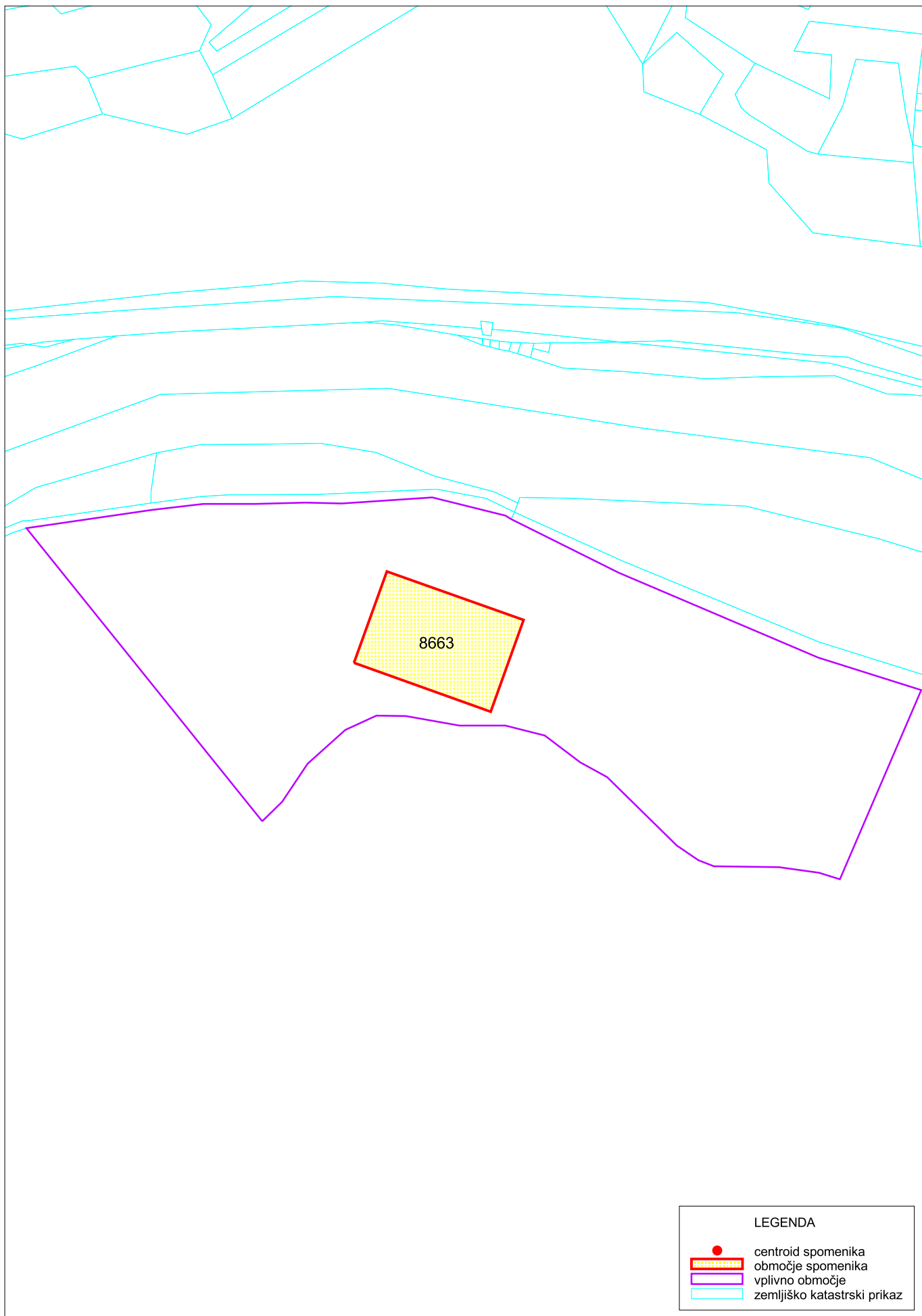
- ohranjati je potrebno zemeljske plasti z morebitnimi arheološkimi ostalinami;
- prepovedano je odkopavati in zasipavati teren ter graditi gozdne vlake;
- postavljati ali graditi trajne ali začasne objekte, vključno z nadzemno in podzemno infrastrukturo ter nosilci reklam ali drugih oznak, razen kadar so ti nujni za učinkovito ohranjanje in prezentacijo kulturnega spomenika;
- dovoljeno je izvajati sanitarno sečnjo.

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA VPLIVNEGA OBMOČJA (A-10)

Veljata splošni varstveni režim za vplivna območja (A-10.1) in območju kulturnega spomenika prilagojeni varstveni režim:

- dovoljena je sečnja dreves za vzpostavitev vizualnega stika z ruševinami dvorca Soteska in ponovne vzpostavitve silhuete grajskih ruševin v kontekstu prostora;
- dovoljeno je redno vzdrževanje gozdne ceste v makadamski izvedbi.

GRAFIČNA PRILOGA (A-18)

LEGENDA

- centroid spomenika
- območje spomenika
- vplivno območje
- zemljiško katastrski prikaz

ENOTA DEDIŠČINE, KI SE RAZGLAŠA (A-2)

Zap. št.: 20
Ime: Soteska ob Krki – Hudičev turn
EŠD: 9569

LEGA IN OBSEG PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Katastrska občina: Gorenje Polje
Parcelna številka: *79

OPIS ENOTE (A-4)

Vrtni paviljon s tlorisom v obliki štiriperesne deteljice iz konca 17. stoletja ima notranjščino poslikano z iluzionističnimi prizori. S tremi v osi postavljenimi portali je tvoril manieristično parkovno kompozicijo.

VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK (A-5)

Območje gradu Soteska izpričuje sledeče vrednote:

- vrtni paviljon je s tlorisom v obliki štiriperesne deteljice edinstvena profana arhitektura, ki nima primerjave na Slovenskem;
- kakovostna iluzionistična poslikava notranjih sten paviljona s fascinantno mitološko ikonografijo in stebriščno arhitekturo je pripisana nizozemskemu slikarju Almanachu;
- za baročni čas je značilen tudi manieristični beg v prostor, ki ga je nekoč ustvarjala poteza treh v osi postavljenih monumentalnih portalov od grajskega paviljona do gradu, od katerih sta se dva ohranila v grajskem parku, tretji pa je bil ob širitvi regionalne ceste prestavljen na vrt Dolenjskega muzeja;
- vrtni paviljon je nedeljiva celota grajskega parka in pomembno sooblikuje edinstveno podobo grajskega območja.

VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA (A-6)

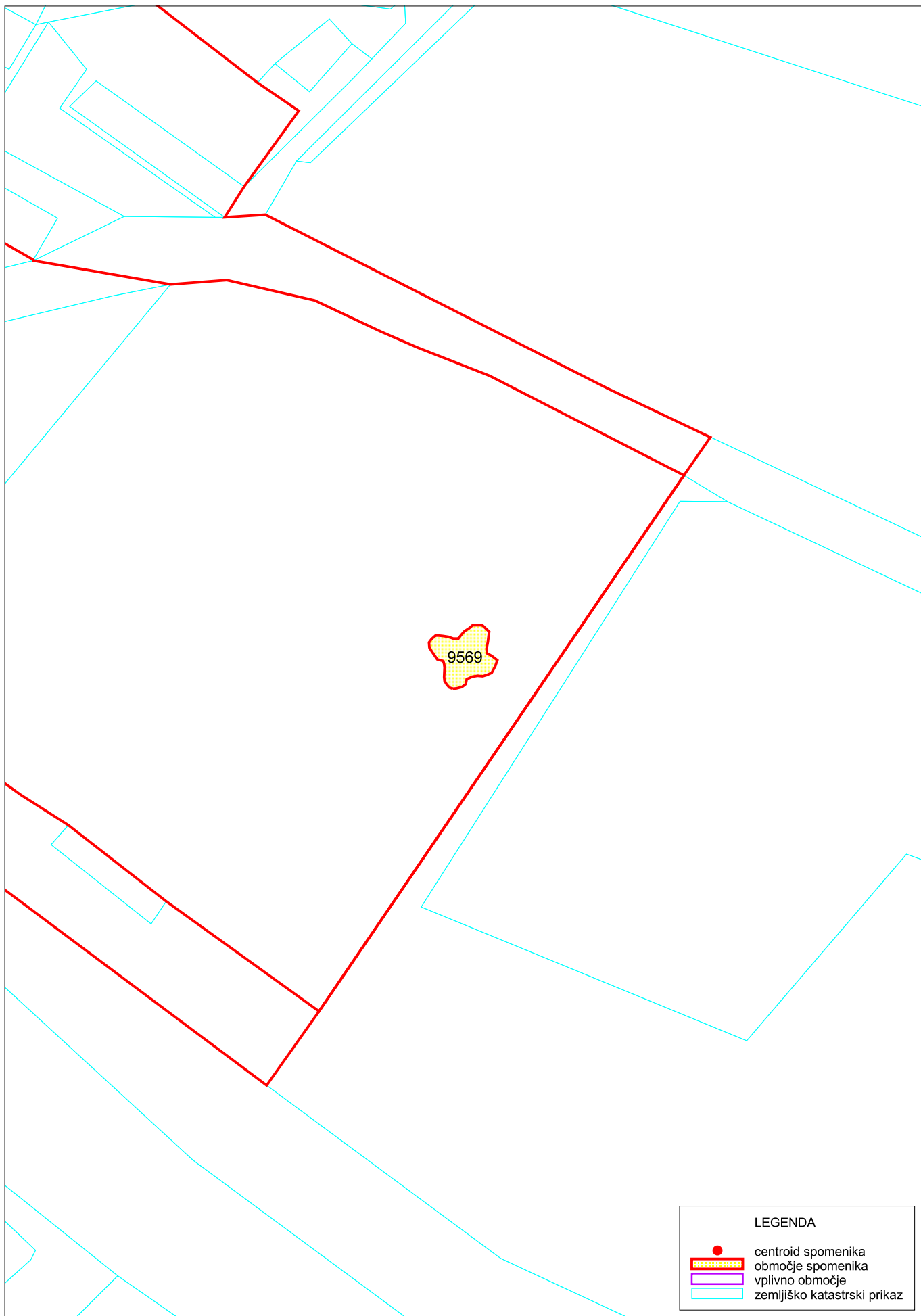
- lega v prostoru;
- ohranjene stavbne strukture;
- baročne stenske poslikave;
- vedute;
- zemeljske plasti.

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA (A-9)

Za spomenik veljajo splošni varstveni režim za kulturne spomenike (A-9.1), varstveni režim za stavbe (A-9.3), in dodatni varstveni režim, ki je prilagojen značaju in vsebinam vrtnega paviljona:

- varovati je potrebno zgodovinske, kulturne, arhitekturne in likovne vrednote spomenika v celoti, v njihovi izvirnosti in neokrnjenosti ter poglede na spomenik;
- v vrtnem paviljonu so dovoljeni kulturni programi, kot so kulturne prireditve, promocijski dogodki in poroke;
- zagotoviti je potrebno javno dostopnost spomenika.

GRAFIČNA PRILOGA (A-18)

LEGENDA	
	centroid spomenika
	območje spomenika
	vplivno območje
	zemljiško katastrski prikaz

Stavbe (sakralne)

ENOTA DEDIŠČINE, KI SE RAZGLAŠA (A-2)

Zap. št.: 21
Ime: Cerovec pri Dolenjskih Toplicah – Cerkev sv. Trojice
EŠD: 2575

LEGA IN OBSEG PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Katastrska občina: Podturn
Parcelna številka: 1059/1-del

LEGA IN OBSEG VPLIVNEGA OBMOČJA (A-7)

Katastrska občina: Podturn
Parcelna številka: 1059/1, 1059/2, 1062/2, 1062/3, 1063, 1064, 1066/1, 1066/2, 1087/1, 1087/3

OPIS ENOTE (A-4)

Cerkev, obrnjena proti vzhodu, stoji na hribu Cerovec nad istoimensko vasjo. Njeno arhitekturo oblikujejo širok tristrano zaključen prezbiterij, prislonjen k starejši, lahko še srednjeveški podolžni ladji, v katere zahodno fasado je vgrajen zvonik. Glavni in stranska oltarja so z druge polovice 17. oz. iz prve polovice 18. stoletja, ko je cerkev doživela obsežno barokizacijo.

VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK (A-5)

- cerkev predstavlja višinsko dominantno in določa krajinsko prepoznavnost;
- cerkvena arhitektura ohranja avtentično stavbno substanco in konstrukcijsko zasnovo ter s tem velik potencial za poznavanje historičnih gradbenih materialov in njihove uporabe;
- oltarna oprema glavnega in obeh stranskih oltarjev iz druge polovice 17. stoletja priča o neki lokalni podobarski delavnici, ki je s svojimi izdelki opremila tudi v cerkvi v Gorenjih Sušicah, na Lazih in Uršnih selih.

VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA (A-6)

- pojavnost in lega spomenika v prostoru ter njegova višinska dominanta;
- arhitekturna zasnova cerkve in originalna stavbna substanca;
- kamniti stavbni elementi (portali, okvirji oken....);
- vsa baročna oltarna oprema (oltarni nastavki, kipi, slike) iz druge polovice 17. oz. prve polovice 18. stoletja;
- poslikava v prezbiteriju;
- dva svečnika v obliki angelov na konzolah z letnico 1841.

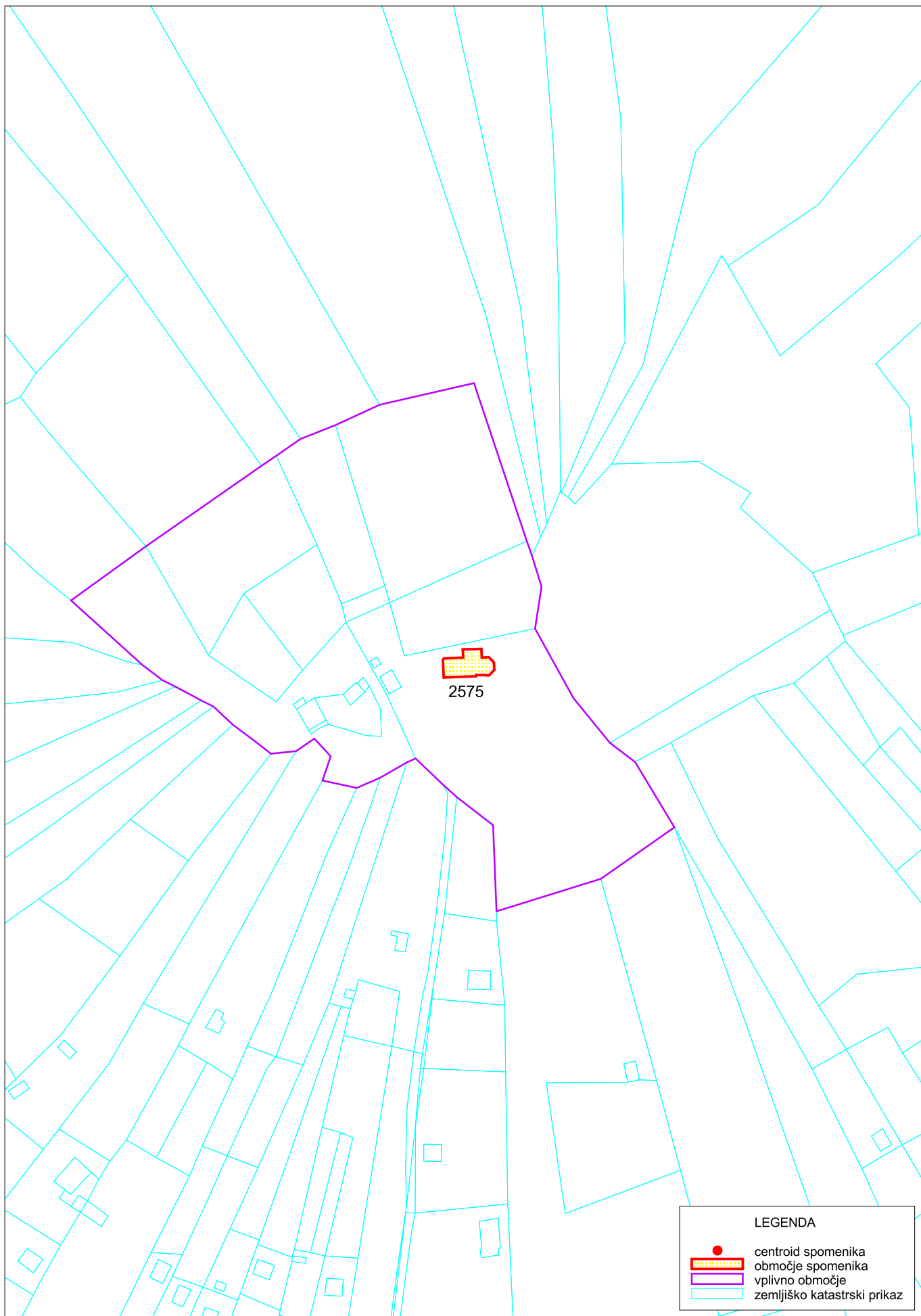
OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA (A-9)

Za spomenik veljajo splošni varstveni režim za kulturne spomenike (A-9.1), varstveni režim za stavbe (A-9.3).

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA VPLIVNEGA OBMOČJA (A-10)

Velja splošni varstveni režim za vplivna območja (A-10.1)

GRAFIČNA PRILOGA (A-18)

ENOTA DEDIŠČINE, KI SE RAZGLAŠA (A-2)

Zap. št.:

22

Ime:

Dolenjske Toplice – Cerkev sv. Ane

EŠD:

2571

LEGA IN OBSEG PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Katastrska občina: Toplice

Parcelna številka: 452/11

OPIS ENOTE (A-4)

Proti vzhodu orientirana cerkev stoji nad potokom Sušica in skupaj stavbo župnišča zapira zahodno stranico trga, oblikovanega med zdraviliškima domovoma. Njej pripadajoč areal določa delno ohranjeno taborsko obzidje. V pisanih virih prvič posredno navedena leta 1328, že leta 1334 pa kot cerkev naše Gospe. Srednjeveška cerkvena arhitektura, ohranjena v zidovih ladje in prezbiterija, je skozi stoletja doživela več predelav. Tiste iz druge polovice 17. stoletja so dale stavbi njeno današnjo podobo. Poznobaročni glavni oltar je leta 1899 dobil nov tabernakelj, izdelek metliškega podobarja Jerneja Jereba, ki je takrat tudi obnovil lesen oltarni nastavek. Podobe križevega pota so delo ljubljanskega podobarja Karla Kramaršiča iz leta 1892. Krstni kamen je iz leta 1648. V cerkvi hranijo kip Boga očeta iz druge polovice 18. stoletja iz porušene cerkve sv. Križa na Blatniku pri Črmošnjicah.

VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK (A-5)

- cerkev ohranja prostorsko izročilo srednjeveške prednice, skrite v zidovih ladje in prezbiterija, predstavlja osrednjo in hkrati višinsko dominantno naselja in oblikuje značilno podobo zdraviliškega trga;
- cerkvena arhitektura ohranja avtentično stavbno substanco in konstrukcijsko zasnovo ter s tem velik potencial za poznavanje historičnih gradbenih materialov in njihove uporabe;
- v osnovi srednjeveška, v 17. in 18. stoletju barokizirana cerkvena stavba je pomemben člen v poznavanju arhitekturnih stilnih tokov, njihovega nastanka in razvoja v umetnostnem patrimoniju Dolenjske;

- poznobaročen glavni oltar iz druge polovice 18. stoletja izpričuje bogato podobarsko tradicijo in njen razvoj v zaledju Novega mesta, njegova obnova leta 1899 pa prisotnost Jerebove podobarske delavnice iz Metlike tudi na Dolenjskem;
- krstni kamen, izdelan iz domačega črnega apnenca, z letnico 1648 in inicialkama M[atija] K[astelec], predstavlja za dolenjske razmere izjemen kos cerkvene opreme;
- povezava cerkvene zgodovine z družino Auersperg, lastnikov termalnih vrelcev, iz bližnjega gradu Soteska.

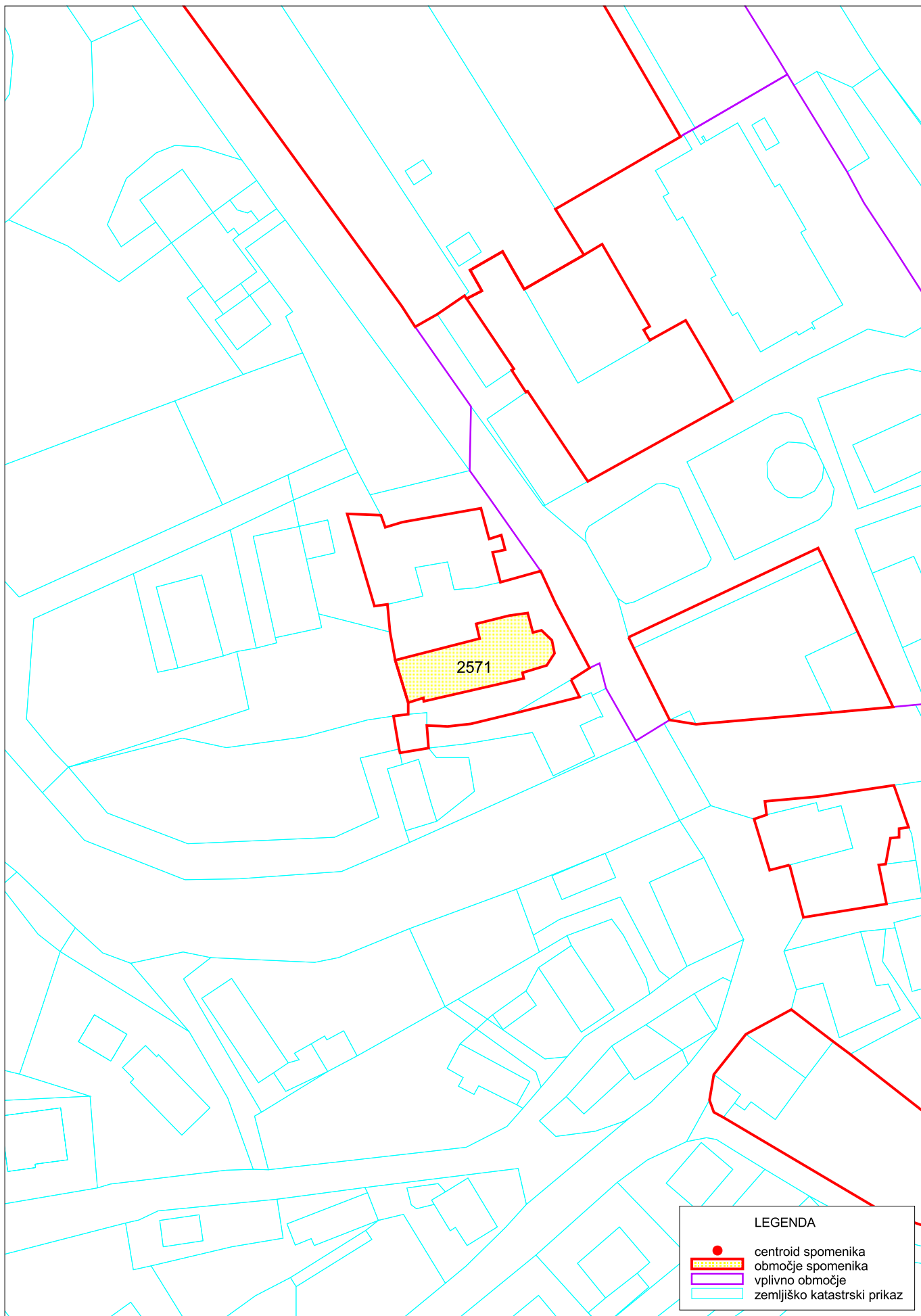
VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA (A-6)

- pojavnost spomenika v prostoru, njegova lega v naselju in višinska dominanta;
- arhitekturna zasnova cerkve, njena namembnost, originalna stavbna substanca ter posamezni kamnoseški detajli (portali, stebri pevskega kora, kropilnik...);
- prvoten nivo in material tlaka v ladji in prezbiteriju;
- srednjeveška poslikava, skrita pod beleži v prezbiteriju;
- poznobaročen glavni oltar iz druge polovice 18. stoletja in njegov tabernakelj iz 1892, izdelek metliškega podobarja Jerneja Jereba;
- krstni kamen z letnico 1648;
- podobe križeve pota, izdelek ljubljanskega podobarja Karla Kramaršiča iz leta 1892;
- mehanizem stolpne ure, ki ga je leta 1835 izdelal Anton Auersperger iz Mirne;
- kamnita nagrobnika Cecilije Drašković, umrle 1803, vzidan v severovzhodno stranico prezbiterija in novomeškega meščana in svetnika Gregorja, vzidan v spodnji del severne stene ladje;
- kip Boga očeta iz druge polovice 18. stoletja iz porušene cerkve sv. Križa na Blatniku pri Črmošnjicah.

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA (A-9)

Za spomenik veljajo splošni varstveni režim za kulturne spomenike (A-9.1), varstveni režim za stavbe (A-9.3).

GRAFIČNA PRILOGA (A-18)

ENOTA DEDIŠČINE, KI SE RAZGLAŠA (A-2)

Zap. št.:

23

Ime:

Dolenjske Toplice – Kapela Žalostne Matere božje

EŠD:

2579

LEGA IN OBSEG PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Katastrska občina: Toplice

Parcelna številka: 866/2-del

OPIS ENOTE (A-4)

Kapela, ki stoji na pokopališču, urejenem na manjšem griču jugozahodno iz vasi, je bila postavljena leta 1856. Načrte zanjo je napravil gozdarski mojster Franz Witschl iz Soteske, pozidal pa zidarski mojster Matija Kolman iz Dolenjega Gradišča. Tlorisno je zasnovana kot enoprostorna, s kupolo pokrita kvadratna prostornina s polkrožno apsidno. Nad vhodno fasado se dviguje zvonček z dekorativno oblikovanimi fasadami. Oltarni kip Žalostne Matere božje je delo kiparja Franca Zajca iz Ljubljane, steno in obok apside pa je iluzionistično poslikal Franc Servacij vitez Kurz zum Thurn in Goldenstein. Tla so pokrita s kamnitimi ploščami. Ob vhodu v kapelo sta nagrobnika nekdanjih topliških župnikov Franca Sitarja, umrlega 1892 in Janeza Babnika, umrlega leta 1902.

VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK (A-5)

- kapela, namenjena za pogrebne maše, oblikuje značilno podoba topliškega pokopališča in mu daje svojevrsten poudarek ;
- arhitektura kapele ohranja avtentično stavbno substanco in konstrukcijsko zasnovo ter s tem velik potencial za poznavanje historičnih gradbenih materialov in njihove uporabe;
- poslikava v prezbiteriju, delo Franza Servacija viteza Kurz zum Thurn in Goldenstein, ki je nastala sočasno s arhitekturo kapele, dopolnjuje in zaokrožuje opus tega slikarja v okolici Dolenjskih Toplic;
- kip Žalostne Matere božje, delo Franca Zajca, je eno zgodnejših del tega ljubljanskega kiparja.

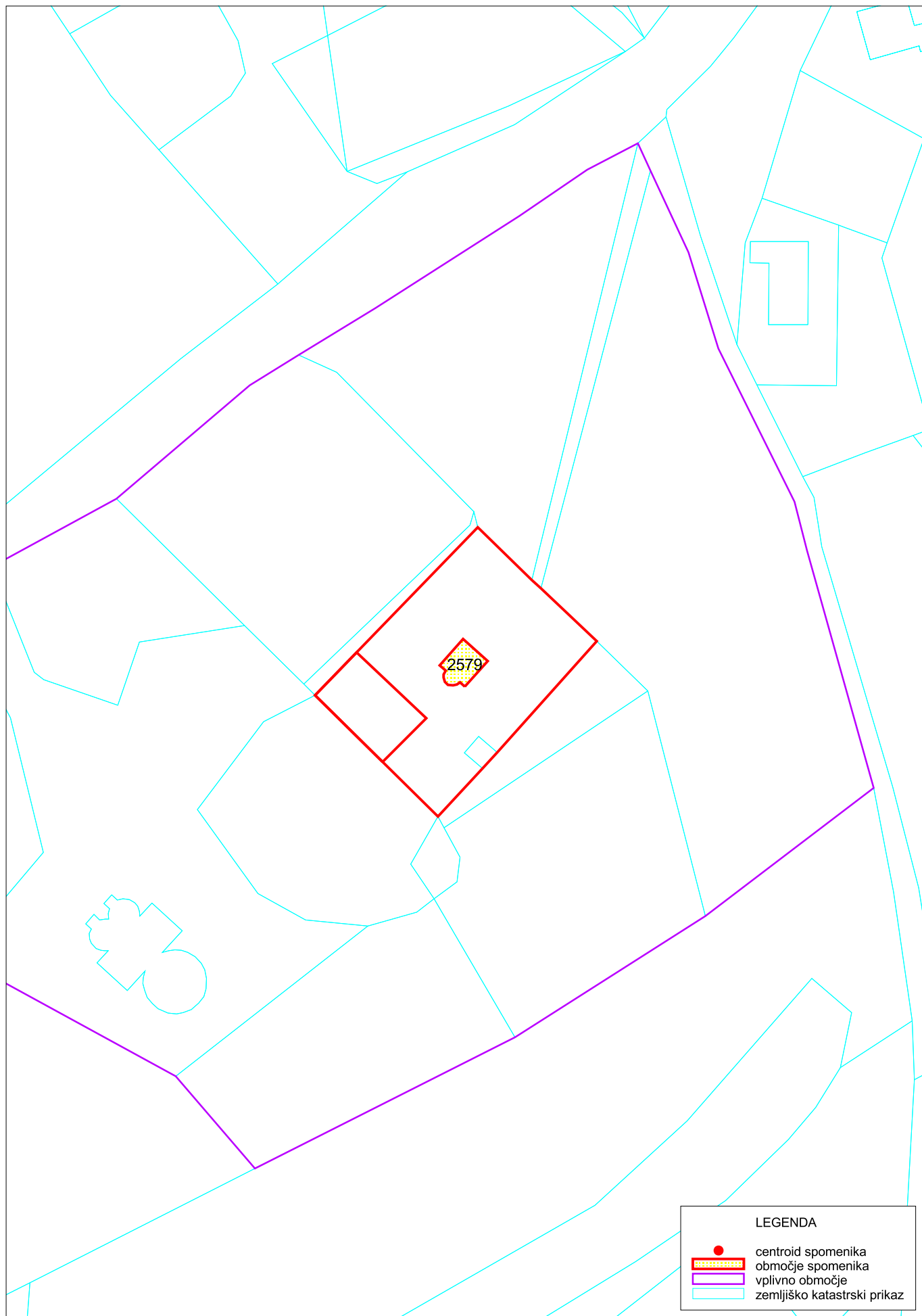
VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA (A-6)

- pojavnost spomenika v prostoru in njegova višinska dominanta;
- arhitekturna zasnova kapele, njena namembnost, originalna stavbna substanca;
- dekorativna členitev fasad in zvonika;
- iluzionistična poslikava v apsidi, delo Franza Servacija viteza Kurz zum Thurn in Goldenstein iz leta 1856;
- oltarni kip Žalostne Matere božje, izdelek ljubljanskega kiparja Franca Zajca;
- kamnit tlak v kapeli;
- nagrobnika, vzdana na čelni fasadi.

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA (A-9)

Za spomenik veljajo splošni varstveni režim za kulturne spomenike (A-9.1), varstveni režim za stavbe (A-9.3).

GRAFIČNA PRILOGA (A-18)

ENOTA DEDIŠČINE, KI SE RAZGLAŠA (A-2)

Zap. št.: 24
Ime: **Gorenje Sušice – Cerkev sv. Roka**
EŠD: **2576**

LEGA IN OBSEG PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Katastrska občina: Dobindol
Parcelna številka: *43

LEGA IN OBSEG VPLIVNEGA OBMOČJA (A-7)

Katastrska občina: Dobindol
Parcelna številka: *43, *44, 896/2-del, 896/3-del, 896/5, 968

OPIS ENOTE (A-4)

Cerkev, ki stoji na pokopališču vzhodno od vasi, naj bi bila pozidana leta 1651 v spomin na kugo, ki je morila nekaj let prej. Njeno proti vzhodu usmerjeno arhitekturo oblikujejo tristrano zaključen prezbiterij, prislonjen k podolžni ladji, ob njeno zahodno fasado vgrajen zvonik in ob severnem stiku ladje in prezbiterija prislonjena zakristija. Fasade so bile prvotno členjene s sivo-belo arhitekturno polihromacijo. Ladja je obokana z banjo s sosvodnicami, prezbiterij pa z mrežastimi grebenastimi oboki, ki temeljijo na gotskem stavbnem izročilu. Glavni oltar z obhodnima lokoma je iz druge polovice 17. stoletja, iz tega časa je tudi severni stranski oltar. Prižnica in orgelska omara sta iz 19. stoletja. Slike križevega pota so izdelek kranjskih delavnic iz prve polovice 19. stoletja. Slike v prezbiteriju, so delo Franca Blaznika iz leta 1916.

VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK (A-5)

- cerkev predstavlja višinsko dominantno vasi in določa njeno prepoznavnost, oblikuje pa tudi značilno podobo pokrajine v dolini Sušic;
- cerkvena arhitektura ohranja avtentično stavbno substanco in konstrukcijsko zasnovo ter s tem velik potencial za poznavanje historičnih gradbenih materialov in njihove uporabe;
- cerkev, pozidana leta 1651 v zahvalo, da je prenehala kuga v sušiški dolini, ohranja spomin na eno od hudih kužnih bolezni in ostaja priča ljudske zahvalne pobožnosti;
- cerkvena arhitektura je pomemben člen v poznavanju nastanka in razvoja sakralne arhitekture 17. stoletja v topliški dolini;
- oltarna oprema glavnega in stranskega oltarja iz druge polovice 17. stoletja priča o neki lokalni podobarski delavnici, ki je s svojimi izdelki opremila tudi v cerkve na Cerovcu, Lazih in Uršnih selih.

VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA (A-6)

- pojavnost spomenika v prostoru, lega v naselju in njegova višinska dominanta;
- arhitekturna zasnova cerkve, njena namembnost, originalna stavbna substanca ter posamezni kamnoseški detajli (portal, kropilnik ob glavnem vhodu v cerkev...);
- dekorativna poslikava fasad, danes skrita pod neustreznimi beleži;
- vsa oltarna oprema iz druge polovice 17. stoletja (oltarni menzi, oltarna nastavka, slike, kipi...) in vsa oprema iz 19. stoletja;
- vse sveto posodje;
- tlak cerkve.

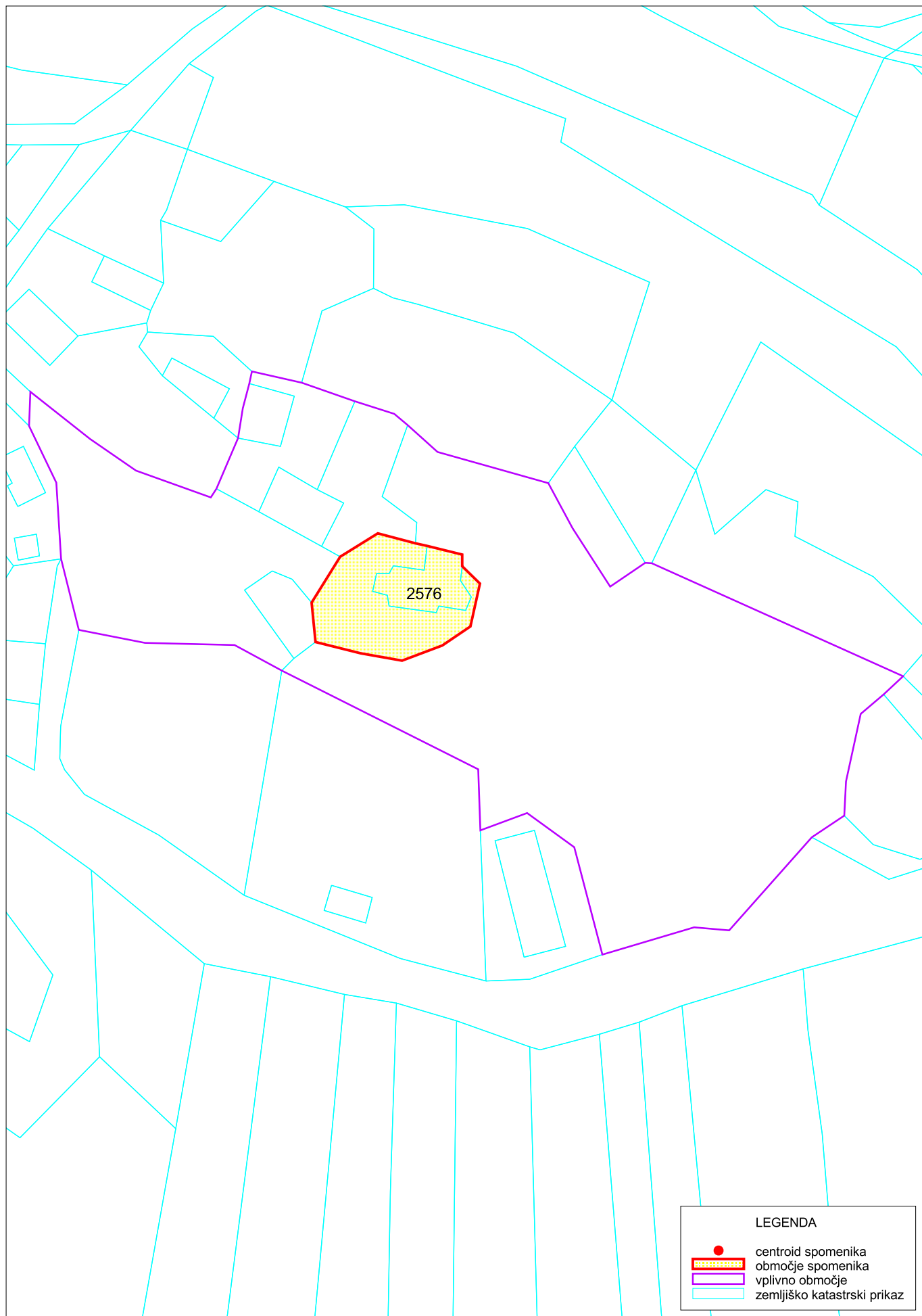
OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA (A-9)

Za spomenik veljajo splošni varstveni režim za kulturne spomenike (A-9.1), varstveni režim za stavbe (A-9.3)

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA VPLIVNEGA OBMOČJA (A-10)

Velja splošni varstveni režim za vplivna območja (A-10.1)

GRAFIČNA PRILOGA (A-18)

ENOTA DEDIŠČINE, KI SE RAZGLAŠA (A-2)

Zap. št.: 25
Ime: **Kočevske Poljane – Cerkev Marije Pomočnice kristjanov**
EŠD: **2141**

LEGA IN OBSEG PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Katastrska občina: Poljane
Parcelna številka: *37/1-del

LEGA IN OBSEG VPLIVNEGA OBMOČJA (A-7)

Katastrska občina: Podturn
Parcelna številka: *50, *51, 1000/2, 1000/3, 1000/4, 1001/1, 1001/2, 1001/3, 1001/5-del, 1001/7, 1002, 1003, 1004/1, 1004/2, 1008/2, 1017/2, 1021/2, 1021/3, 1021/4, 1021/5

Katastrska občina: Poljane
Parcelna številka: *37/1, *37/2, *37/3, *37/6, *37/8, *37/9, *37/14, 526/1, 526/2, 546, 547, 551, 557, 559, 563, 564, 567/1, 568, 3415/1-del

OPIS ENOTE (A-4)

Nekdaj priljubljena Marijina romarska cerkev, pozidana na razgledni terasi Gorica nad Kočevskimi Poljanami okoli leta 1680, ima ambiciozno zasnovano centralno arhitekturo, orientirano proti jugu. Trinadstropen zvonik z zakristijo v pritličju, ki je prislonjen k južni stranici prezbiterja, je bil pozidan leta 1710. V sredini 19. stoletju so k vhodnemu pročelju dodali prizidek, ki služi za dostop do novega pevskega kora. Baročna oltarna oprema izvira iz poznega 17. stoletja (glavni oltar), zgodnjega 18. stoletja (oltar sv. Trojice) in sredine 18. stoletja (oltar sv. Barbare). Orgle so delo orglarja Mandlina iz leta 1862.

VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK (A-5)

- cerkev predstavlja višinsko dominantno in določa prepoznavnost doline Starih Žag;
- cerkvena arhitektura ohranja avtentično stavbno substanco in konstrukcijsko zasnovo ter s tem velik potencial za poznavanje historičnih gradbenih materialov in njihove uporabe;
- centralno zasnovana stavba je pomemben člen v poznavanju stilnih tokov, njihovega nastanka in razvoja v umetnostnem patrimoniju Dolenjske in na območju kočevskih Nemcev;
- centralno zasnovana stavba predstavlja enega kvalitetnejših primerov tovrstne arhitekture v osrednjem delu Dolenjske, katerega začetnik je Marijina cerkev v Novi Štifi pri Ribnici;
- kvalitetna baročna oltarna oprema lepo dopolnjuje poznavanje tradicije baročnega podobarstva na Dolenjskem in predstavlja enega od vrhov tega izročila na območju kočevskih Nemcev;
- cerkev je do 2. svetovne vojne slovela kot priljubljena Marijina božja pot, kjer so se srečevale različne etnične skupine, poleg kočevskih Nemcev tudi Belokranjci in Krajinčani iz Žužemberka in okolice.

VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA (A-6)

- pojavnost spomenika v prostoru in njegova višinska dominanta;
- arhitekturna zasnova cerkve, originalna stavbna substanca in posamezni kamnoseški detajli (portal, okviri oken ...);
- kamnit tlak v prezbiteriju in zakristiji ter betonski tlak v ladji iz leta 1889;
- dekorativna členitev fasad cerkvene arhitekture in zvonika ter njihova dekorativna poslikava;
- arhitekturna členitev notranjosti in njena dekorativna poslikava;
- baročna oltarna oprema iz poznega 17. stoletja (glavni oltar), zgodnjega 18. stoletja (oltar sv. Trojice) in sredine 18. stoletja (oltar sv. Barbare). kanonske table na oltarju sv. Trojice;
- prižnica s kipi evangelistov in baldahinom;
- podobe križevega pota;
- pevski kor in orgle, izdelek orglarja Mandlina iz leta 1862;
- steklen lestenec v ladji;
- zakristijska omara.

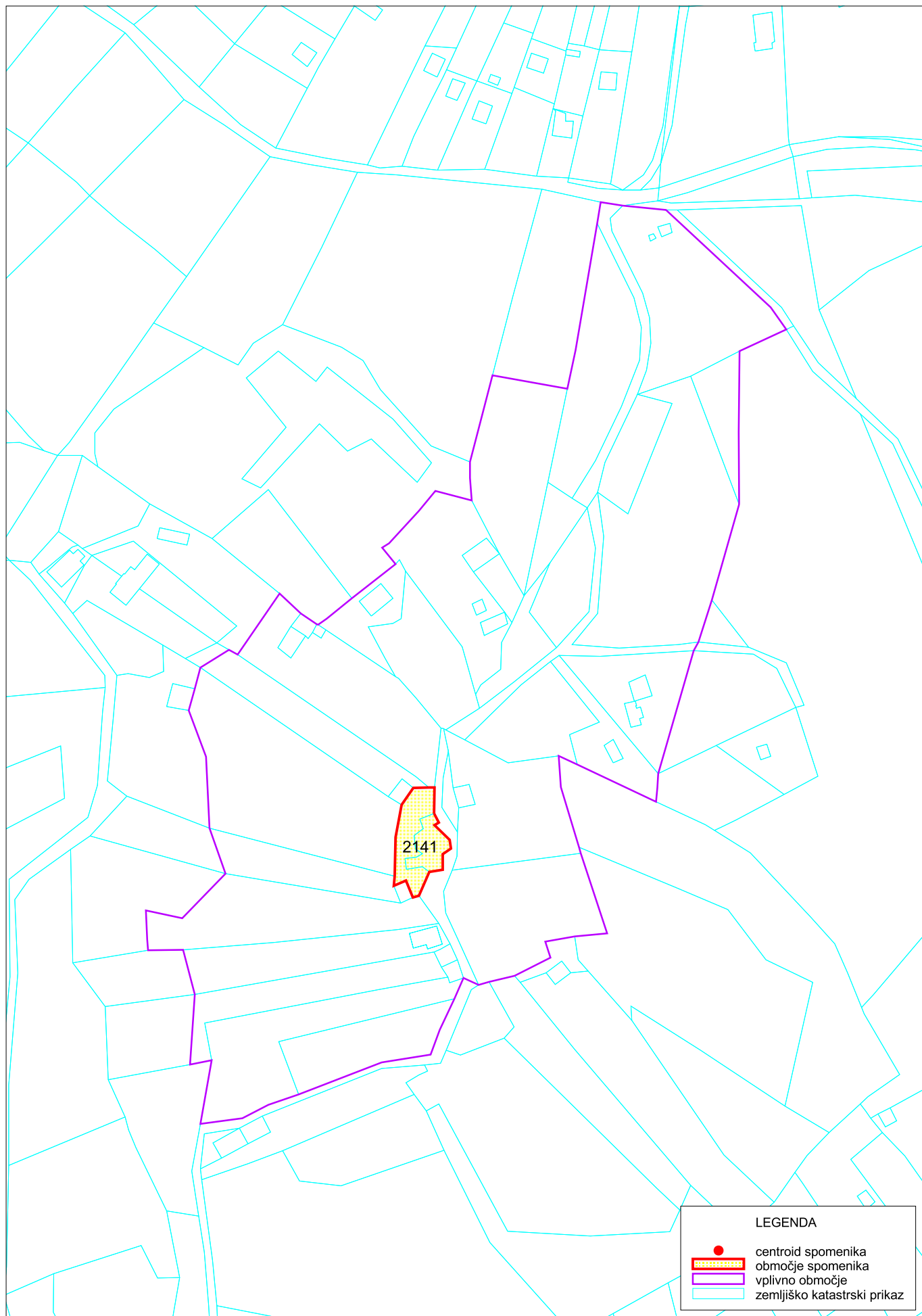
OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA (A-9)

Za spomenik veljajo splošni varstveni režim za kulturne spomenike (A-9.1), varstveni režim za stavbe (A-9.3).

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA VPLIVNEGA OBMOČJA (A-10)

Velja splošni varstveni režim za vplivna območja (A-10.1)

GRAFIČNA PRILOGA (A-18)

ENOTA DEDIŠČINE, KI SE RAZGLAŠA (A-2)

Zap. št.: 26
Ime: Kočevske Poljane – Cerkev sv. Andreja
EŠD: 2140

LEGA IN OBSEG PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Katastrska občina: Poljane
Parcelna številka: *1

OPIS ENOTE (A-4)

Cerkev, ki stoji v bregu nad vasjo, je bila pozidana okoli leta 1625 in je nasledila je neko starejšo prednico, navedeno v pisanih virih leta 1477. Prvotno je sodila v župnijo Črmošnjice, leta 1792 pa postala sedež samostojne župnije Poljane. Do leta 1861 je bilo okoli cerkve župnijsko pokopališče. Poznobaročno arhitekturo obstoječe cerkvene stavbe sestavljajo prezbiterij s tlorisom razpotegnjenega osmerokotnika, vrisanega v zunanji pravokotnik, podolžna ladja in pred njeno vhodno stranico prislonjen zvonik z razgibano baročno obliko strehe. Fasade so členjene z vertikalnimi in horizontalnimi v ometu izdelanimi pasovi. Notranjost ladje je pokrita z banjastim obokom, ki ga nosijo pilastri in bogato profiliran venčni zidec. Obok je okrašen z dekorativno poslikanimi kartušami. Glavni oltar iz leta 1757, stranski oltar lurške Marije je iz prve četrtine 20. stoletja. Križev pot z nemškimi podnapisi je iz 19. stoletja. Slikana okna (vitraji) so iz let 1909 do 1912.

VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK (A-5)

- cerkev ohranja prostorsko izročilo starejše prednice, predstavlja višinsko dominantno naselja in določa prepoznavnost pokrajine pod vzhodnimi obronki Kočevskega Roga;
- poznobaročna cerkvena arhitektura ohranja avtentično stavbno substanco in konstrukcijsko zasnovu ter s tem velik potencial za poznavanje historyčnih gradbenih materialov in njihove uporabe;

- cerkvena arhitektura je pomemben člen v poznavanju stilnih tokov, njihovega nastanka in razvoja v umetnostnem patrimoniju s kočevskimi Nemci poseljenega območja;
- kvaliteten baročen oltar iz leta 1757 priča o podobarski tradiciji na ozemlju, poseljenem s kočevskimi Nemci;
- Križev pot z nemškimi podnapisi, bandere z nemškimi napisi in zastava Poljanske dekliške kongregacije pričajo o duhovni kulturi etnične skupnosti kočevskih Nemcev;
- vitražna okna iz let 1909 do 1912 pričajo o razširjenosti steklenih izdelkov tirolskih delavnic na našem ozemlju, pa tudi o njihovih donatorjih iz poljanskih družin kočevskih Nemcev;
- cerkvena stavba, pri kateri je od leta 1792 sedež župnije, priča o razvoju cerkvene mreže na ozemlju, poseljenem s kočevskimi Nemci.

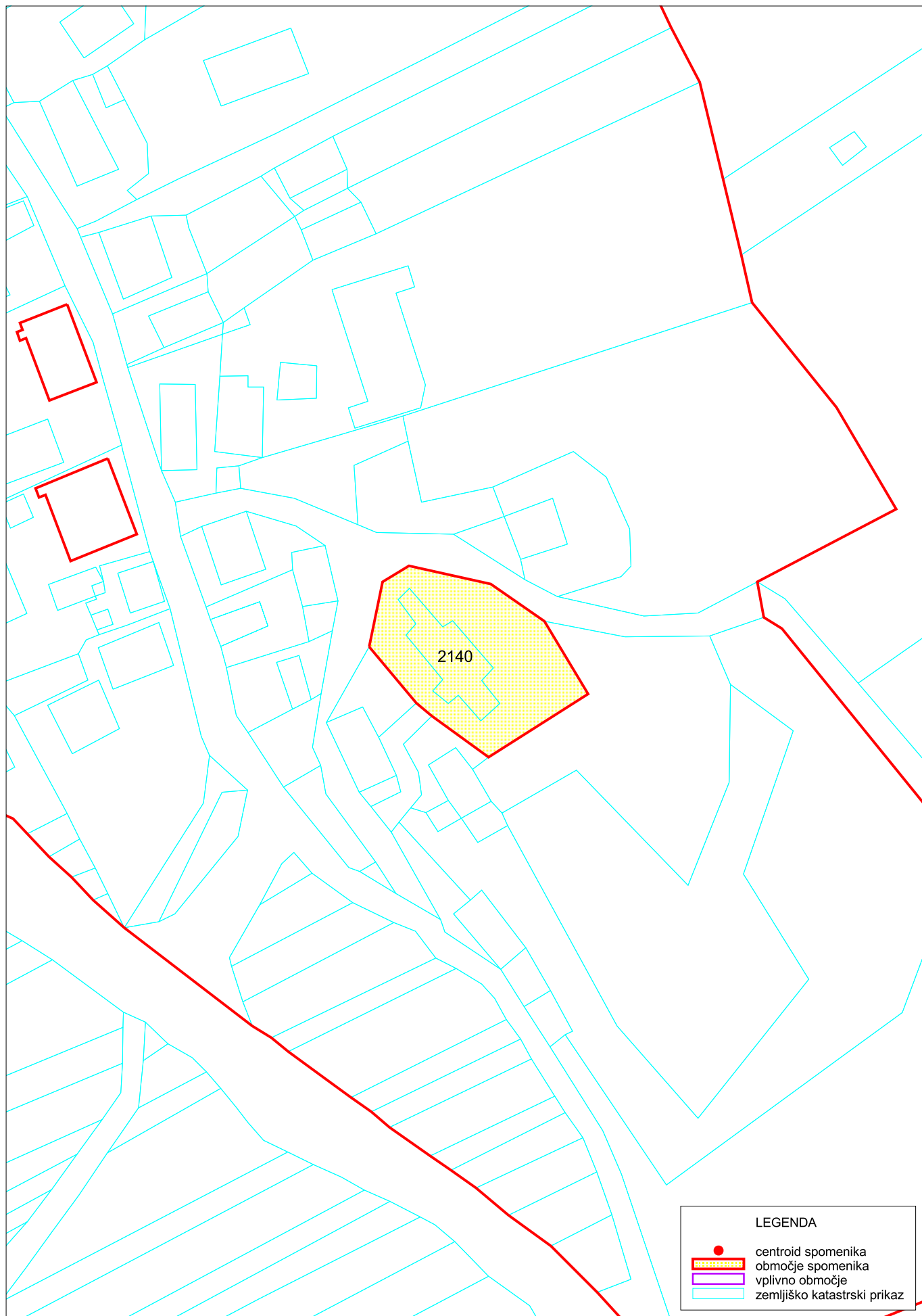
VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA (A-6)

- pojavnost spomenika v prostoru, njegova lega in višinska dominanta;
- arhitekturna zasnova cerkve in originalna stavbna substanca;
- dekorativna členitev zunanjščine in baročna oblika strehe zvonika;
- kamnit krstni kamen in posamezni kamniti kamnoseški detajli (portali, stebri pevskega kora, tlak v ladji in prezbiteriju...);
- vsa baročna oltarna oprema (oltarni nastavek glavnega oltarja, kipa v prezbiteriju) in Valentinu Metzingerju pripisana oltarna slika;
- vse postaje križevega pota iz 19. stoletja in njihovi nemški podnapisi;
- pevski kor in njegova ograja;
- tri bandere in zastava Poljanske dekliške kongregacije iz 19. stoletja;
- vsa vitražna okna, izdelek tirolskih delavnic iz let 1909-1912 in njihovi napisi;
- medeninasti svečniki, izdelek delavnice A. Samasse iz Ljubljane;
- vse sveto posodje (kelih, monštranca, ciborij...);
- kamnita ograjna slopa pred vhodom na cerkveni areal;
- križ, postavljen desno od vhoda na cerkveni areal, kot spomin na nekdanje pokopališče.

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA (A-9)

Za spomenik veljajo splošni varstveni režim za kulturne spomenike (A-9.1), varstveni režim za stavbe (A-9.3).

GRAFIČNA PRILOGA (A-18)

ENOTA DEDIŠČINE, KI SE RAZGLAŠA (A-2)

Zap. št.: 27
Ime: Loška vas – Cerkev sv. Martina
EŠD: 2572

LEGA IN OBSEG PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Katastrska občina: Podturn
Parcelna številka: *265

LEGA IN OBSEG VPLIVNEGA OBMOČJA (A-7)

Katastrska občina: Podturn
Parcelna številka: *265, 4242/4, 4244/1, 4254, 4255, 4259, 4260, 4261, 4262, 4263, 4265, 4266, 4267, 4268, 4269, 4270, 4271, 4272/1, 4273, 4274/1, 4277, 4278/1, 4278/2, 4278/3, 4279, 4283, 4285, 4286, 4287, 4291, 4292, 4294, 4295, 4299, 4300, 4305, 4306, 4309, 4310, 4313, 4314, 4316, 4317, 4320, 4321, 4323/1, 4323/2, 4324, 4326, 4328, 4329, 4332, 4334/1, 4334/2, 4335, 4336/1, 4336/2, 4338, 4339, 4340, 4341, 4343, 4349/1-del, 4351/5, 4468-del, 4469/3-del, 4471/3

OPIS ENOTE (A-4)

Cerkev, usmerjena proti severozahodu, stoji na od vasi precej odmaknjenem pokopališču sredi polja na desnem bregu Krke. Čeprav je v pisnih virih je prvič navedena leta 1477, je obstoječa stavba rezultat baročnih predelav, prve v sredini 17. stoletja in druge v drugi četrtini 18. stoletja. Arhitekturo oblikujejo prostoren prezbiterij s poligonalnim zaključkom, pravokotna ladja, v kateri je lahko skrita srednjeveška arhitektura cerkve in pred njeno vhodno fasado ladje prislonjen zvonik z visoko piramidasto streho. Fasade ladje in prezbiterja so členjene s vertikalnimi pasovi, povezanimi s talnim podzidkom in fabijonom. Notranjost je pokrita z banjastim obokom s sosvodnicami, ki ga nosi bogato profiliran zidni venec. Ta sloni v ladji na polstebrih. Glavni oltar iz tretje četrtine 19. stoletja ohranja baročne stilen prvine, stranska okvirna oltarja sta iz prvih desetletij 18. stoletja,

VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK (A-5)

- cerkev ohranja prostorsko izročilo srednjeveške prednice, njena lega sredi polja oblikuje skupaj s pokopališkim zidom in njegovo vhodno partijo izjemen ambient in daje pokrajini značilno prepoznavnost;
- cerkvena arhitektura ohranja avtentično stavbno substanco in konstrukcijsko zasnovo ter s tem velik potencial za poznavanje historičnih gradbenih materialov in njihove uporabe;
- cerkvena arhitektura, ki je skozi stoletja doživljala velike razvojne spremembe, je pomemben člen v poznavanju stilnih tokov, njihovega nastanka in razvoja v umetnostnem patrimoniju Dolenjske;
- okvirna baročna stranska oltarja pričata o kvalitetnem podobarskem izročilu, značilnem za v osrednji dolenjski prostor;
- glavni oltar iz tretje četrtine 19. stoletja pričata o trdoživosti baročnega podobarskega izročila.

VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA (A-6)

- pojavnost spomenika v prostoru, ambient cerkve s pokopališkim zidom in višinska dominanta zvonika;
- arhitekturna zasnova cerkve, njena namembnost in originalna stavbna substanca;
- arhitekturni členitvi fasad in cerkvene notranjosti;
- posamezni kamnoseški detajli (portal, okviri oken ...);
- baročna okvirna stranska oltarja iz prvih desetletij 18. stoletja in slika sv. Frančiška v južnem oltarju;
- glavni oltar, izdelan v drugi četrtini 19. stoletja v baročni podobarski tradiciji;
- vse cerkveno posodje;
- baročen Kristus na lesenem križu;
- lestene (večna luč) v ladji;
- kamnito obzidje in njegova vhodna partija na pokopališče okoli cerkve.

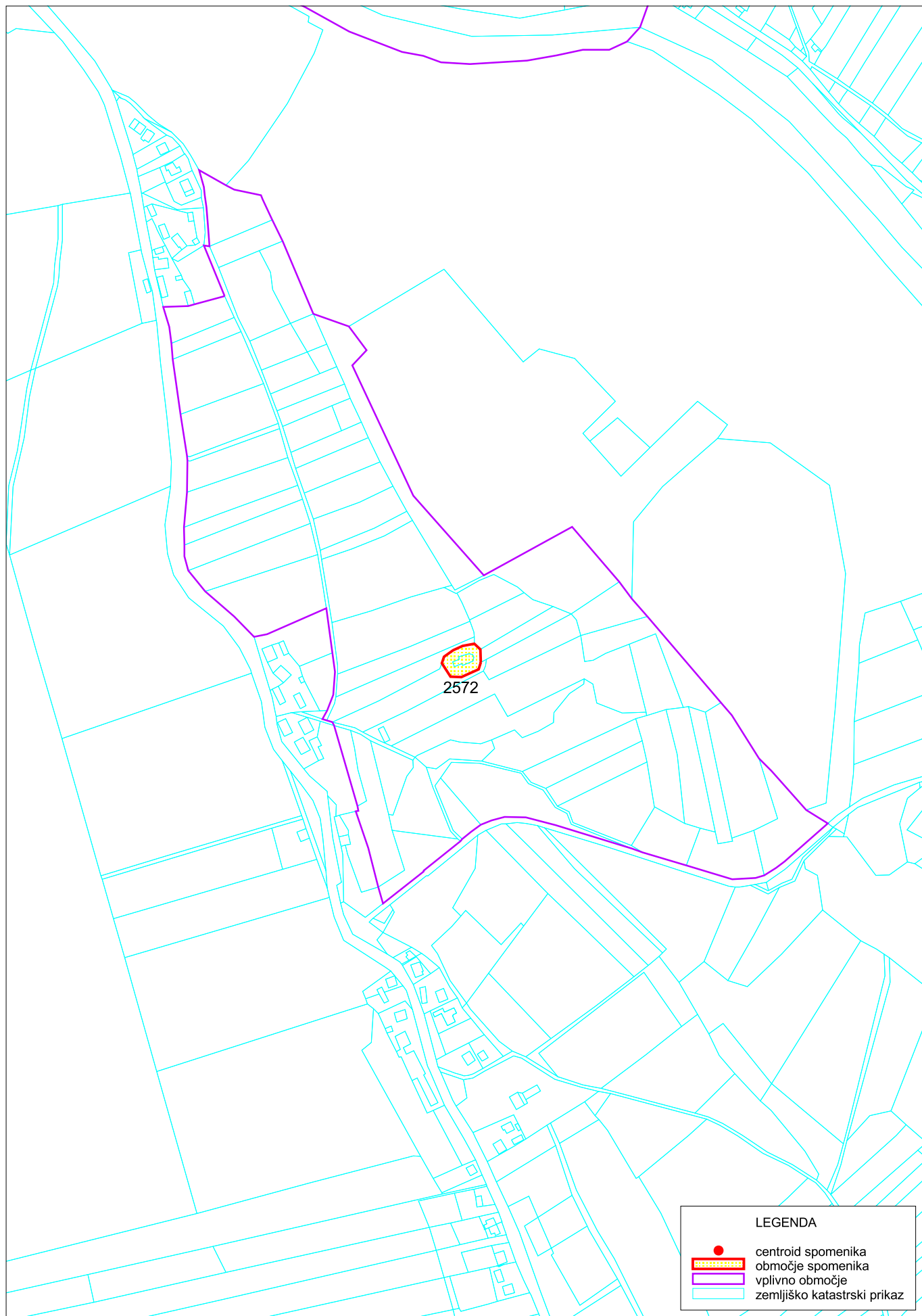
OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA (A-9)

Za spomenik veljajo splošni varstveni režim za kulturne spomenike (A-9.1), varstveni režim za stavbe (A-9.3).

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA VPLIVNEGA OBMOČJA (A-10)

Velja splošni varstveni režim za vplivna območja (A-10.1)

GRAFIČNA PRILOGA (A-18)

ENOTA DEDIŠČINE, KI SE RAZGLAŠA (A-2)

Zap. št.: 28
Ime: **Mali Rigelj – Cerkev sv. Uršule**
EŠD: **2142**

LEGA IN OBSEG PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Katastrska občina: Poljane
Parcelna številka: *39/1

LEGA IN OBSEG VPLIVNEGA OBMOČJA (A-7)

Katastrska občina: Poljane
Parcelna številka: *39/1, 1791/5, 1932, 1933, 1934, 1935, 1936, 1938, 1941, 1942, 1943, 1945, 1949/1, 1949/2, 1950/1, 1950/2, 1950/3, 1952, 1953, 1954, 1967/1-del, 1967/3, 1969/1, 1969/2, 1970/1, 1970/2, 1973, 1975, 1981, 1982, 1983/1, 1983/2, 1984/1, 1984/2, 1985, 1986, 1987, 1988, 1989, 1995, 1996, 2007, 2008, 2012, 2014, 2018, 2019, 2020, 2024, 2026/1, 2026/2, 2030, 2031/1, 2031/2,

2031/3, 2037/1, 2048/1-del, 2048/3, 2050, 2051, 2056, 2057, 2060/1, 2060/2, 2061/1, 2061/2, 2068, 2069, 2072, 2073, 2076, 2077, 2080, 2081-del, 2082, 3411/1-del, 3411/3-del

OPIS ENOTE (A-4)

Cerkev, usmerjena proti vzhodu, stoji na križišču poti zahodno od vasi. Njeno baročno arhitekturo sestavljajo prezbiterij s tristranim zaključkom, široka pravokotna ladja in pred njeno zahodno fasado prilonjen zvonik, pokrit z visoko piramidasto streho. Fasade prezbiterija so členjene z dekorativno poslikavo. Glavni in edini oltar je podobarski izdelek iz druge polovice 18. stoletja.

VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK (A-5)

- cerkev določa prepoznavnost nekdanje kočevarske vasi;
- cerkvena arhitektura ohranja avtentično stavbno substanco in konstrukcijsko zasnovo ter s tem velik potencial za poznavanje historičnih gradbenih materialov in njihove uporabe;
- cerkvena stavba je pomemben člen v poznavanju stilnih tokov, njihovega nastanka in razvoja v umetnostnem patrimoniju ozemlja, poseljenega s kočevskimi Nemci;
- glavni oltar iz druge polovice 18. stoletja priča o neki lokalni podobarski delavnici.

VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA (A-6)

- pojavnost spomenika v prostoru in njegova višinska dominanta;
- arhitekturna zasnova cerkve, njena namembnost, originalna stavbna substanca ter posamezni kamnoseški detajli (portal, okviri oken ...);
- dekorativna poslikava na fasadah prezbiterija v obliki opečno rdečih vogalnikov in venca z rombi;
- glavni oltar iz druge polovice 18. stoletja in vsa njemu pripadajoča oprema (kip sv. Uršule, slika sv. Elije, svečniki).

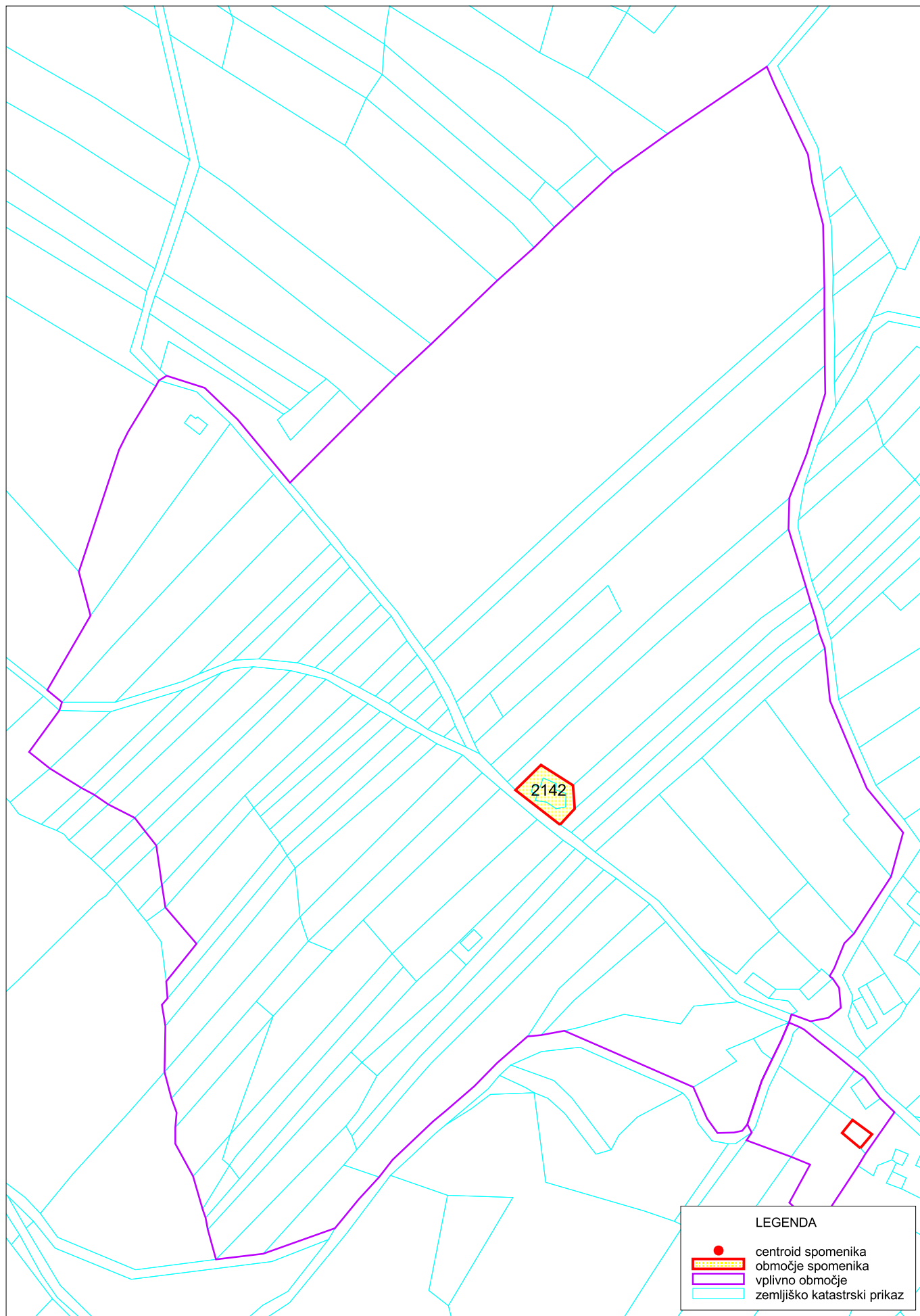
OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA (A-9)

Za spomenik veljajo splošni varstveni režim za kulturne spomenike (A-9.1), varstveni režim za stavbe (A-9.3).

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA VPLIVNEGA OBMOČJA (A-10)

Velja splošni varstveni režim za vplivna območja (A-10.1)

GRAFIČNA PRILOGA (A-18)

ENOTA DEDIŠČINE, KI SE RAZGLAŠA (A-2)

Zap. št.: 29
Ime: **Meniška vas – Cerkev sv. Antona Puščavnika**
EŠD: **2573**

LEGA IN OBSEG PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Katastrska občina: Podturn
Parcelna številka: *168

LEGA IN OBSEG VPLIVNEGA OBMOČJA (A-7)

Katastrska občina: Podturn
Parcelna številka: *168, 3325, 3355-del, 3357-del, 3358-del, 3361-del, 3461/1-del, 3846/2, 3846/3, 3846/4, 3849

OPIS ENOTE (A-4)

Cerkev, postavljena na robu police nad strmim pobočjem nad vasjo in usmerjena proti jugovzhodu, je v pisanih virih prvič navedena leta 1689 v Valvasorjevi Slavi Kranjske kot podružnica župnije Vavta vas. Njeno arhitekturo oblikujejo tristrano zaključen prezbitერიj, ki je v notranjosti oblikovan kot centralno zasnovana prostornina, pravokotna ladja z banjastim obokom in pred njegovo vhodno fasado prislonjen zvonik, ter zakristija ob stiku ladje in prezbitერიja. Glavni oltar iz črnega marmorja je iz konca 17. stoletja, okvirni oltar sv. Florijana iz prve polovice 18. stoletja. Baročna je tudi prižnica z baldahinom. V prezbitერიju visita votivni podobi iz let 1680 in 1741, ter sliki sv. Notburge in sv. Antona.

VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK (A-5)

- izjemna lega cerkve določa prepoznavnost pokrajine pod vzhodnimi pobočji Kočevskega Roga;
- cerkvena arhitektura ohranja avtentično stavbno substanco in konstrukcijsko zasnovo ter s tem velik potencial za poznavanje historičnih gradbenih materialov in njihove uporabe;
- preplet centralno zasnovane notranjosti prezbitერიja in podolžne ladje je pomemben člen v poznavanju stilnih tokov, njihovega nastanka in razvoja v umetnostnem patrimoniju Dolenjskem;
- črn marmorni glavni oltar iz konca 17. stoletja predstavlja za dolenjske razmere izjemno delo;
- stranski okvirni oltar sv. Florijana iz prve polovice 18. stoletja dopolnjuje naše poznavanje baročne podobarske tradicije, ki je značilna za dolenjsko umetnostno izročilo;
- votivni podobi iz let 1680 in 1741, eni redkih še ohranjenih na Dolenjskem, pričajo o romarski ljudski pobožnosti, vezani na Antonovo cerkev.

VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA (A-6)

- pojavnost spomenika v prostoru in njegova višinska dominanta;
- arhitekturna zasnova cerkve, njena namembnost, originalna stavbna substanca ter posamezni kamnoseški detajli, npr. portal ...;
- prvotna dekorativna poslikava fasad v obliki horizontalnih in vertikalnih pasov, ki tvorijo slikane okvire s temnejšimi okrasnimi polnili;
- marmorni glavni oltar iz konca 17. stoletja in lesen okvirni oltar sv. Florijana iz prve polovice 18. stoletja;
- votivni podobi iz let 1680 in 1741;
- sliki sv. Notburge in sv. Antona;
- vse sveto posodje.

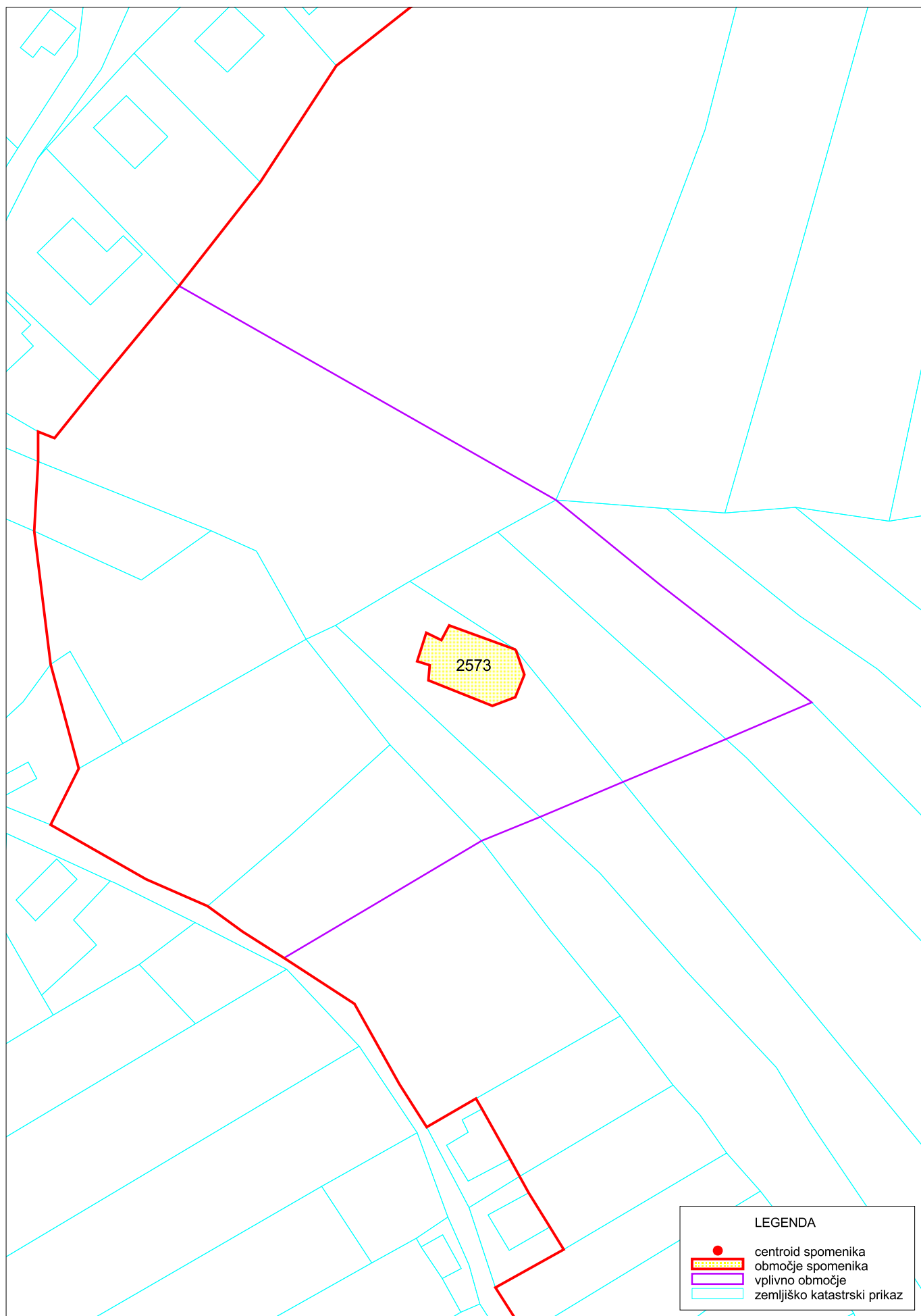
OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA (A-9)

Za spomenik veljajo splošni varstveni režim za kulturne spomenike (A-9.1), varstveni režim za stavbe (A-9.3).

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA VPLIVNEGA OBMOČJA (A-10)

Velja splošni varstveni režim za vplivna območja (A-10.1)

GRAFIČNA PRILOGA (A-18)

LEGENDA	
	centroid spomenika
	območje spomenika
	vplivno območje
	zemljiško katastrski prikaz

ENOTA DEDIŠČINE, KI SE RAZGLAŠA (A-2)

Zap. št.: 30
Ime: Podturn pri Dolenjskih Toplicah– Cerkev sv. Nikolaja
EŠD: 2574

LEGA IN OBSEG PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Katastrska občina: Podturn
Parcelna številka: *67

LEGA IN OBSEG VPLIVNEGA OBMOČJA (A-7)

Katastrska občina: Podturn
Parcelna številka: *67, 2337/2

OPIS ENOTE (A-4)

Cerkev, orientirana proti vzhodu, ki stoji na pokopališču v bregu nad vasjo, je bila pozidana v sredini 17. stoletja. Njeno arhitekturo sestavljajo pravokoten prezbiterij s tristranim zaključkom, podolžna ladja in pred njeno vhodno fasado prislonež zvonik, ter k prezbiteriju prislonežna zakristija. Fasade so členjeni z značilnimi temno sivimi vogalniki. Glavni oltar iz sredine 18. stoletja je bil leta 1977 neprimerno prenovljen.

VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK (A-5)

- cerkev predstavlja višinsko dominantno naselja ter določa njegovo prepoznavnost in pokrajine pod vzhodnimi pobočji Kočevskega Roga;
- cerkvena arhitektura ohranja avtentično stavbno substanco in konstrukcijsko zasnovo ter s tem velik potencial za poznavanje historičnih gradbenih materialov in njihove uporabe.

VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA (A-6)

- pojavnost spomenika v prostoru, njegova lega v naselju in višinska dominantna;
- arhitekturna zasnova cerkve, njena namembnost, originalna stavbna substanca ter posamezni kamnoseški detajli (portal, okviri oken ...);
- značilna dekorativna členitev fasad;
- glavni oltar iz sredine 18. stoletja;
- pevske kor;
- lesena krila glavnih vrat, njihovo okovje in ključavnica;
- kamnit tlak pod zvonikom.

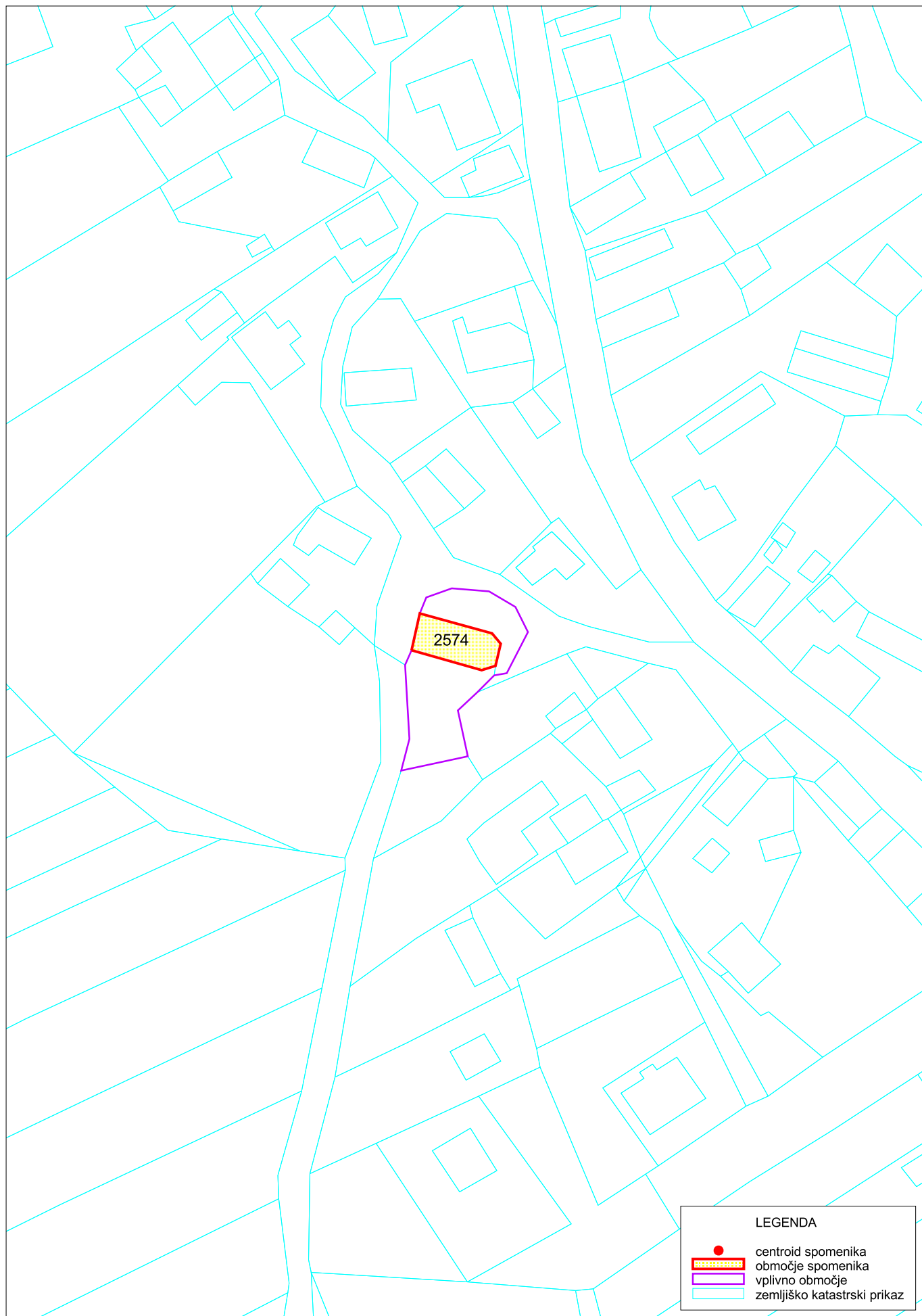
OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA (A-9)

Za spomenik veljajo splošni varstveni režim za kulturne spomenike (A-9.1), varstveni režim za stavbe (A-9.3).

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA VPLIVNEGA OBMOČJA (A-10)

Velja splošni varstveni režim za vplivna območja (A-10.1)

GRAFIČNA PRILOGA (A-18)

ENOTA DEDIŠČINE, KI SE RAZGLAŠA (A-2)

Zap. št.: 31
Ime: **Soteska ob Krki – Cerkev sv. Erazma**
EŠD: **2293**

LEGA IN OBSEG PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Katastrska občina: Gorenje Polje
Parcelna številka: *78

LEGA IN OBSEG VPLIVNEGA OBMOČJA (A-7)

Katastrska občina: Gorenje Polje
Parcelna številka: *78, 699/2, 700/1, 700/2-del, 700/3, 700/4, 700/7, 706/1-del, 706/2,

OPIS ENOTE (A-4)

Cerkev, orientirana proti vzhodu, stoji na pokopališču nad razvalinami gradu Soteska. Čeprav je njen obstoj izpričan v listinskih virih že leta 1444, kaže obstoječa arhitektura stilne prvine 17. stoletja, predelane v 18. in 19. stoletju. V 18. stoletju so ladjo povečali za stranski kapeli, v sredini 19. stoletja pa preobokali prezbiterij, ki ga je leta 1855 poslikal slikar Franz Servacij vitez Kurz zum Thurn in Goldenstein. Isti slikar je naslikal tudi iluzionistično arhitekturo glavnega oltarja. Oltar Gospodove smrti na Kalvariji v južni stranski kapeli je nastal ok. leta 1736, oltarni nastavek v severni kapeli pa v drugi polovici 18. stoletja. Križev pot je iz sredine 19. stoletja.

Na pokopališču so ohranjeni posamezni starejši nagrobniki duhovnikov in zaposlenih na Auerspergovem posestvu. V pokopališki zid na zahodnem delu pokopališča sta vzdani litoželezni nagrobni plošči duhovnika Blasiusa Lebena ter Theresie Wiest. Na steno nekdanje mrtvašnice sta vgrajena litoželezni križ posvečen Barbari Zbožensky, ženi okrajnega gozdarja pri knezu Auerspergu in manjša litoželezna plošča posvečena Antonu Fifoltu. Vsi litoželezni nagrobni spomeniki so bili izdelani v železolitarni na Dvoru. V severnem delu pokopališkega zidu sta vzdani nagrobni plošči družin Repar

in Kumel. Na jugozahodnem robu pokopališča stoji nagrobnik duhovnika Janka Lobeta, ki izstopa tako po velikosti kot tudi po obliki, ki je značilna za oblikovanje nagrobnih spomenikov v času med obema svetovnima vojnama.

VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK (A-5)

- cerkev ohranja prostorsko izročilo srednjeveške prednice, določa višinsko dominantno in prepoznavnost pokrajine v območju gradu Soteska;
- cerkvena arhitektura ohranja avtentično stavbno substanco in konstrukcijsko zasnovo ter s tem velik potencial za poznavanje historičnih gradbenih materialov in njihove uporabe;
- cerkvena arhitektura, ki je skozi stoletja doživljala velike razvojne spremembe, je pomemben člen v poznavanju stilnih tokov, njihovega nastanka in razvoja v umetnostnem patrimoniju Dolenjske;
- cerkvena oprema (baročna oltarja v stranskih kapelah, slike, orgelska omara, klopi...) priča o kvalitetni lokalni podobarski tradiciji in dopolnjuje umetnostni patrimonij Dolenjske;
- poslikava v prezbiteriju, delo Franza Servacija viteza Kurz zum Thurn in Goldenstein iz leta 1855, dopolnjuje in zaokrožuje opus tega slikarja v okolici Dolenjskih Toplic;
- cerkev, pozidana kot ustanova lastnikov nekdanjega dvorca Soteska, je nepogrešljiva v skupini donatorskih cerkva in kapel na Dolenjskem;
- zgodovinska povezanost župnije, nastanek in razvoj cerkvene arhitekture ter njene opreme z bližnjim gradom Soteska in njegovimi lastniki.
- posamezni ohranjeni nagrobni pričajo o posameznikih, ki so živeli in delovali v Soteski in njeni okolici.
- ohranjeni litoželezni nagrobni spomeniki so izjemen dokument delovanja Auerspergove železarne, ki je delovala na Dvoru in so ohranjeni na avtentični lokaciji.

VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA (A-6)

- pojavnost spomenika v prostoru in njegova višinska dominantna;
- arhitekturna zasnova cerkve, njena namembnost, originalna stavbna substanca ter posamezni kamnoseški detajli (portal, okviri oken, stebri pevskega kora, okviri lina za zvonove ...);
- dekorativna členitev fasad in zvonika;
- varujejo se obstoječi ometi s srednjeveškimi freskami na fasadi, ki so skriti pod beleži;
- baročna oblika strehe zvonika;
- poslikava na oboku prezbiterija z upodobitvami skrivnosti rožnega venca in naslikana iluzionistična arhitektura glavnega oltarja, delo Franza Servacija viteza Kurz zum Thurn in Goldenstein iz leta 1855. Tudi poslikava iz 18. stoletja, skrita pod Goldensteinovo;
- oltarna slika svetega Erazma in vsa oltarna oprema (tabernakelj, svečniki...);
- oltar Gospodove smrti na Kalvariji iz ok. leta 1736 in božji grob v njegovi menzi v južni stranski kapeli ter vsa njegova oprema (svečniki, keruba...). tudi slika Križanja s prizorom vic;
- oltar sv. Tekle v severni kapeli iz druge polovice 18. stoletja in vsa njegova oprema (slike, kipi, tabernakelj, svečniki...);
- podobe križevega pota s prizori po Fürichu, ki jih je leta 1903 priskrbel Franc Gotwald iz Dunaja, in njihovi klasicistični okviri;
- pevski kor in baročna orgelska omara z registrom Fr. Jenka iz leta 1929;
- krstni kamen v kapeli sv. Tekle;
- baročne cerkvene klopi z volutasto oblikovanimi stranicami;
- stol iz 17. stoletja, predelan v sedež za duhovnika, in zakristijska omara iz druge polovice 18. stoletja;
- vse sveto posodje (kelihi, relikviarij) in lavabo;
- krstni kamen v severni stranski kapeli;
- grb družine Gallenberg na zunanji in napisna plošča Ivana Adama Gallenberga na notranji slavaločni steni;
- kamnit tlak v notranjosti cerkvi in pod zvonikom ter kamnite stopnice na pevski kor;
- grobnica pod tlaki ladje in njena nagrobna plošča;
- kamnito obzidje pokopališča in kamnita vratna podboja, sestavljena iz rezanih kvadrov, zaključenih s piramido in kroglo na vrhu;
- na pokopališču se varujejo litoželezni nagrobni Auerspergovega gozdarja Antona Wiesta, pokopan leta 1849 in Theresie Wiest, pokopane leta 1830, in Barbare Zbožensky, soproge okrajnega gozdarja kneza Auersperga, pokopane leta 1890.
- litoželezen nagrobni soteških župnikov Blaža Lebna, pokopan leta 1853 in Alojzija Volca, umrlega leta 1963, ter grob poljanskega župnika Janka Lobeta, umrlega leta 1929.

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA (A-9)

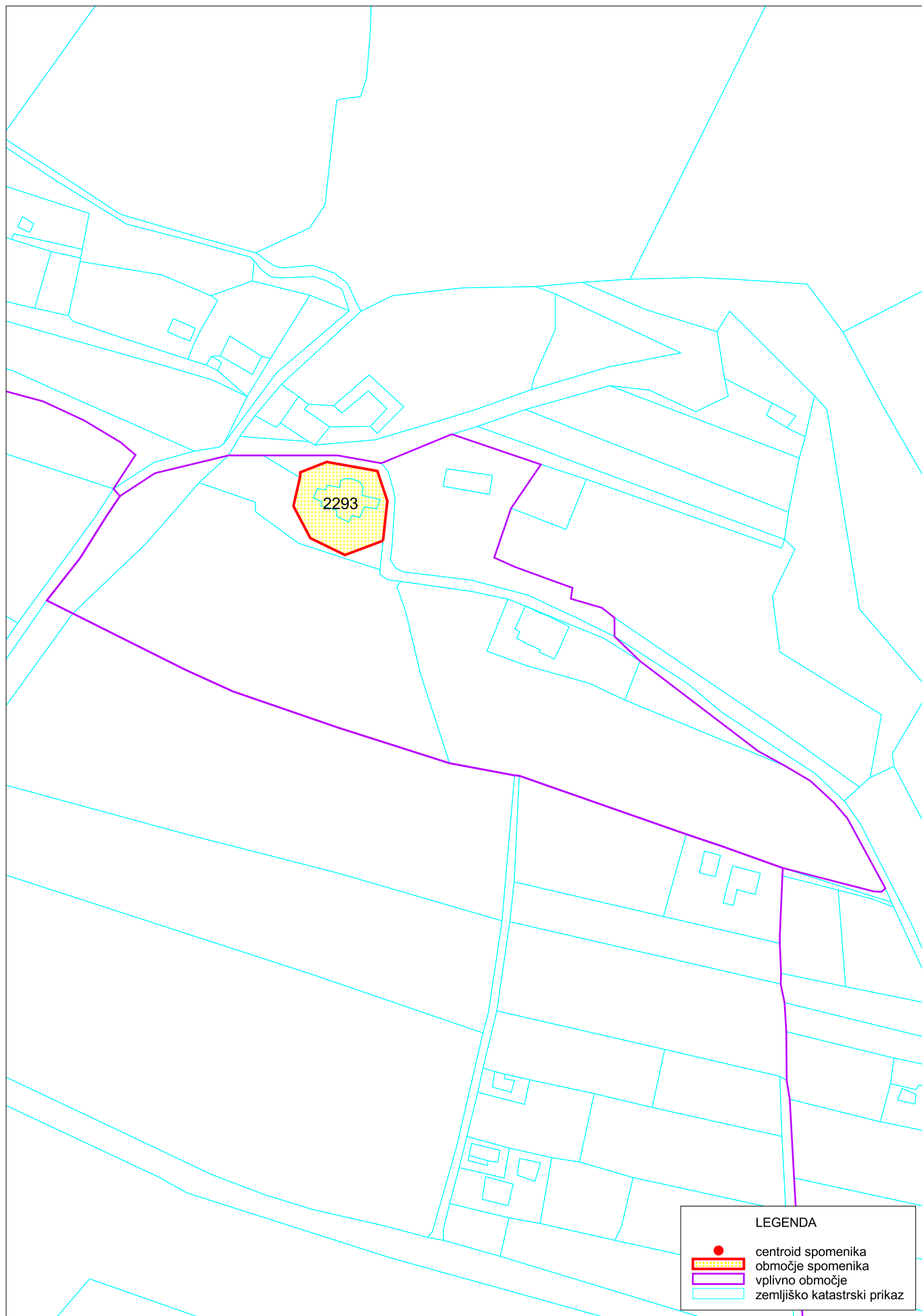
Za spomenik veljajo splošni varstveni režim za kulturne spomenike (A-9.1), varstveni režim za stavbe (A-9.3) in varstveni režim za spominske objekte in kraje (A-9.4) in naslednje določilo:

- postavitve novih nagrobnih plošč ob varovane nagrobne spomenike je možna s soglasjem službe za varstvo kulturne dediščine tako, da nova plošča ali nagrobni spomenik ne zakriva varovanega nagrobnika.

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA VPLIVNEGA OBMOČJA (A-10)

Velja splošni varstveni režim za vplivna območja (A-10.1)

GRAFIČNA PRILOGA (A-18)

Spominski objekti in kraji

ENOTA DEDIŠČINE, KI SE RAZGLAŠA (A-2)

Zap. št.: 32
Ime: Dolenjske Toplice – Grob s spomenikom padlim
EŠD: 4197

LEGA IN OBSEG PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Katastrska občina: Toplice
Parcelna številka: 866/2-del

OPIS ENOTE (A-4)

Grobišče s spomenikom leži na robu starega dela Topliškega pokopališča sestavljajo 5 m visok slop iz gradaškega marmorja, napisne plošče in 14 manjših kamnitih stebričkov. Urejen je bil leta 1963. Spomenik je posvečen padlim borcem in žrtvam vojne.

VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK

- avtentična lokacija pokopa;
- grobišče padlih na pokopališču je eno prvih tovrstnih grobišč, ki je bilo urejeno in ustrezno obeleženo po koncu vojne;
- spominsko obeležje ohranja spomin na padle in ubite domačine v obdobju 2. svetovne vojne.

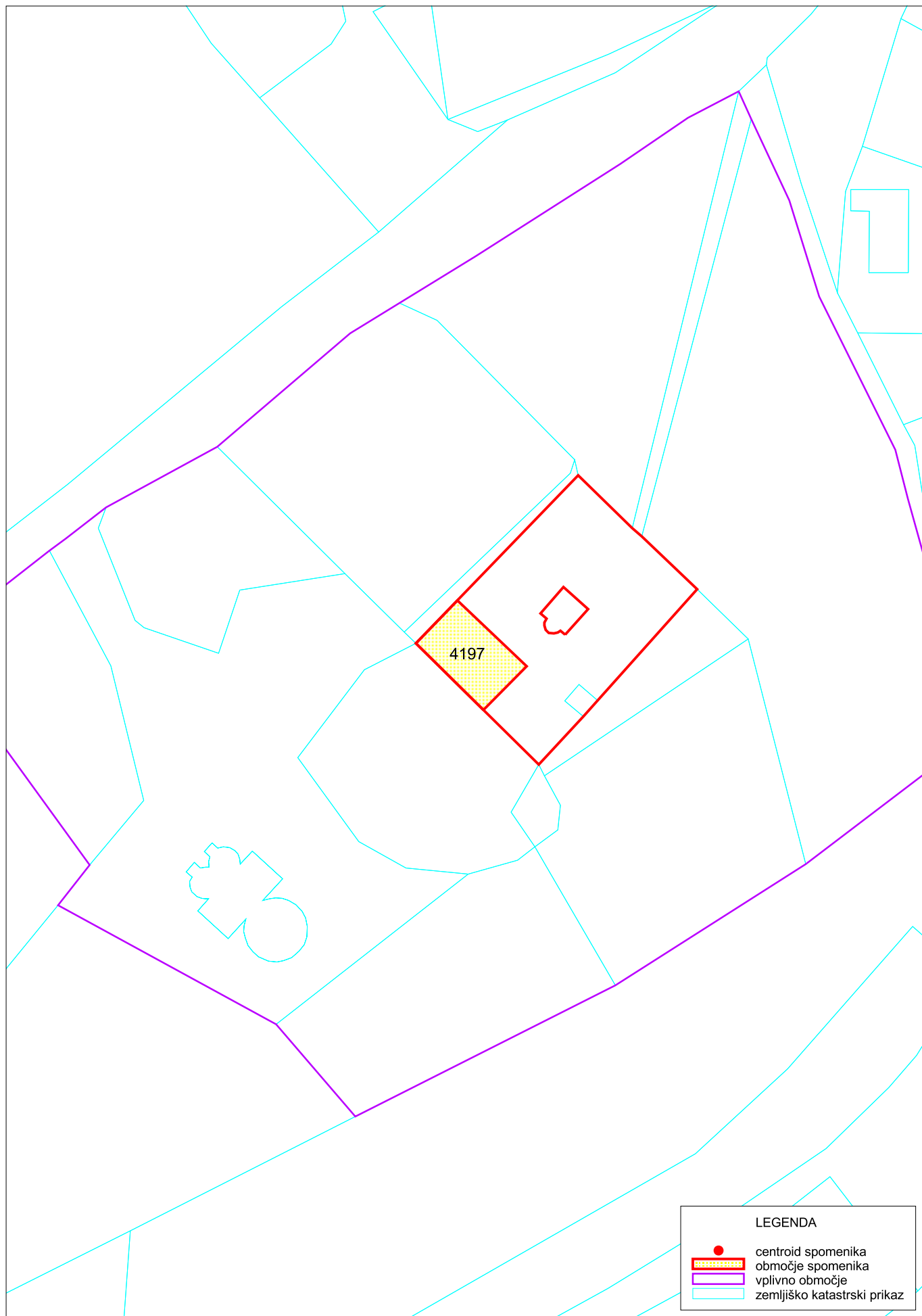
VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA

- avtentičnost lokacije;
- fizična pojavnost objekta;
- vsebinski, simbolni in prostorski odnos med spomenikom in okolico.

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA (A-9)

Za spomenik velja splošni varstveni režim za kulturne spomenike (A-9.1) in varstveni režim za spominske objekte in kraje (A-9.5).

GRAFIČNA PRILOGA (A-18)

LEGENDA	
	centroid spomenika
	območje spomenika
	vplivno območje
	zemljiško katastrski prikaz

ENOTA DEDIŠČINE, KI SE RAZGLAŠA (A-2)

Zap. št.: 33
Ime: Dolenjske Toplice – Lukčeva kapelica
EŠD: 14098

LEGA IN OBSEG PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Katastrska občina: Toplice
Parcelna številka: 793-del

LEGA IN OBSEG VPLIVNEGA OBMOČJA PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Katastrska občina: Toplice
Parcelna številka: 793, 828, 829/1, 829/3, 832

OPIS ENOTE (A-4)

Lukčeva kapelica stoji sredi topliških polj južno od naselja ob nekdanji poti, ki je kot bližnjica vodila iz Dolenjskih Toplic do vinske gorice na Riglju. Po ljudskem izročilu naj bi Mariji posvečeno kapelico pozidali v zahvalo, da je minila nevarnost kolere. Še pred drugo svetovno vojno naj bi bila na njenem pročelju tabla z napisom: »O Marija tu na polju izprosi zdravje sinu mojmu. Hvalo Ti bomo vekomaj peli. 1576.«

Kapelica je gotovo stala že v začetku 19. stoletja, saj je grafično dokumentirana na franciscejskem katastru iz leta 1825. Oblikovno in stilsko pripada poznobaročnem stilu in bi lahko bila zgrajena ob koncu 18. stoletja. Njena tlorisna zasnova je pravokotna. Tipološko jo uvrščamo med kapelice zaprtega tipa. V celoti kamnito gradnjo prekriva preko apnenega ometa več plasti beležev. Glavno in obe manjši polkrožno zaključeni niši poudarjajo v ometu izdelane reliefne obrobe, manjša in plitvejša niša sredi zatrepne stene nad vhodnim obokom takšne obrobe nima. Strop osrednje, široko odprte niše je banjasto obokan, v njeni notranjščini je v celotni širini pozidana kamnita oltarna menza. Nad njo so na oltarni steni še vidni fragmenti južne vedute Dolenjskih Toplic, ki jih objemajo ognjeni zublji. Stensko poslikavo je v začetku sedemdesetih let 20. stoletja naslikal rojak, slikar in arhitekt Boris Kobe.

VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK (A-5)

- kapelica ima ohranjene prvotne gabarite;
- zasnovana je v poznobaročnem stilu;
- kapelica po kakovosti oblikovanja odstopa od ostalih kapelic in tipološko dopolnjuje ohranjena znamenja na območju občine Dolenjske Toplice;
- kapelica predstavlja pomemben prostorski poudarek južne vedute naselja;
- je priča o verski zavesti Topličanov;
- obeležuje staro pot med Toplicami in topliško vinsko gorico na Riglju.

VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA (A-6)

- pojavnost spomenika v prostoru (višina, gabariti, volumen);
- oblika v ometu reliefno izdelanih obrob okrog niš;
- tlorisna zasnova, gradbeno substanca in notranja zasnova glavne niše;
- zunanost kapelice s stranskima nišama;
- oblika in naklon strehe;
- ohranja se oltarna menza in fragment stenske poslikave nad njo;
- ohranja se vsebinski, simbolni in prostorski odnos med spomenikom in okolico;
- ohranja se primarna namembnost.

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA (A-9)

Za spomenik velja splošni varstveni režim za kulturne spomenike (A-9.1), varstveni režim za stavbe (A-9.3) in varstveni režim za spominske objekte in kraje (A-9.5).

Poleg teh je treba upoštevati še specifične določbe za konkretni objekt, kar pomeni:

- ohranjanje stavbne zasnove z vsemi oblikovanimi elementi (tloris, fasade, streha)
- ohranjanje fasade s pripadajočimi dekorativnimi elementi (obrobe okrog vrat in okenskih odprtin, vogali);
- vse posege v spomenik in njegove dele je potrebno podrediti ohranjanju varovanih sestavin v obliki, legi, gabaritom, konstrukciji, materialom, strukturi in barvni podobi;
- morebitne dejavnosti v in okrog kapelice morajo prispevati k prezentaciji in ohranjanju pričevalnih kvalitet spomenika;
- okrog kapelice ni dopustna postavitev in gradnja objektov, ohranja se odprt prostor;
- dovoli se redno vzdrževanje in obnavljanje celote ter pripadajočih ovrednotenih sestavin spomenika s tradicionalnimi tehnikami in naravnimi materiali;
- prepovedano je postavljati nosilce reklam in drugih oznak ter jih kakorkoli nameščati na fasado ali druge arhitekturne elemente fasade;
- pri tehničnem posodabljanju spomenikov in zagotavljanju dostopa gibalno oviranim osebam je treba kar najbolj ohranjati varovane sestavine spomenika;
- ob ugotovitvi okrnitve kulturnega spomenika ali njegovega dela, kar ugotavlja Zavod ali pristojna inšpekcija, mora kršitelj zagotoviti povrnitev v stanje, enako stanju pred posegom, ali rekonstrukcijo avtentične podobe spomenika.

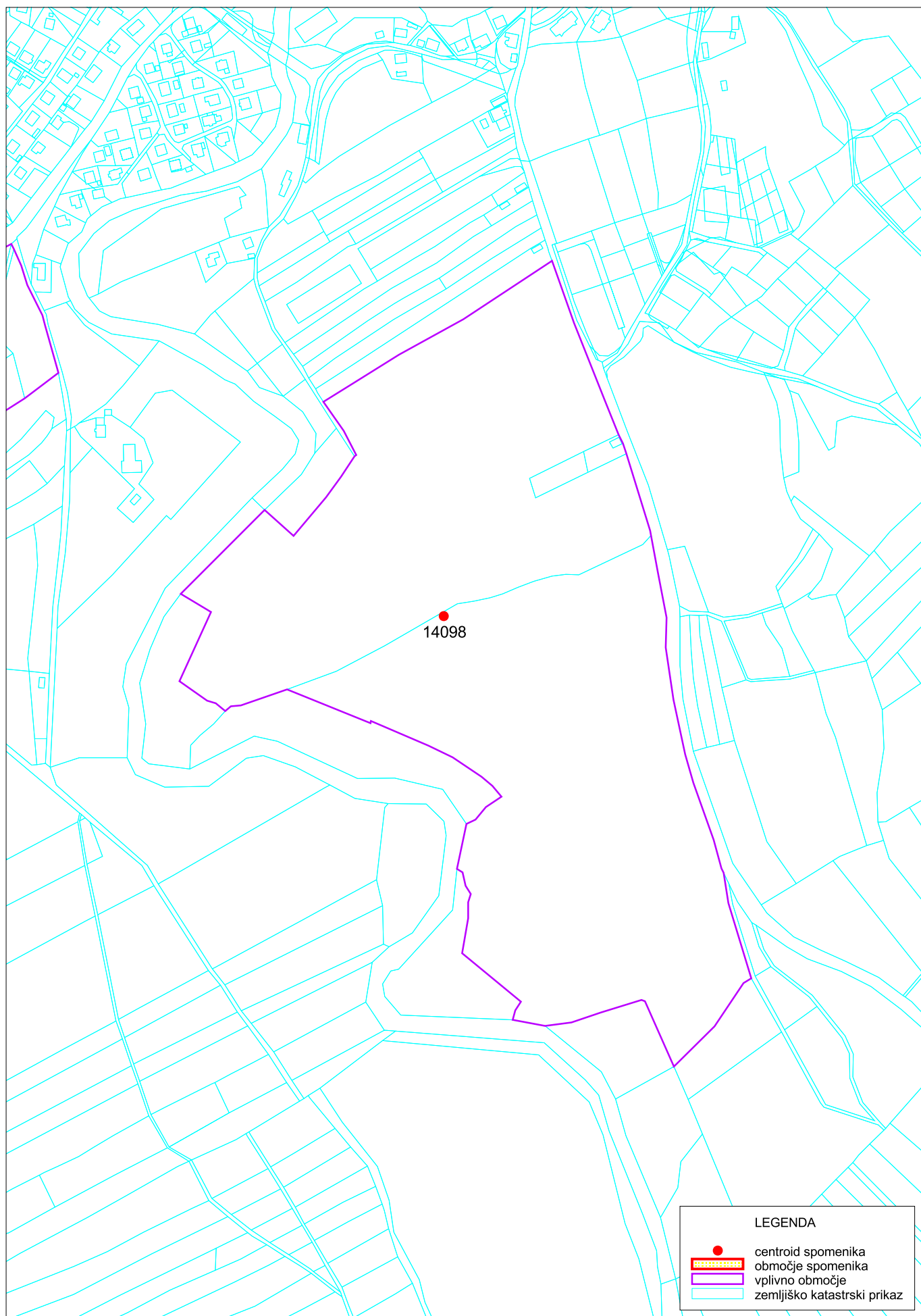
OPIS VARSTVENEGA REŽIMA VPLIVNEGA OBMOČJA (A-10)

Velja splošni varstveni režim za vplivno območje (A-10.1)

VIRI IN LITERATURA

PRŠINA, Marko 2015: Toplice in topliške hiše. V: Dolenjske Toplice v odsevu časa. Dolenjske Toplice: Občina, str. 311-312.

GRAFIČNA PRILOGA (A-18)

ENOTA DEDIŠČINE, KI SE RAZGLAŠA (A-2)

Zap. št.: 34
Ime: Dolenjske Toplice – Pokopališče
EŠD: 30454

LEGA IN OBSEG PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Katastrska občina: Toplice
Parcelna številka: 866/2

LEGA IN OBSEG VPLIVNEGA OBMOČJA (A-7)

Katastrska občina: Toplice
Parcelna številka: 866/2, 866/4, 866/6, 866/9, 866/10, 866/11, 866/14, 866/15, 866/16, 866/18, 866/19, 866/20, 867/2, 867/4, 959/2

OPIS ENOTE (A-4)

Na pokopališču, ki se je izoblikovalo v sredini 19. stoletja, ko je bilo preseljeno iz središča naselja ob župnijski cerkvi na manjšo vzpetino jugozahodno od središča Dolenjskih Toplic so ohranjeni nagrobniki nekaterih družin in posameznikov, ki so v 19. in 20. stoletju pustili močan pečat v gospodarskem, društvenem in političnem življenju v Dolenjskih Toplicah. Med njimi so nagrobni spomeniki učitelja Dragotina Gregorca, zdravnika in lastnika zdravilišča dr. Konvalinke, družine Sitar, ki skupaj z litoželezno ograjo sodi med največje na pokopališču, posestnika Josipa Šušteršiča, Jožefa in Marije Strniša, družine Henigman in Pršina

VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK (A-5)

- prepoznavnost in identiteta – značilna prostorska umeščenost;
- starost in kontinuiteta – v starem delu pokopališča je ohranjena zasnova iz sredine 19. stoletja;
- avtentičnost – ohranjena prvotna podoba posameznih nagrobnikov in lokacija posameznih nagrobnikov;

- pričevalnost – ohranjeni nagrobniki pomembnih topliških posameznikov in družin pričajo o zgodovini kraja in njegovih prebivalcih.

VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA (A-6)

- avtentičnost lokacije – navedeni spomeniki se ohranjajo na prvotni lokaciji;
- fizična pojavnost objekta – nagrobniki se ohranjajo v sedanji obliki;
- vsebinski, simbolni in prostorski odnos med spomenikom in okolico.

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA (A-9)

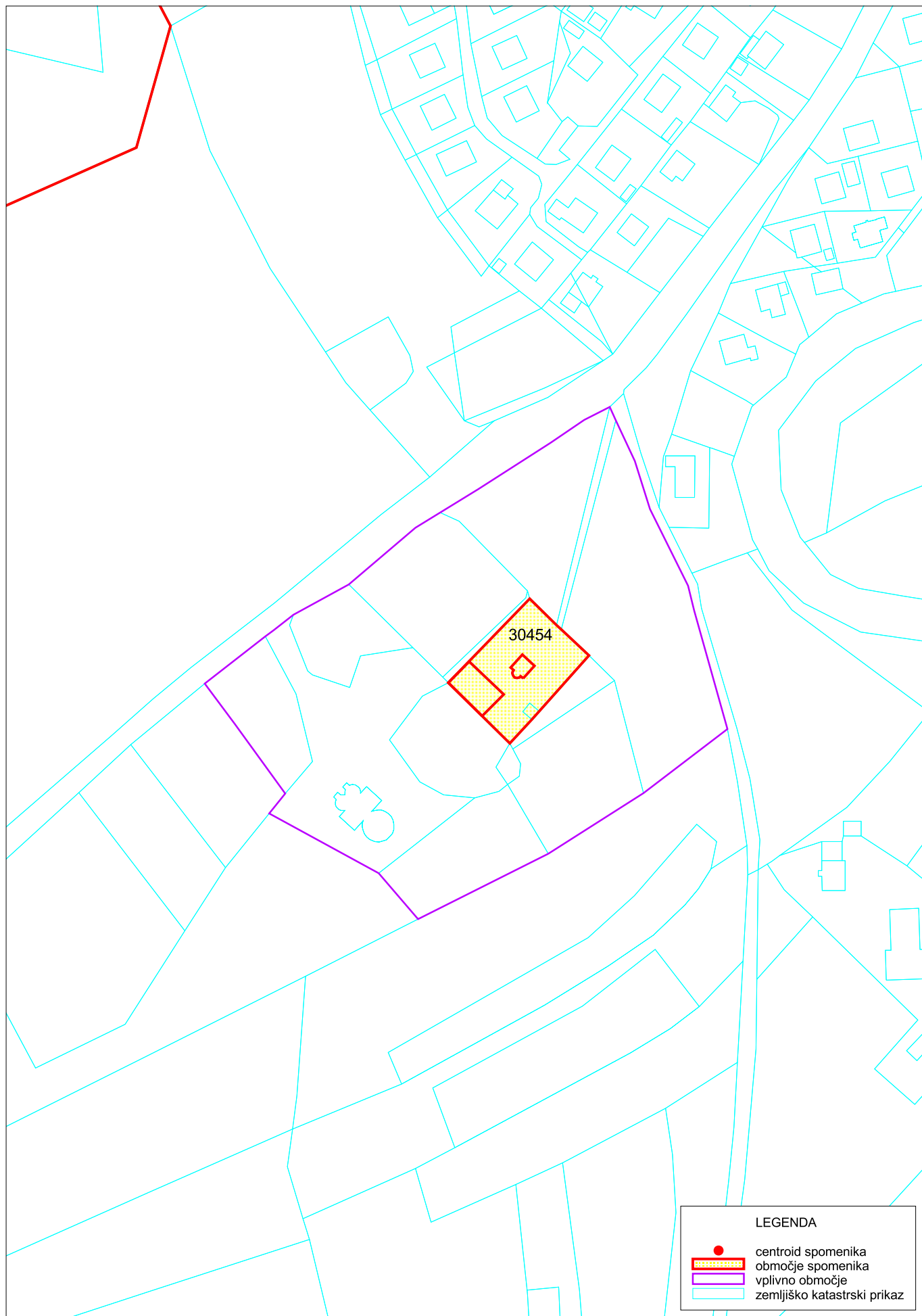
Za spomenik velja splošni varstveni režim za kulturne spomenike (A-9.1) in varstveni režim za spominske objekte in kraje (A-9.5) ter naslednje določilo:

- postavitve novih nagrobnih plošč ob varovane nagrobne spomenike je možna s soglasjem službe za varstvo kulturne dediščine tako, da nova plošča ali nagrobni spomenik ne zakriva varovanega nagrobnika.

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA VPLIVNEGA OBMOČJA (A-10)

Velja splošni varstveni režim za vplivna območja (A-10.1)

GRAFIČNA PRILOGA (A-18)

ENOTA DEDIŠČINE, KI SE RAZGLAŠA (A-2)

Zap. št.: 35
Ime: **Gorenje Polje – Spomenik NOB**
EŠD: **22350**

LEGA IN OBSEG PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Katastrska občina: Gorenje Polje
Parcelna številka: 650/4-del

LEGA IN OBSEG VPLIVNEGA OBMOČJA (A-7)

Katastrska občina: Gorenje Polje
Parcelna številka: 650/4-del, 650/6-del, 1283/1-del

OPIS ENOTE (A-4)

Ploščo iz temnega kamna z imeni 31 padlih domačinov okvirjata dva okrogla kamnita stebra, ki nosita kamnito preklado s kamnito kroglo. Spomenik je leta 1951 postavil krajevni odbor zveze borcev. Izdelal ga je lokalni kamnosek.

VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK (A-5)

- prvo in najstarejše tovrstno spominsko obeležje v občini Dolenjske Toplice;
- ohranjena je prvotna podoba, v preteklosti je bila zamenjana le napisna plošča, ki je bila prvotno iz svetlega kamna;
- izdelek neznanega lokalnega mojstra, ki v posameznih elementih kaže na dobro kamnoseško znanje.

VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA (A-6)

- fizična pojavnost objekta;
- vsebinski, simbolni in prostorski odnos med spomenikom in okolico.

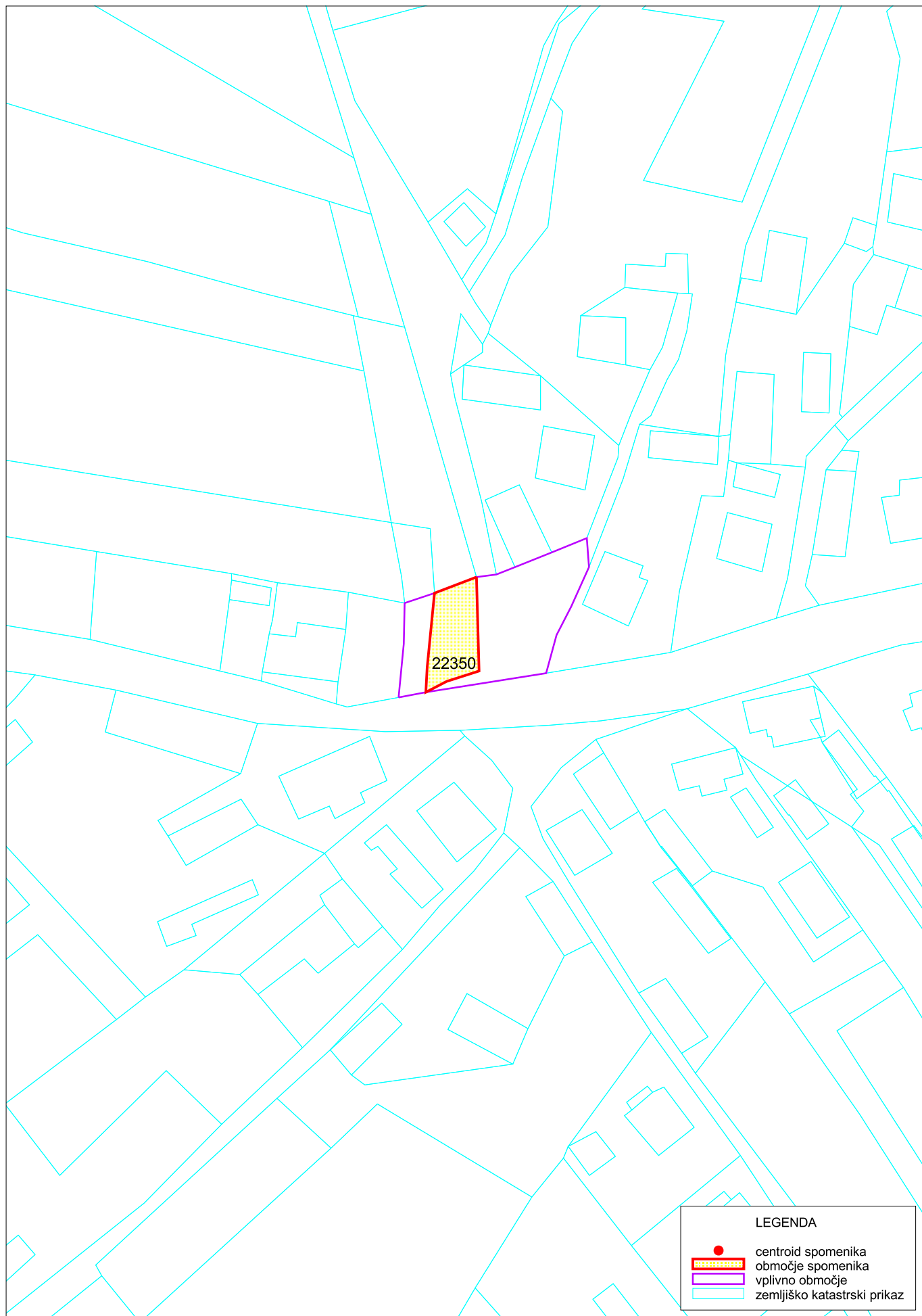
OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA (A-9)

Za spomenik velja splošni varstveni režim za kulturne spomenike (A-9.1) in varstveni režim za spominske objekte in kraje (A-9.5).

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA VPLIVNEGA OBMOČJA (A-10)

Velja splošni varstveni režim za vplivna območja (A-10.1)

GRAFIČNA PRILOGA (A-18)

ENOTA DEDIŠČINE, KI SE RAZGLAŠA (A-2)

Zap. št.: 36
Ime: **Kočevske Poljane – Grobnica padlih borcev VII. korpusa**
EŠD: **4211**

LEGA IN OBSEG PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Katastrska občina: Poljane
Parcelna številka: 1494-del

OPIS ENOTE (A-4)

Stoji na vaškem pokopališču ob steni pokopališča. Grob velikosti 12 x 8 m, na katerem stoji 2,5 m visok steber, se z zgornjim koncem naslanja na pokopališki zid. Urejen je bil leta 1959.

VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK (A-5)

- avtentična lokacija pokopa;
- spominsko obeležje ohranja spomin na padle in ubite domačine v obdobju 2. svetovne vojne.

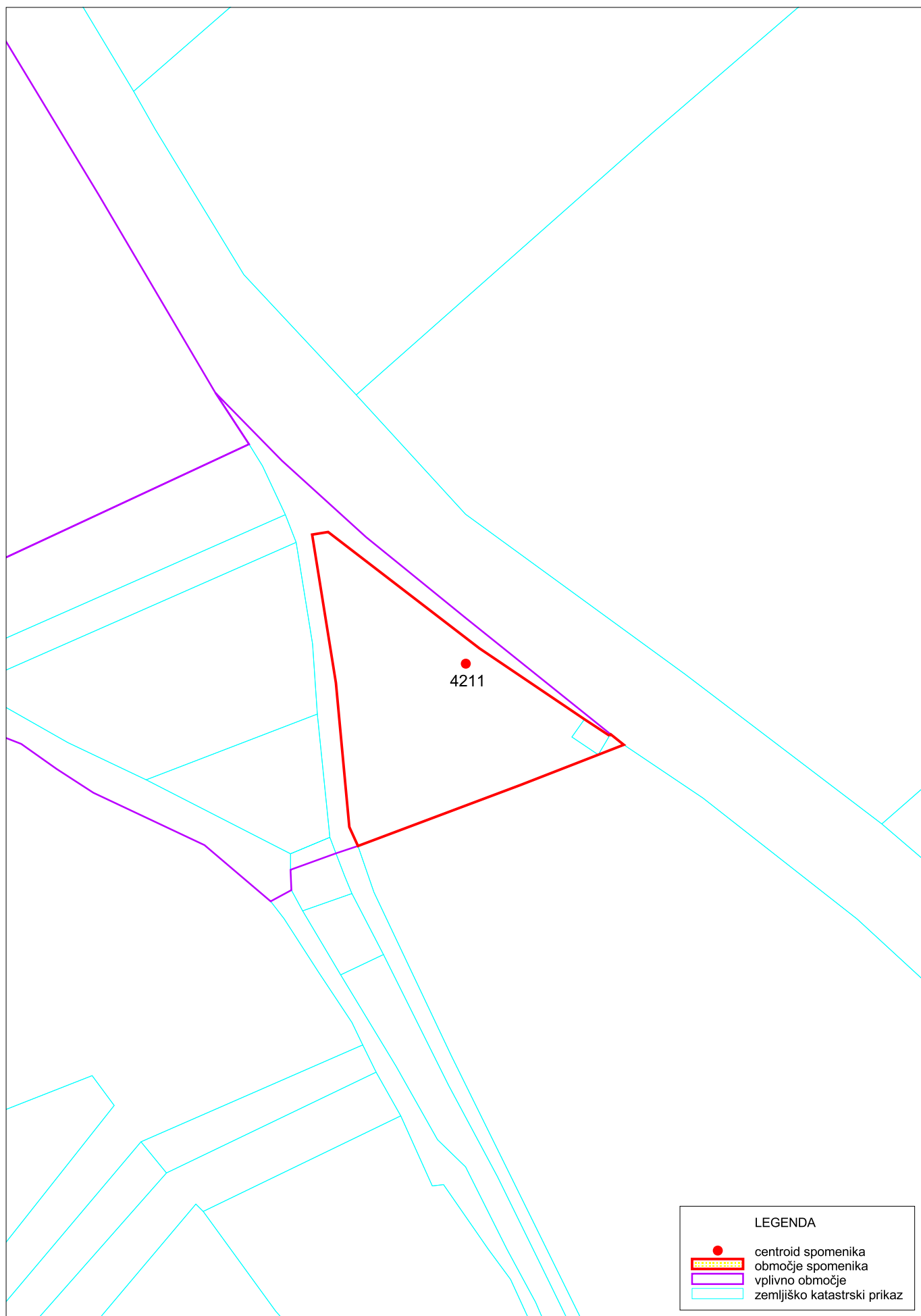
VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA

- avtentičnost lokacije;
- fizična pojavnost objekta;
- vsebinski, simbolni in prostorski odnos med spomenikom in okolico.

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA (A-9)

Za spomenik velja splošni varstveni režim za kulturne spomenike (A-9.1) in varstveni režim za spominske objekte in kraje(A-9.5).

GRAFIČNA PRILOGA (A-18)

ENOTA DEDIŠČINE, KI SE RAZGLAŠA (A-2)

Zap. št.: 37
Ime: Kočevske Poljane – Pokopališče
EŠD: 11130

LEGA IN OBSEG PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Katastrska občina: Poljane
Parcelna številka: *105, 1494

LEGA IN OBSEG VPLIVNEGA OBMOČJA (A-7)

Katastrska občina: Poljane
Parcelna številka: *105, 1461, 1489, 1494, 1502, 1506, 1507, 3409/3-del, 3419/1-del

OPIS ENOTE (A-4)

Pokopališče leži jugovzhodno od vasi, desno od ceste med Kočevskimi Poljanami in Občicami. Na vaškem pokopališču, ki ga obdaja kamnit zid, so med novejšimi grobovi ohranjeni tudi starejši nagrobniki s kočevarskimi napisi, ki pričajo o prisotnosti nemškega jezikovnega otoka na tem prostoru v preteklosti.

VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK (A-5)

- starost in kontinuiteta – v osrednjem delu je ohranjena zasnova pokopališča iz prve polovice 20. stoletja;
- avtentičnost – ohranjena prvotna podoba posameznih nagrobnikov in lokacija posameznih nagrobnikov;
- pričevalnost – ohranjeni nagrobniki s kočevarskimi napisi, ki pričajo o prisotnosti nemškega jezikovnega otoka na tem prostoru.

VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA (A-6)

- avtentičnost lokacije;
- fizična pojavnost objekta;
- vsebinski, simbolni in prostorski odnos med spomenikom in okolico.

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA (A-9)

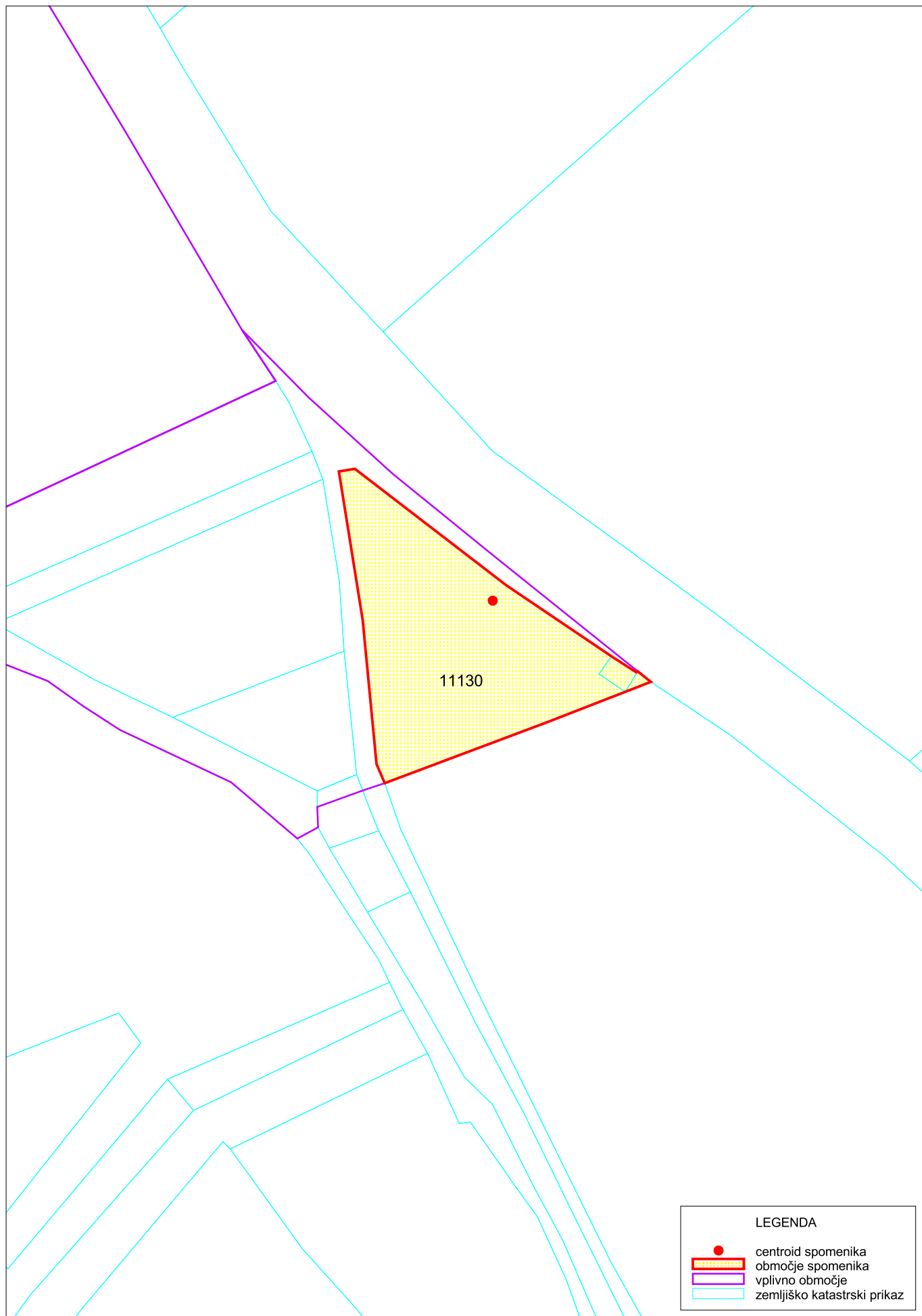
Za spomenik velja splošni varstveni režim za kulturne spomenike (A-9.1) in varstveni režim za spominske objekte in kraje (A-9.5) in naslednji določili:

- stari nagrobni spomeniki se ohranjajo na obstoječi lokaciji in se jih ne zamenjuje z novimi nagrobnimi spomeniki;
- lokacije novih pokopov naj sledijo ohranjeni strukturi grobnih polj;
- novi nagrobni spomeniki se lahko postavljajo na novih grobnih poljih.

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA VPLIVNEGA OBMOČJA (A-10)

Velja splošni varstveni režim za vplivna območja (A-10.1)

GRAFIČNA PRILOGA (A-18)

ENOTA DEDIŠČINE, KI SE RAZGLAŠA (A-2)

Zap. št.: 38
Ime: Kočevski Rog – Grobišče umrlih v partizanski bolnišnici Stari Log
EŠD: 4223

LEGA IN OBSEG PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Katastrska občina: Podstenice
Parcelna številka: 1611/472-del

OPIS ENOTE (A-4)

Grobišče leži v vrtači na gozdnem pobočju nad cesto, ki pelje proti Kočevju, v neposredni bližini Jelenice. Grobišče je obdano z nizkim kamnitim zidom. Pred vhodom v omenjeno grobišče stoji naravna skala, na kateri je pritrjena marmorna plošča s posvetilom. Grobišče je bilo urejeno po načrtih arhitekta Miloša Lapajneteta oktobra 1956. Jugozahodno od urejenega grobišča so še vidni ostanki nekdanjih objektov bolnišnice Stari log, ki je delovala od spomladi 1943 do konca vojne.

VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK (A-5)

- avtentična lokacija bolnišnice in grobišče umrlih ranjencev;
- lokacija ene izmed 23 partizanskih bolnišnic, ki so delovale v okviru Slovenske centralne vojne partizanske bolnišnice (SCVPB) na Kočevskem rogu;
- spominsko obeležje ohranja spomin na bolnišnico ter njene ranjence.

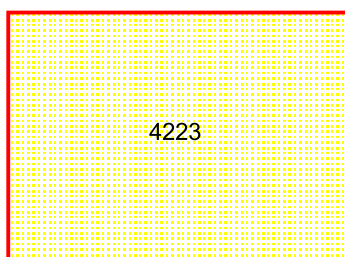
VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA (A-6)

- avtentičnost lokacije;
- fizična pojavnost objekta- celotno obeležje z spominsko ploščo, urejenimi grobnimi polji in kamnitim zidcem, ki obkroža urejeno grobišče;
- vidne sledi lokacij objektov nekdanje bolnišnice v neposredni bližini spominskega obeležja;
- vsebinski, simbolni in prostorski odnos med spomenikom in okolico.

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA (A-9)

Za spomenik velja splošni varstveni režim za kulturne spomenike (A-9.1) in varstveni režim za spominske objekte in kraje (A-9.5).

GRAFIČNA PRILOGA (A-18)

LEGENDA

	centroid spomenika
	območje spomenika
	vplivno območje
	zemljiško katastrski prikaz

ENOTA DEDIŠČINE, KI SE RAZGLAŠA (A-2)

Zap. št.: 39
Ime: Kočevski Rog – Lokacija partizanske bolnišnice Daleč hrib
EŠD: 9397

LEGA IN OBSEG PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Katastrska občina: Podstenice
Parcelna številka: 1479/1-del, 1529, 1586-del, 1631-del

VPLIVNO OBMOČJE

Katastrska občina: Podstenice
Parcelna številka: 1469-del, 1479/1-del, 1529, 1586-del, 1609-del, 1631-del, 1632/1-del, 1632/2-del

OPIS ENOTE (A-4)

V vzhodnem delu Kočevskega Roga, na vrhu vzpetine Deleči vrh, je v Auerspergovi lovski koči spomladi 1942 delovala prva partizanska bolnišnica na Kočevskem Rogu. V bližini je bila na skritem mestu postavljena še dodatna baraka z 32 ležišči. Sredi avgusta 1942 so bolnišnico Italijani požgali. Po 1945 je bila tu zgrajena gozdarska koča. Na mestu, kjer je stala lesena baraka pa so v gozdu še lepo vidni sledovi objekta in ostanki bolnišnice.

VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK (A-5)

- avtentična lokacija prve izmed 23 partizanskih bolnišnic na Kočevskem rogu iz katere se je razvila Slovenska centralna vojna partizanska bolnišnica (SCVPB).

VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA (A-6)

- lokacija lesenega objekta v gozdu, kjer so še vidni ostanki nekdanje bolnišnice.

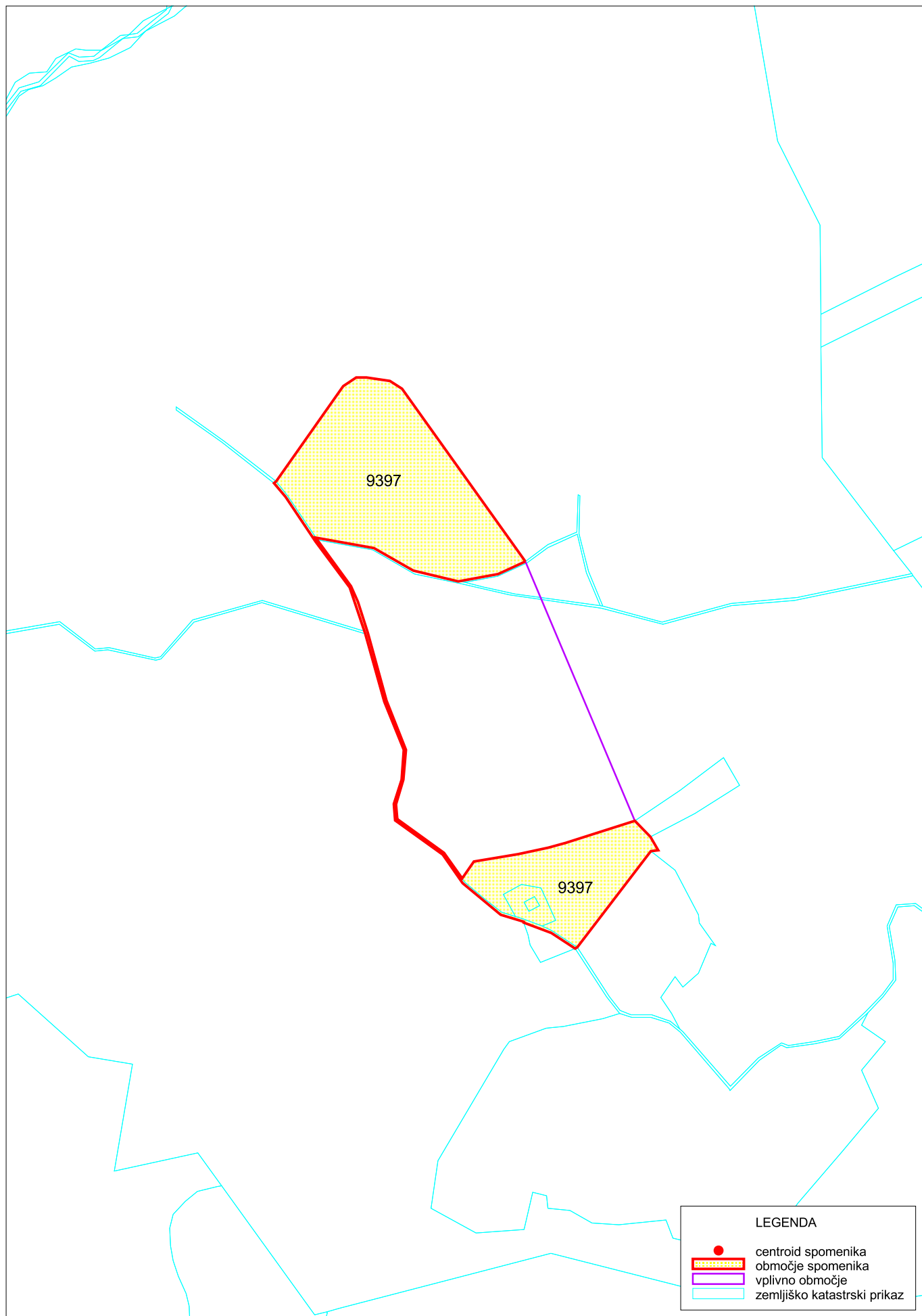
OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA (A-9)

Za spomenik velja splošni varstveni režim za kulturne spomenike (A-9.1) in varstveni režim za spominske objekte in kraje (A-9.5).

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA VPLIVNEGA OBMOČJA (A-10)

Velja splošni varstveni režim za vplivna območja (A-10.1)

GRAFIČNA PRILOGA (A-18)

ENOTA DEDIŠČINE, KI SE RAZGLAŠA (A-2)

Zap. št.: 40
Ime: **Kočevski Rog – Partizanska bolnišnica Pugled**
EŠD: **8730**

LEGA IN OBSEG PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Katastrska občina: Podstenice
Parcelna številka: 1611/472-del

LEGA IN OBSEG VPLIVNEGA OBMOČJA (A-7)

Katastrska občina: Podstenice
Parcelna številka: 1611/472-del

OPIS ENOTE (A-4)

V spomin na leta 1943 zgrajeno in uničeno partizansko bolnišnico je postavljen spominski steber na urejenem in tlakovanem platu (načrt arh. Miloš Lapajne). Spomenik je bil odkrit leta 1959. Spomenik stoji jugovzhodno od nekdanje žage Rog, na kraju kjer, je stala bolnišnica Pugled.

VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK (A-5)

- avtentična lokacija uničene bolnišnice in pokopa pobitih ranjencev;
- lokacija ene izmed 23 partizanskih bolnišnic, ki so delovale v okviru Slovenske centralne vojne partizanske bolnišnice (SCVPB) na Kočevskem rogu;
- spominsko obeležje ohranja spomin na uničeno bolnišnico ter njene ranjence.

VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA (A-6)

- avtentičnost lokacije;

- fizična pojavnost objekta- celotno obeležje z osrednjim stebrom, kamnitim zidcem in kamnitim tlakovanjem;
- vidne sledi lokacij objektov nekdanje bolnišnice v neposredni bližini spominskega obeležja;
- vsebinski, simbolni in prostorski odnos med spomenikom in okolico.

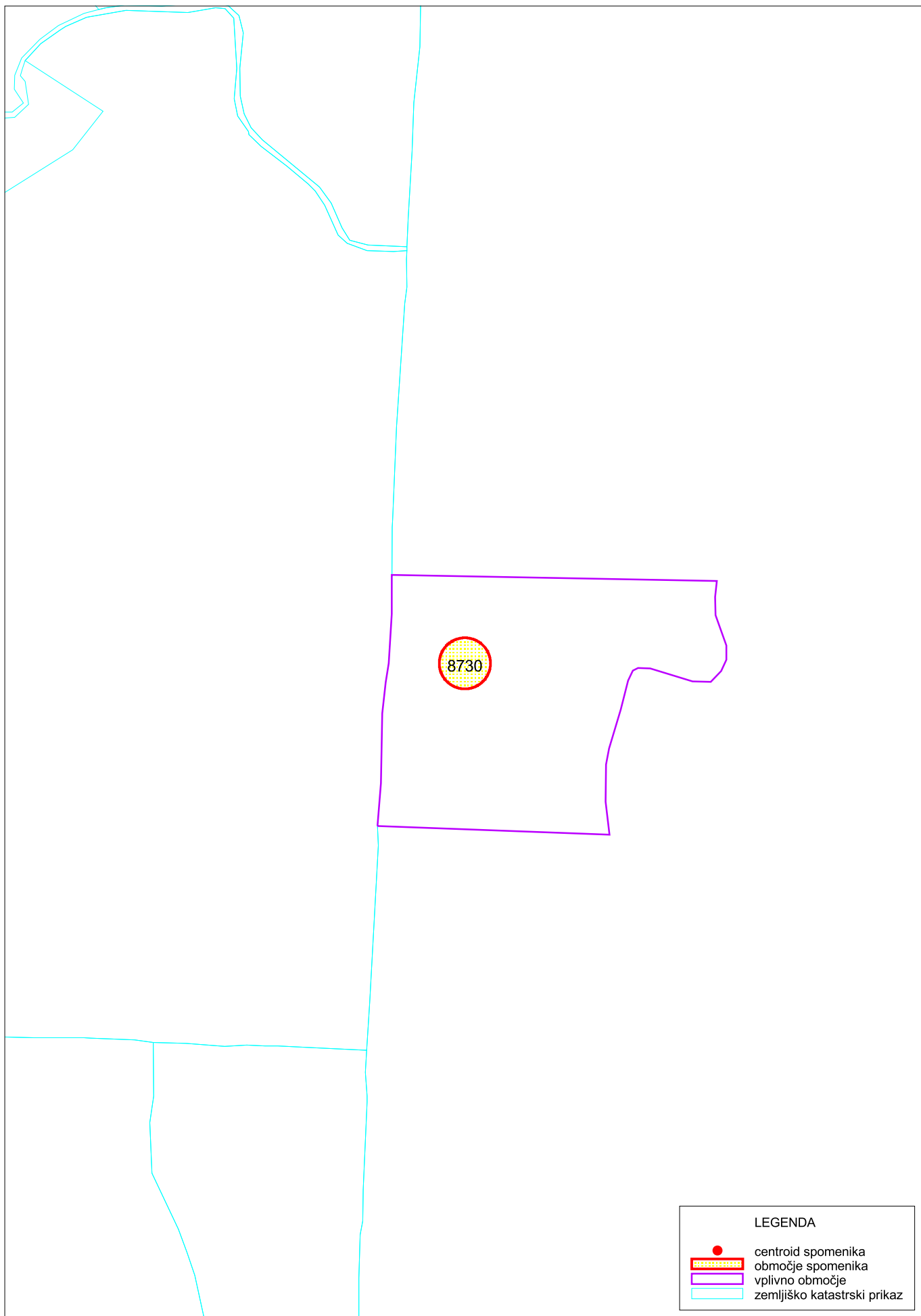
OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA (A-9)

Za spomenik velja splošni varstveni režim za kulturne spomenike (A-9.1) in varstveni režim za spominske objekte in kraje (A-9.5).

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA VPLIVNEGA OBMOČJA (A-10)

Velja splošni varstveni režim za vplivna območja (A-10.1)

GRAFIČNA PRILOGA (A-18)

LEGENDA

- centroid spomenika
- območje spomenika
- vplivno območje
- zemljiško katastrski prikaz

ENOTA DEDIŠČINE, KI SE RAZGLAŠA (A-2)

Zap. št.: 41
Ime: Nova Gora – Opuščena kočevarska vas
EŠD: 8675

LEGA IN OBSEG PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Katastrska občina: Stare žage

Parcelna številka: 1953, 2129, 2132/1, 2132/2, 2183, 2188, 2200, 2210, 2216, 2217, 2230, 2234, 2238/3, 2240/1, 2240/2, 2248-del, 2254/2, 2259, 2260, 2263, 2264/2, 2275, 2276/1, 2276/2, 2277, 2284/2, 2295, 2299/2, 2305/2, 2307, 2309/1, 2309/2, 2310/1, 2310/2, 2311, 2313, 2316, 2318, 2319/2, 2319/3, 2322, 2323, 2324, 2330, 2331/1, 2331/2, 2332, 2335/1, 2335/2, 2336, 2337, 2339, 2341/1, 2341/3, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346/1, 2346/2, 2347, 2349, 2350/1, 2350/2, 2359, 2360, 2363/2, 2364, 2365/1, 2365/2, 2365/3, 2368/3, 2369/2, 2369/3, 2369/4, 2371, 2372, 2373/2, 2374/1, 2379, 2380, 2384/1, 2384/2, 2386, 2387, 2389/2, 2390, 2392/1, 2392/2, 2393/2, 2398, 2399, 2402, 2404, 2405, 2406/2, 2407/2, 2408, 2409, 2410, 2412, 2415, 2416, 2417, 2418/2, 2419/2, 2420, 2421/2, 2422, 2424, 2425/1, 2425/2, 2425/3, 2428, 2431/1, 2431/2, 2433, 2438, 2439, 2440, 2441, 2444, 2445/1, 2445/2, 2446, 2447/1, 2447/2, 2448/2, 2455, 2460, 2463/1, 2463/2, 2469, 2471, 2472, 2479, 2480, 2481, 2482, 2486, 2488, 2490/1, 2490/2, 2490/3, 2491/2, 2493, 2494, 2495/1, 2496, 2506/1, 2506/2, 2507, 2508/1, 2508/2, 2510, 2512, 2514/1, 2514/2, 2516/1, 2516/2, 2517, 2518, 2520, 2525, 2526, 2527, 2529, 2530, 2532, 2534, 2535, 2536, 2538, 2543, 2544, 2545, 2550, 2556, 2557, 2560, 2565, 2569, 2570, 2574/1, 2574/2, 2576, 2577, 2581, 2582/1, 2582/2, 2583, 2588, 2590, 2592, 2593, 2594, 2595/1, 2595/2, 2595/3, 2597/1, 2597/2, 2597/5, 2597/6, 2597/7, 2597/8, 2597/9, 2604/2, 2604/4, 2604/5, 2604/6, 2604/7, 2605, 2606, 2608, 2611/2, 2613/2, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2620, 2622/1, 2622/2, 2623, 2625, 2626, 2628, 2629, 2631, 2633, 2634, 2636, 2637, 2638/1, 2638/2, 2643/1, 2643/2, 2643/3, 2643/4, 2643/5, 2645, 2646/3, 2646/4, 2647, 2649, 2650, 2652, 2653, 2654, 2655, 2656, 2657, 2658/1, 2658/2, 2659/2, 2660, 2665, 2666/1, 2666/2, 2668, 2670, 2671, 2674, 2675, 2676, 2677, 2678, 2679/1, 2679/2, 2683/1, 2683/2, 2683/3, 2683/4, 2686, 2688, 2689, 2691, 2693, 2695/2, 2699, 2701/1, 2701/2, 2701/3, 2703, 2704, 2705, 2706, 2707, 2709, 2714, 2717, 2718, 2725, 2731, 2735, 2736, 2745/1, 2745/2, 2750/1, 2750/2, 2751, 2752, 2753, 2755, 2756/1, 2756/2, 2766, 2767, 2771, 2775, 2777, 2778/2, 2779, 2780, 2783, 2787, 2792, 2793, 2794/1, 2794/2, 2798, 2800, 2807, 2808, 2812, 2813, 2814/2, 2817/3, 2818/1, 2818/3, 2820/2, 2820/3, 2823, 2824,

2826, 2831, 2835/2, 2836, 2869/2, 2869/3, 2869/4, 2869/5, 2869/6, 2869/7, 2870, 2900/1, 2900/2, 2903, 2904, 2905, 2908/2, 2929/2, 2931/1, 2931/3, 2931/4, 2931/5, 2935, 2937/2, 2937/3, 2937/4, 2937/5, 2944/2, 2973/2, 2974/1, 2974/2, 2975, 2976, 2977/1, 2977/2, 2977/3, 2978, 2983/1, 2983/2, 2984, 2985, 2988/1, 2988/2, 2988/3, 2989/1, 2989/2, 2989/3, 2991, 2992/1, 2992/2, 2992/3, 2993, 2994/1, 2995/1, 3008-del, 3019-del, 3329-del, 3330, 3333-del, 3337/1-del, 3337/2, 3337/3, 3337/4, 3337/5, 3337/9, 3342/1, 3345/1, 3345/2, 3346, 3354, 3355, 3357, 3358, 3359, 3360, 3361, 3362/1, 3362/2-del, 3373/1-del, 3396/4-del, 3398, 3399, 3400, 3401

OPIS ENOTE (A-4)

Naselje delno zidanih delno lesenih objektov se razteza na severovzhodnih pobočjih nad dolino Divjega potoka. Ohranjena je struktura naselja, dostopne poti in kamnite strukture stavb. Skupaj z ostanki župnišča, cerkve ter ruševin stanovanjskih hiš in zidanic, predstavlja podobno kot zidane terase in poraščene transportne poti v neposredni okolici, nedeljivo celoto nekdanje kočevarske vasice Nova gora (Neuberg). Ohranjeni ostanki vasi predstavljajo zanimivo in unikatno vinogradniško območje izginule kočevarske skupnosti. Danes je vinogradništvo v dolini Črmošnjice zaradi neprimernih klimatskih pogojev popolnoma izginilo. Od leta 1943 do maja 1945 so v opuščeni vasi in v mlinih in žagah ob potoku delovale partizanske delavnice in ekonomat SCVPB. V dolini je spominsko obeležje ekonomatu SCVPB in radiodelavnicam.

VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK (A-5)

- območje predstavlja dober strokovni potencial za arheološko, zgodovinsko in znanstveno proučevanje v prihodnosti.
- dobra ohranjenost povezovalnih poti in ruševin stavb omogoča Z majhno ureditvijo že obstoječih dostopnih poti, usmerjevalnimi in pojasnjevalnimi tablam, bi najdišče lahko še pridobilo na svoji izpovedni vrednosti. Skupaj z grafičnim prikazom preostalih nekdanj obstoječih vasi bi na tem relativno dostopnem in dobro ohranjenem primeru javnosti lahko ponudili dokaj zaokroženo zgodbo o nastanku, izvoru, načinu življenja in zatonu nekdanje kočevarske skupnosti.
- nekdanje partizanske delavnice so nudile podporo partizanskim enotam in nekatere izmed njih so pomenile začetek kasnejše povojne slovenske industrije (radijske delavnice – Iskra).

VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA (A-6)

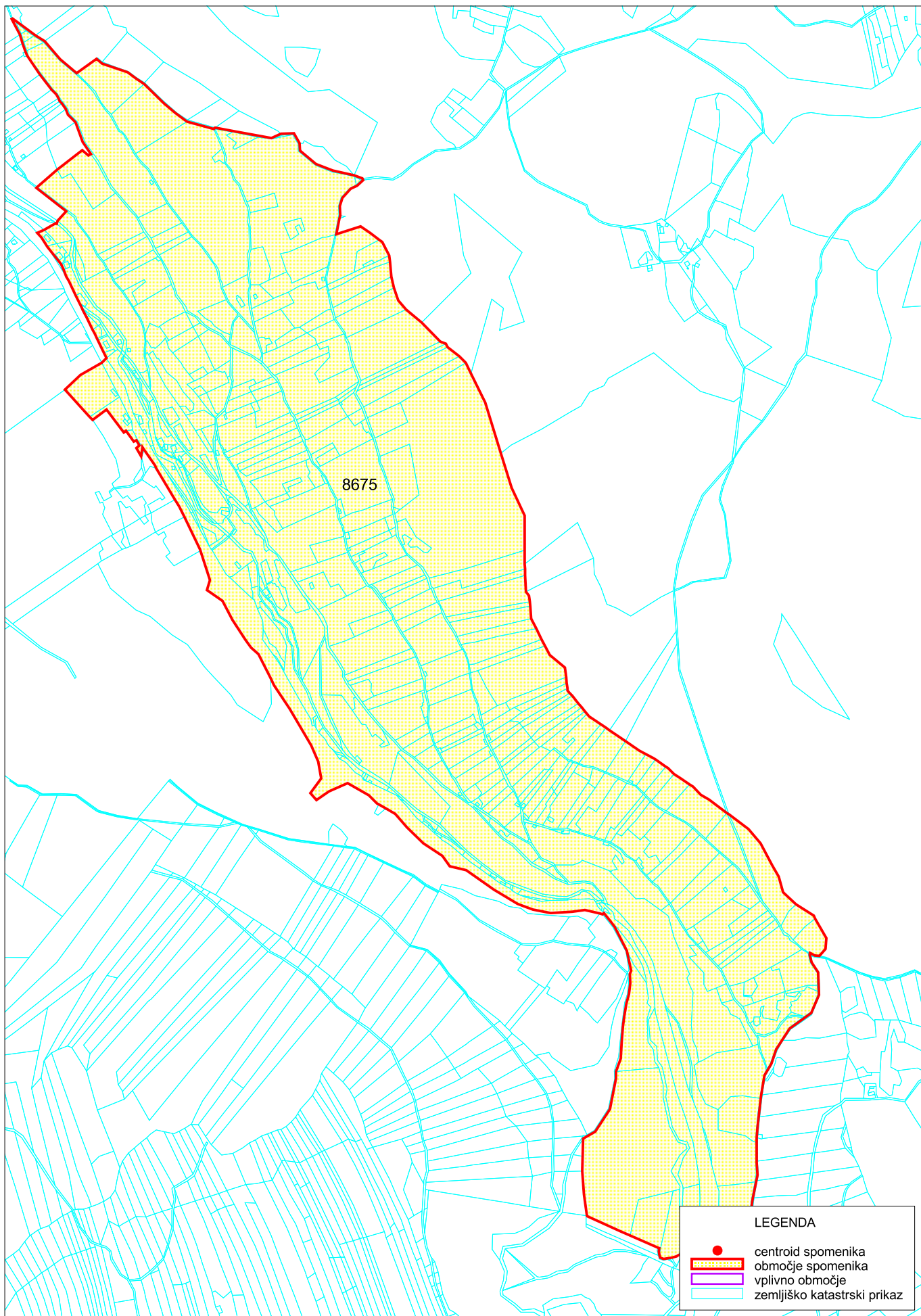
- zgodovinski, arheološki in prostorski kontekst najdišča;
- območje najdišča se varuje kot nedeljiva celota, ki jo (z izjemo že obstoječih gradenj) varujemo nepozidano, v svoji izvirnosti in neokrnjenosti;
- arheološke ostaline se varujejo na kraju samem (in situ). Prezentacija spomenika ter dostopnost javnosti v meri, ki ne ogroža varovanja spomenika in njegovih spomeniških kakovosti je zaželeno. Lastnik oziroma posestnik mora zagotoviti upravljanje spomenika v skladu z aktom o razglasitvi neposredno ali tako, da ga poveri upravljavcu (59. člen ZVKD-1).

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA (A-9)

Za spomenik velja splošni varstveni režim za kulturne spomenike (A-9.1), varstveni režim za arheološka najdišča (A-9.2), varstveni režim za spominske objekte in kraje (A-9.5) ter naslednja določila:

- gospodarska izraba površin mora biti »podrejena« ohranjanju in prezentaciji najdišča;
- prepoved odstranjevanja drevesnih štorov, ustvarjanje novih poti, teras, vlak, drč, rigolanje in drugih posegov v tla;
- posegi namenjeni prezentaciji najdišča so možni le na podlagi kulturnovarstvenih pogojev in soglasja pristojne službe za varstvo kulturne dediščine.

GRAFIČNA PRILOGA (A-18)

ENOTA DEDIŠČINE, KI SE RAZGLAŠA (A-2)

Zap. št.: 42
Ime: **Podhosta – Spomenik NOB**
EŠD: **22352**

LEGA IN OBSEG PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Katastrska občina: Podturn
Parcelna številka: 4015/6

LEGA IN OBSEG VPLIVNEGA OBMOČJA (A-7)

Katastrska občina: Podturn
Parcelna številka: 4015/2-del, 4015/6

OPIS ENOTE (A-4)

Na večstraničnem, v sredini rahlo zoženem kamnitem stebru, so imena 85 domačinov, ki so izgubili življenje med drugo svetovno vojno. Med njimi so tudi imena 16 domačinov, ki so jih italijanski vojaki kot talce ustrelili avgusta 1942 v Vavti vasi. Spomenik je oblikoval Miloš Lapajne, postavljen je bil leta 1954. Spomenik stoji desno nad cesto, ki pelje iz Soteske proti Podturnu, na dvignjenem platoju, do katerega vodijo kamnite stopnice.

VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK (A-5)

- spomenik sodi zaradi dogodkov avgusta 1942 in števila padlih domačinov med pomembnejše tovrstne spomenike v občini Dolenjske Toplice;
- spomenik sodi v serijo spomenikov ki jih je za območje Kočevskega roga in njegove neposredne bližine v 50-ih letih oblikoval arhitekt Miloš Lapajne.

VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA (A-6)

- lokacija;
- fizična pojavnost objekta;
- vsebinski, simbolni in prostorski odnos med spomenikom in okolico.

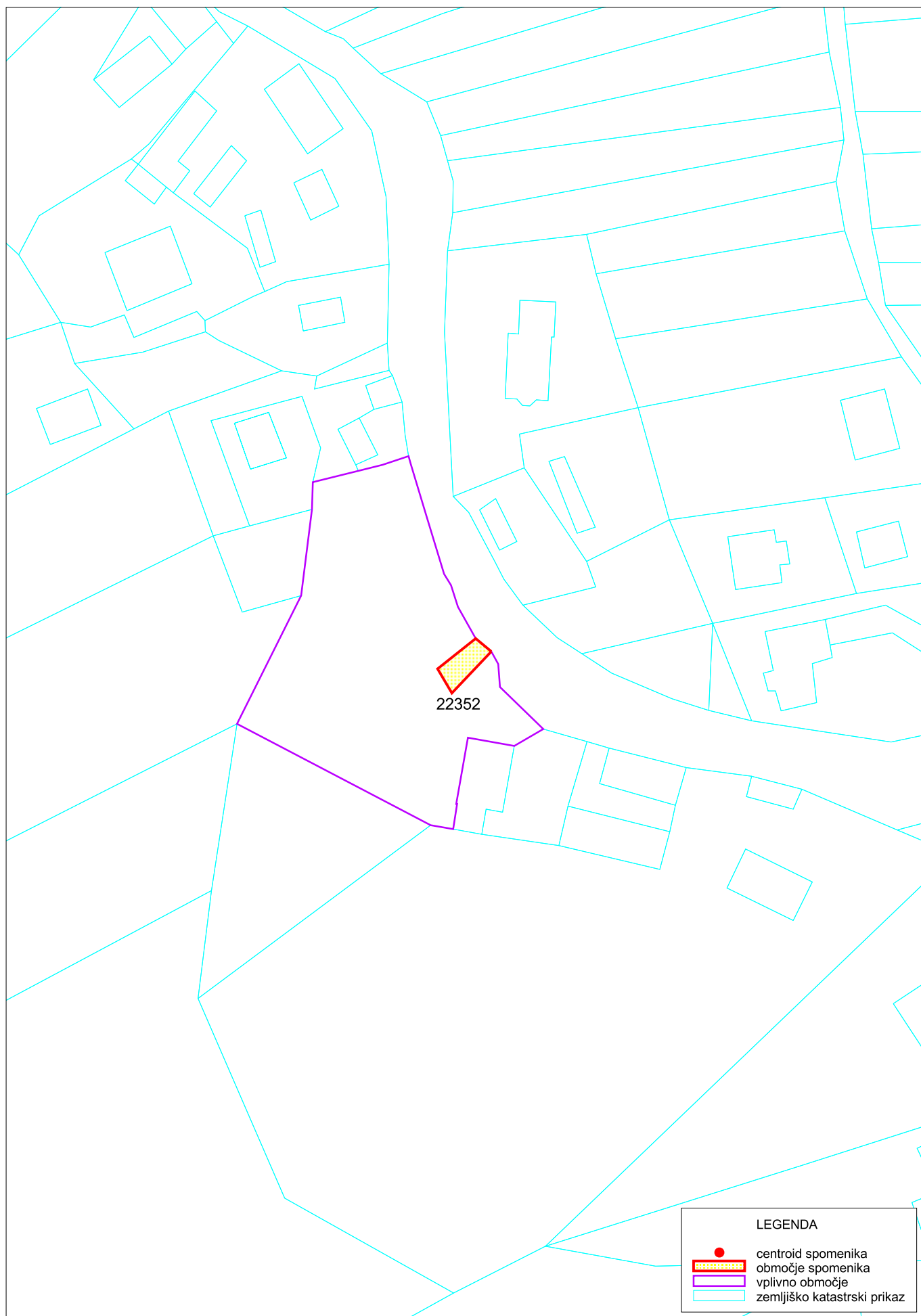
OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA (A-9)

Za spomenik velja splošni varstveni režim za kulturne spomenike (A-9.1) in varstveni režim za spominske objekte in kraje (A-9.5).

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA VPLIVNEGA OBMOČJA (A-10)

Velja splošni varstveni režim za vplivna območja (A-10.1)

GRAFIČNA PRILOGA (A-18)

ENOTA DEDIŠČINE, KI SE RAZGLAŠA (A-2)

Zap. št.: 43
Ime: Podstenice – Kapelica
EŠD: 14120

LEGA IN OBSEG PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Katastrska občina: Podstenice
Parcelna številka: 566-del

LEGA IN OBSEG VPLIVNEGA OBMOČJA PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Vplivno območje se nahaja neposredno v bližini kapelice.

Katastrska občina: Podstenice
Parcelna številka: 1629/2-del ceste, 1434-del, 566-del, 471/1-del in 472/1

OPIS ENOTE (A-4)

Iz kamna zgrajena kapelica zaprtega tipa iz 2. polovice 19. stoletja s križno grebenastim obokom in štirikapno skodlasto streho. Na oltarni steni visi barvna reprodukcija svetnika sv. Ambroža, kateremu je kapelica tudi posvečena. Pred oltarno menzo stoji lesena klop, na kateri so med drugo svetovno vojno partizani čakali na kurirje in ranjence. Kapelico je obnovilo Društvo Kočevarjev staroselcev iz Občic leta 2003 v spomin na obisk južnotirolskega deželnega glavarja dr. Luisa Durnwalderja in južnotirolskih čebelarjev pri ČD Straža-Dolenjske Toplice in v spomin na svetovni čebelarski kongres Apimondia, ki je bil organiziran tega leta v Sloveniji.

VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK (A-5)

- kapelica je eden od zadnjih materialnih dokazov o nekdanjem kočevarskem naselju Podstenice,
- ohranjene ima prvotne gabarite, štirikapno obliko strehe in vrsto kritine (skodla);
- kapelica tipološko dopolnjuje redka ohranjena znamenja na nekdanjem nemškem jezikovnem otoku;
- s skodlasto streho ohranja spomin na nekdanji način pokrivanja stavb v nekdanjih kočevarskih vaseh, ki je bil v rabi vse do druge svetovne vojne;
- je priča o načinu tajnega delovanja partizanov med drugo svetovno vojno;
- je priča o prizadevanjih kočevarskih društev za ohranitev svoje identitete.

VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA (A-6)

- pojavnost spomenika v prostoru (višina, gabariti, volumen);
- tlorisna zasnova, gradbeno substanca in notranji razpored prostorov;
- zunanost hiše z apnenim ometom;
- oblika in podoba strehe nad osnovnim gabaritom, pri čemer strešne konstrukcije in lesene kritine ni dopustno spreminjati;
- ohranja se spominska plošča na fasadi kapelice;
- v kapelici se ohranja lesena klop;
- ohranja se namembnost za vzgojno izobraževalne in turistične namene;
- ohranja se vsebinski, simbolni in prostorski odnos med spomenikom in okolico.

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA (A-9)

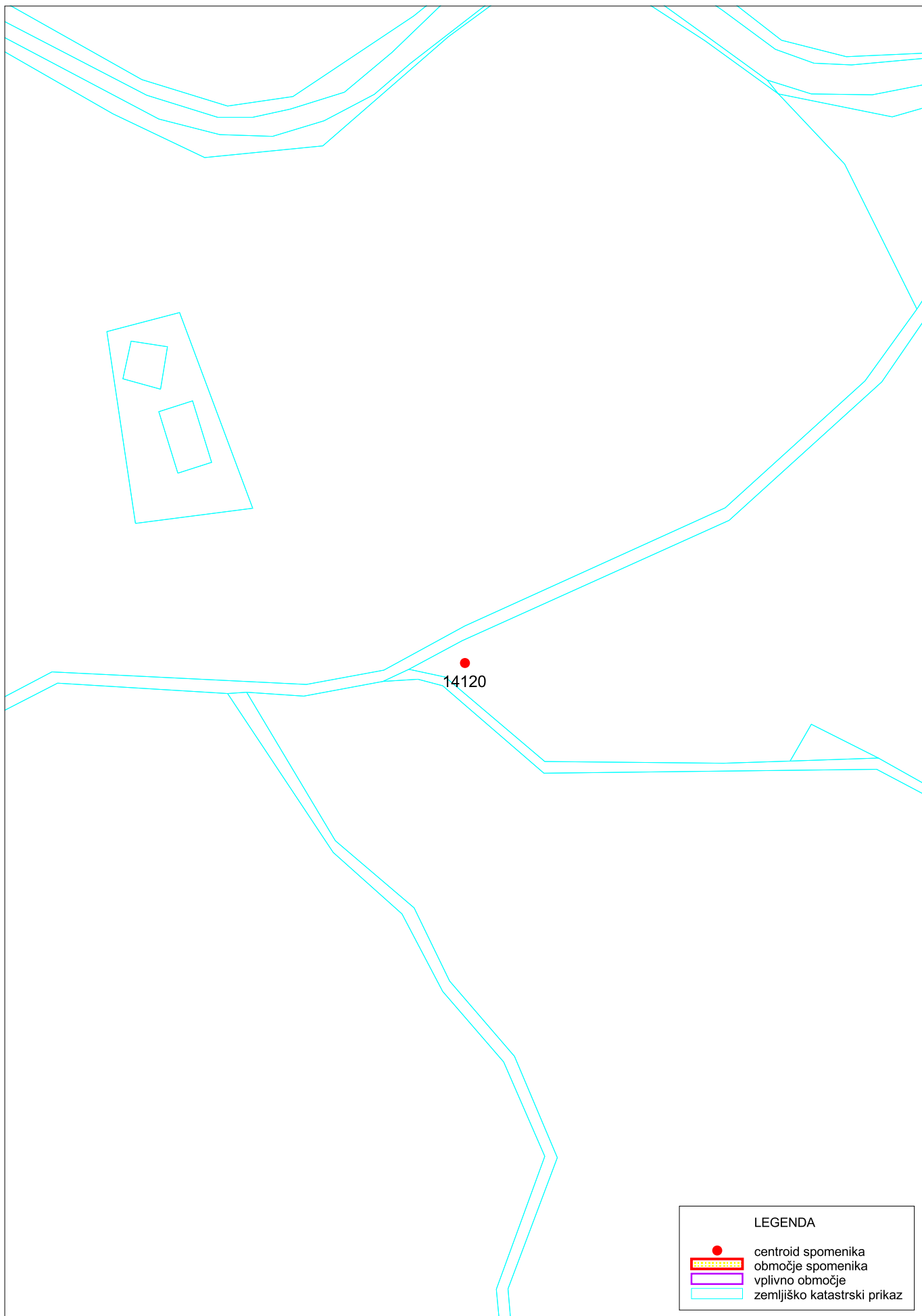
Za spomenik velja splošni varstveni režim za kulturne spomenike, varstveni režim za stavbe in varstveni režim za spominske objekte in kraje. Poleg teh je treba upoštevati še specifične določbe za konkretni objekt, kar pomeni:

- ohranjanje stavbne zasnove z vsemi oblikovanimi elementi (tloris, fasade, streha)
- vse posege v spomenik in njegove dele je potrebno podrediti ohranjanju varovanih sestavin v obliki, legi, gabaritom, konstrukciji, materialom, strukturi in barvni podobi;
- morebitne dejavnosti v in okrog kapelice morajo prispevati k prezentaciji in ohranjanju pričevalnih kvalitet spomenika;
- dovoli se redno vzdrževanje in obnavljanje celote ter pripadajočih ovrednotenih sestavin spomenika s tradicionalnimi tehnikami in naravnimi materiali;
- prepovedano je postavljati nosilce reklam in drugih oznak ter jih kakorkoli nameščati ob kapelici ali na njeni fasadi,
- ob ugotovitvi okrnitve kulturnega spomenika ali njegovega dela, kar ugotavlja Zavod ali pristojna inšpekcija, mora kršitelj zagotoviti povrnitev v stanje, enako stanju pred posegom, ali rekonstrukcijo avtentične podobe spomenika.

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA VPLIVNEGA OBMOČJA (A-10)

Velja splošni varstveni režim za vplivno območje (A-10.1)

GRAFIČNA PRILOGA (A-18)

LEGENDA	
	centroid spomenika
	območje spomenika
	vplivno območje
	zemljiško katastrski prikaz

ENOTA DEDIŠČINE, KI SE RAZGLAŠA (A-2)

Zap. št.: 44
Ime: Podturn pri Dolenjskih Toplicah – Spomenik NOB
EŠD: 23134

LEGA IN OBSEG PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Katastrska občina: Podturn
Parcelna številka: 4372/439

OPIS ENOTE (A-4)

Spomenik stoji nad izvirov Radeščice v Podturnu, desno ob cesti, ki iz Podhoste pripelje v Podturn. Ob lesenem stebru z reliefom, zaključenim z izrezljanima glavama pionirja in pionirke, sta plošči s posvetili padlim partizanom in 3 mladim, ubitim v bližini. Spomenik iz 1981 so izdelali učenci Zavoda za slušno in govorno prizadete iz Ljubljane.

VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK (A-5)

- avtentična lokacija zgodovinskega dogodka;
- eden redkih tovrstnih spomenikov, ki so posvečeni otrokom – žrtvam vojne;
- edino leseno spominsko obeležje v občini Dolenjske Toplice.

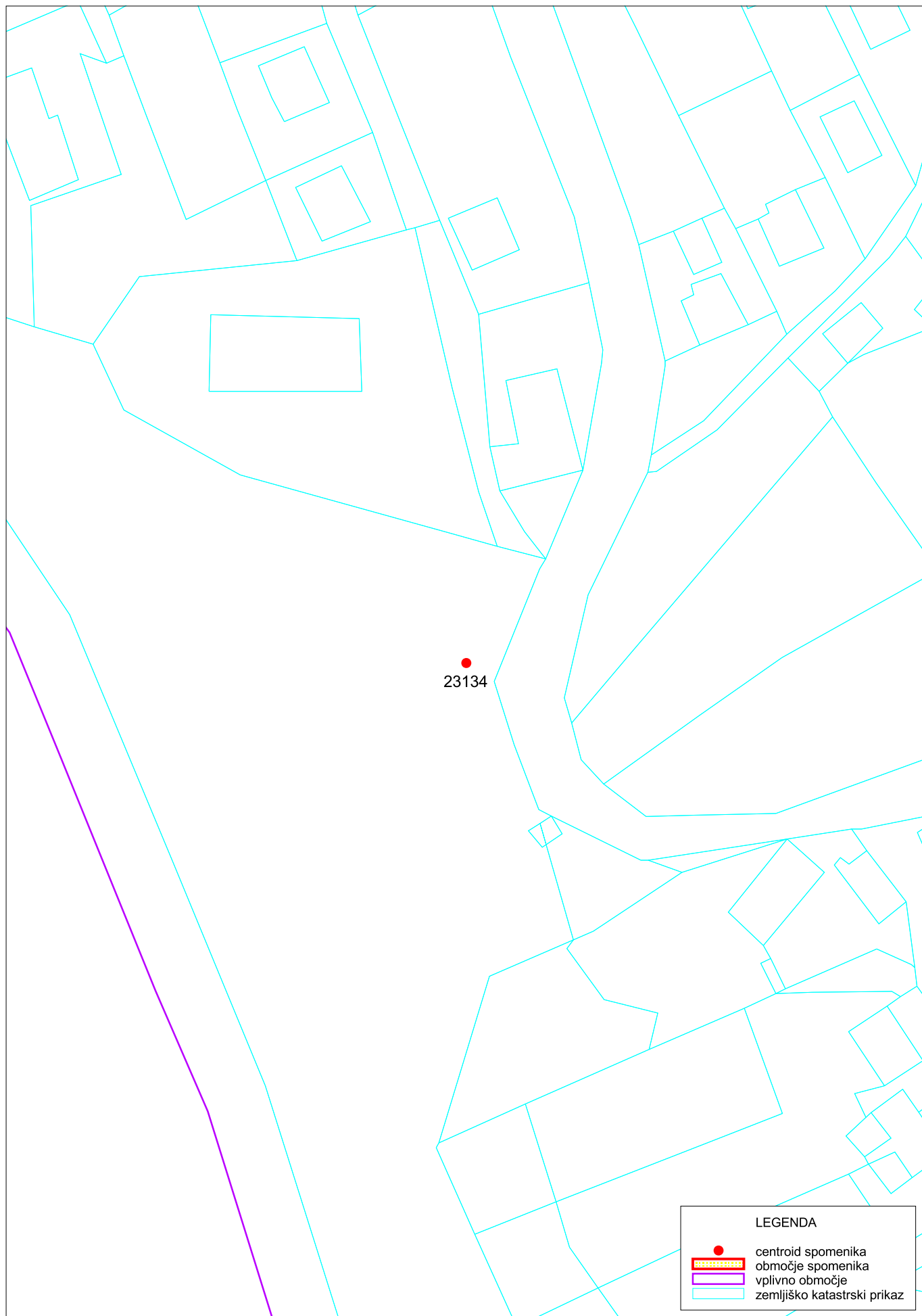
VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA (A-6)

- lokacija;
- oblika, material in pojavnost spomenika;
- ohranjanje sedanja ureditev neposredne okolice spomenika.

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA (A-9)

Za spomenik velja splošni varstveni režim za kulturne spomenike (A-9.1) in varstveni režim za spominske objekte in kraje (A-9.5).

GRAFIČNA PRILOGA (A-18)

ENOTA DEDIŠČINE, KI SE RAZGLAŠA (A-2)

Zap. št.: 45
Ime: **Soteska ob Krki – Spomenik NOB**
EŠD: **4230**

LEGA IN OBSEG PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Katastrska občina: Gorenje Polje
Parcelna številka: *78-del

OPIS ENOTE (A-4)

Spomenik, ki je posvečen tu pokopanim padlim borcev in žrtvam, je bil postavljen 1959. Štiri kamnite plošče z izpisanimi imeni stopničasto padajo proti vzhodu in so zamaknjene druga za drugo.

VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK (A-5)

- avtentična lokacija zgodovinskega dogodka;
- oblikovanje spomenika;
- starost.

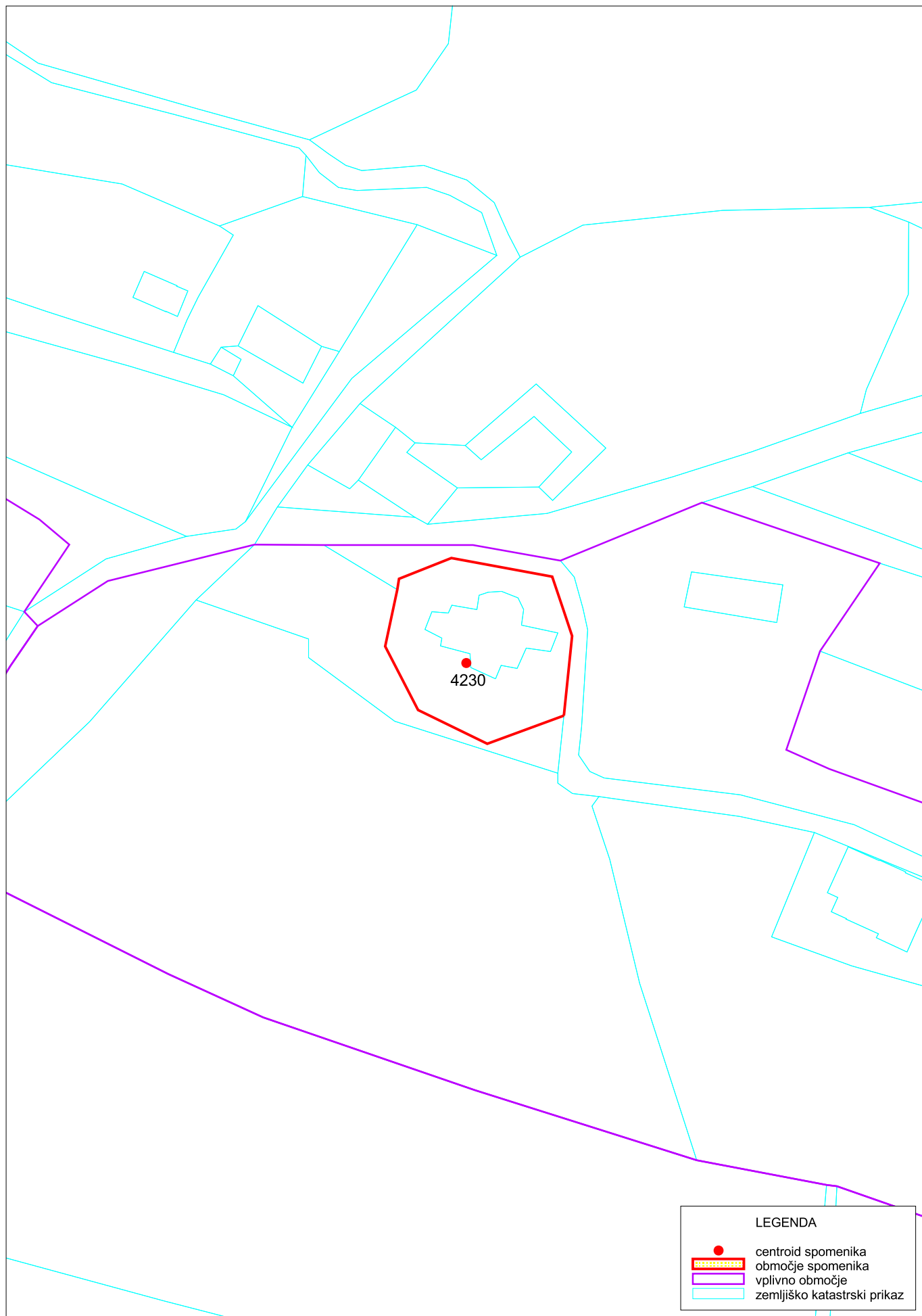
VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA (A-6)

- avtentičnost lokacije;
- fizična pojavnost objekta;
- vsebinski, simbolni in prostorski odnos med spomenikom in okolico.

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA (A-9)

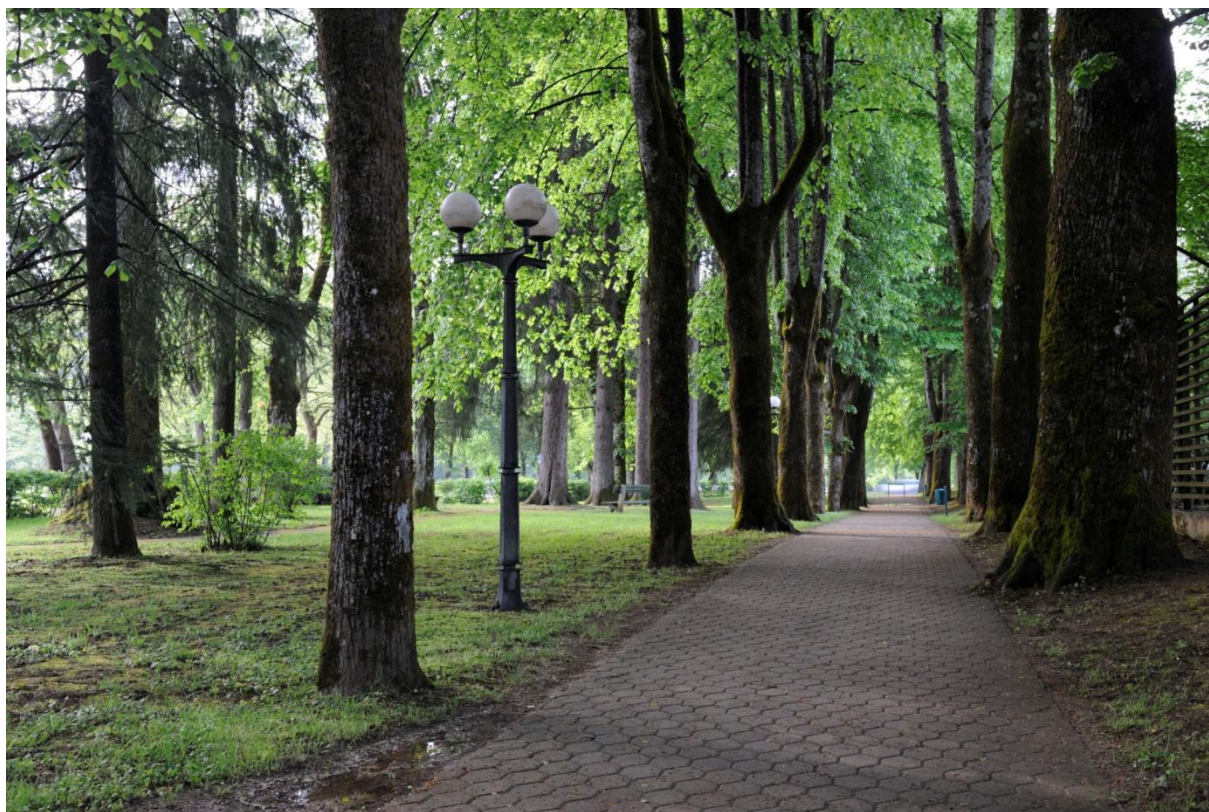
Za spomenik velja splošni varstveni režim za kulturne spomenike (A-9.1) in varstveni režim za spominske objekte in kraje (A-9.5).

GRAFIČNA PRILOGA (A-18)

Parki

ENOTA DEDIŠČINE, KI SE RAZGLAŠA (A-2)

Zap. št.: 46
Ime: **Dolenjske Toplice – Zdraviliški park**
EŠD: 111

LEGA IN OBSEG PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Katastrska občina: Toplice
Parcelna številka: 464/1, 464/2, 464/3, 469/2, 470/1-del, 480/8-del

LEGA IN OBSEG VPLIVNEGA OBMOČJA (A-7)

Katastrska občina: Toplice
Parcelna številka: 455/1, 458/5, 460/1, 464/1, 464/2, 464/3, 469/2, 470/1-del, 480/1, 480/5, 480/6, 480/7, 480/8-del, 481/1, 486/4, 963/5-del, 971/1-del

OPIS ENOTE (A-4)

Park je bil zasnovan po letu 1897, ko je knez Auersperg kupil Fabrovo posestvo sočasno z izgradnjo novega zdraviliškega doma. Park je povezoval Auerspergovo zdravilišče s starim parkom ob Sušici. Izrazito vzdolžno obliko poudarja 250 metrov dolg dvoredni drevored lip in kostanjev.

VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK (A-5)

- poleg ostankov starega parka v Dolenjskih Toplicah, predstavlja edini historični zdraviliški park na Dolenjskem;
- z 250 metri dolžine predstavlja najdaljšo ravno drevoredno potezo znotraj parkovne zasnove na Dolenjskem in eno daljših v Sloveniji;
- eden od najpomembnejših nosilcev zdraviliškega značaja kraja.

VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA (A-6)

- zgodovinska zasnova z 250 metrov dolgim drevoredom;
- podoba v širšem prostoru in odnos z okolico;
- grajene ali oblikovane sestavine (poti, in druge likovne prvine);
- naravne sestavine (drevesa, historični izbor rastlin, rastiščne razmere);
- vsebinska, funkcionalna, likovna in prostorska povezanost med sestavinami prostorske kompozicije in stavbami ter površinami, pomembnimi za delovanje celote.

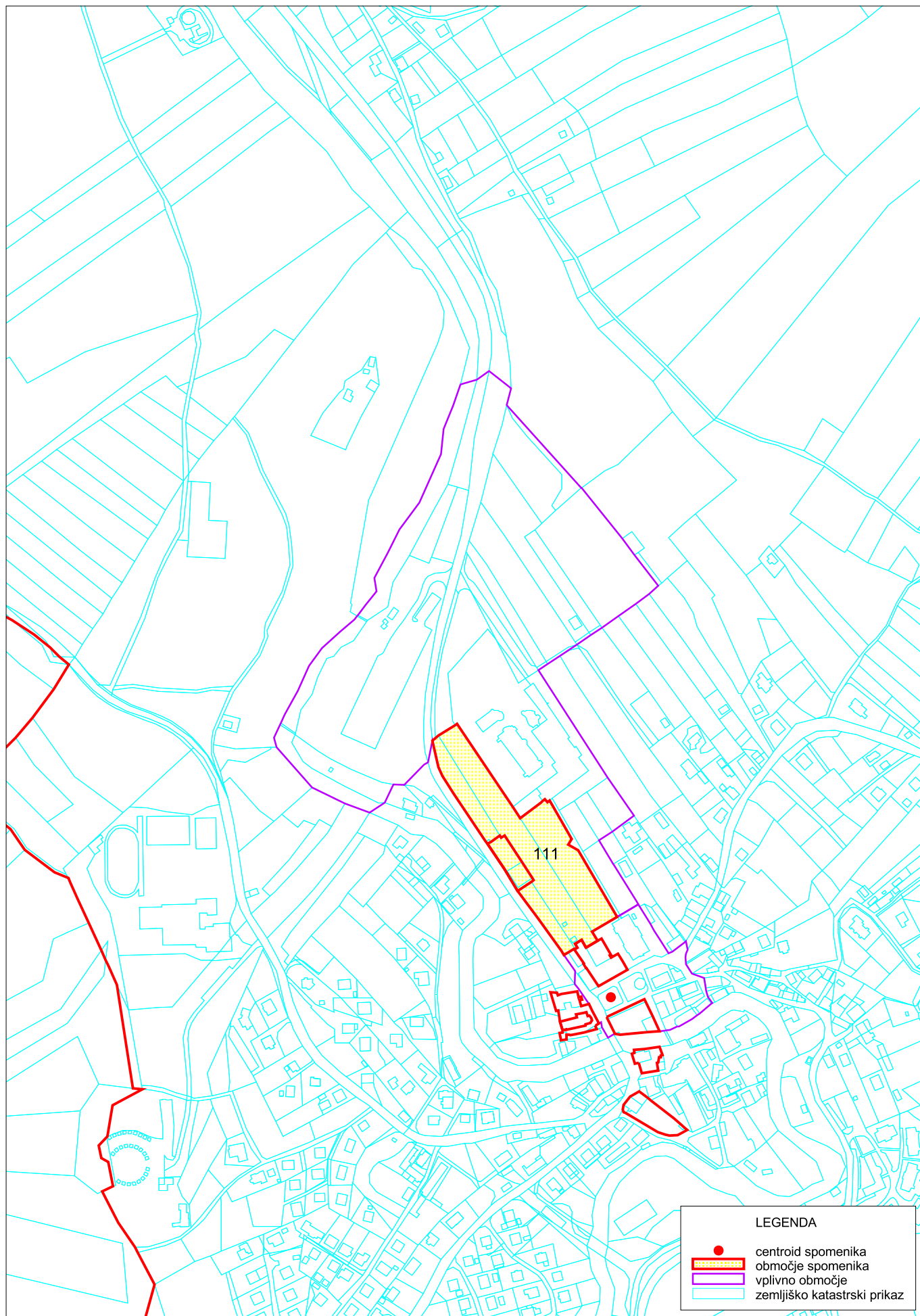
OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA (A-9)

Za spomenik velja splošni varstveni režim za kulturne spomenike (A-9.1) in varstveni režim za parke in vrtove (A-9.5) ter za drevorede A-9.6).

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA VPLIVNEGA OBMOČJA (A-10)

Velja splošni varstveni režim za vplivna območja (A-10.1)

GRAFIČNA PRILOGA (A-18)

ENOTA DEDIŠČINE, KI SE RAZGLAŠA (A-2)

Zap. št.: 47
Ime: **Soteska ob Krki – Grajski park**
EŠD: **7882**

LEGA IN OBSEG PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Katastrska občina: Gorenje Polje
Parcelna številka: *79, 678, 679, 680/2-del, 684/2-del, 685/1, 685/2, 1274/48-del

OPIS ENOTE (A-4)

V 17. stol. so bile ob gradu urejene vrtno površine v renesančni maniri obdane z obzidjem. Okoli leta 1700 so vrtno os, ki je potekala ob južnem traktu dvorca, podaljšali preko ceste do novo zgrajenega vrtnega paviljona Hudičev turn. Vrt pravokotne oblike med cesto in Hudičevim turnom so ogradili s kamnitim zidom, znotraj njega pa oblikovali parterna polja, po 4 na vsako stran od osrednje osi. Osredno os so zaznamovali trije v vrsto postavljeni kamniti portali, od katerih sta dva ohranjena na prvotnih lokacijah, eden pa je bil v 50-tih letih 20. stol. ob širitvi ceste prestavljen na muzejski vrt v Novem mestu.

VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK (A-5)

- predstavlja edino parkovno zasnovo v Sloveniji, katere glavni motiv je vrtni paviljon;
- z 270 metri predstavlja najdaljšo osna parkovno zasnovo na Dolenjskem;
- predstavlja edino omembo vredno baročno parkovno zasnovo na Dolenjskem.

VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA (A-6)

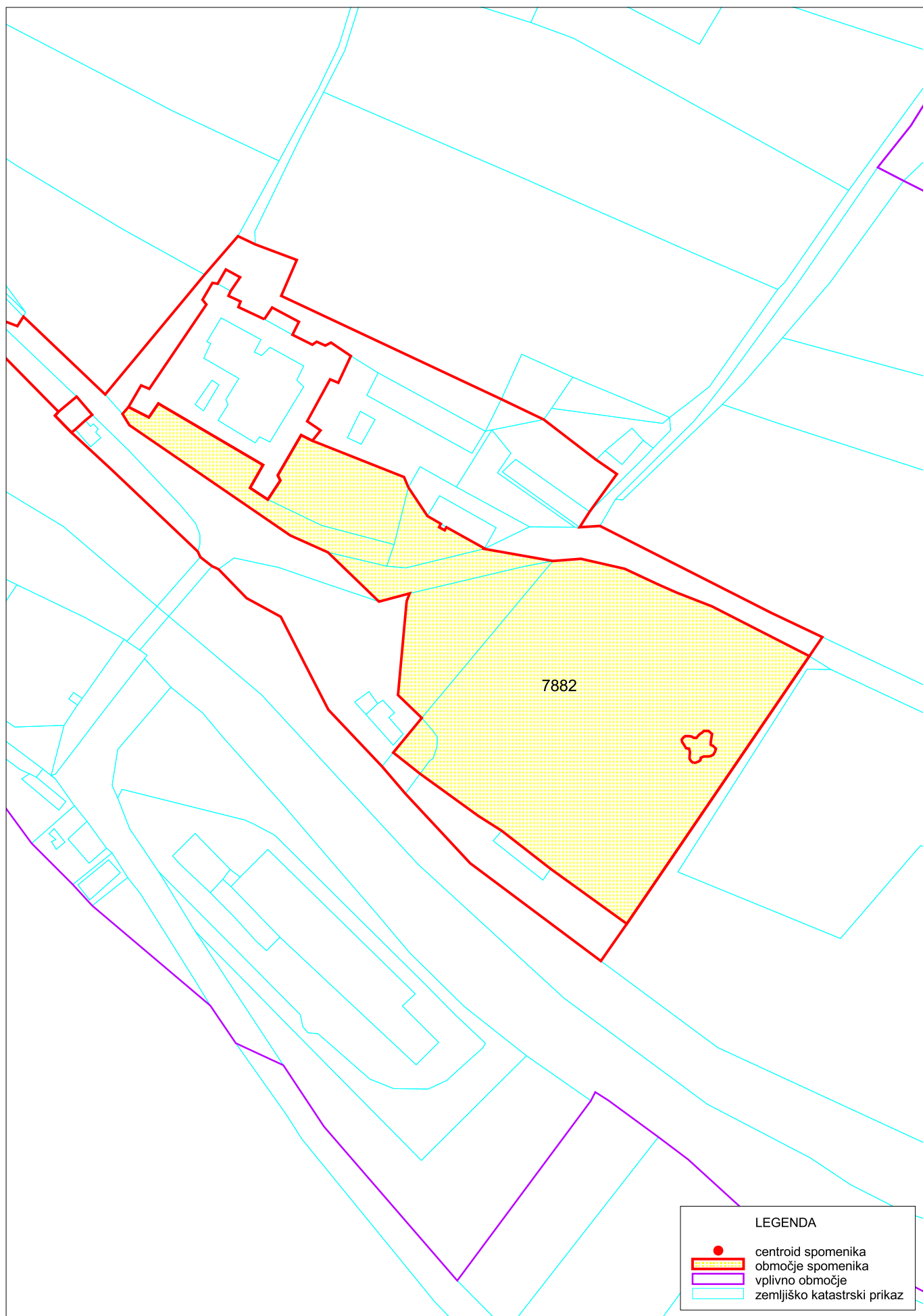
- zgodovinska zasnova;
- podoba v širšem prostoru in odnos z okolico;
- grajene ali oblikovane sestavine (vrtni paviljon, portali, poti, zidovi in druge likovne prvine),
- naravne sestavine (relief);

- vsebinska, funkcionalna, likovna in prostorska povezanost med sestavinami prostorske kompozicije in stavbami ter površinami, pomembnimi za delovanje celote.

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA (A-9)

Za spomenik velja splošni varstveni režim za kulturne spomenike (A-9.1) in varstveni režim za parke in vrtove (A-9.5) ter za drevorede A-9.6).

GRAFIČNA PRILOGA (A-18)

LEGENDA	
	centroid spomenika
	območje spomenika
	vplivno območje
	zemljiško katastrski prikaz

Drugi objekti in naprave

ENOTA DEDIŠČINE, KI SE RAZGLAŠA (A-2)

Zap. št.: 48
Ime: **Dobindol – Vaški vodnjak**
EŠD: **30443**

LEGA IN OBSEG PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Katastrska občina: Dobindol
Parcelna številka: 1813-del

OPIS ENOTE (A-4)

Vaški vodnjak se nahaja v jedru gručaste vasi Dobindol, tik ob cesti, ki vodi skozi vas. Zgrajen je bil leta 1952 na pobudo vaškega odbora Fronte. Vodnjak so zgradili vaščani pod strokovnim vodstvom Marušiča z Zavoda za hidrotehniko iz Ljubljane.

Vodnjak talnega horizonta sestavlja betonska cisterna za shranjevanje 100 kubičnih metrov vode, v katero se je prvotno zbiral voda z več vaških streh. Ob betonskem zbiralniku je zgrajen še čistilec za čiščenje vode in revizijski jašek. Vse plato je ograjen z leseno ograjo, ki je vpeta v betonske nosilne stebričke.

Nad zbiralnikom vode je postavljena litoželezna tlačna vodna črpalka serijske izdelave. Vodnjak je bil v uporabi do izgradnje vodovoda. Vodnjak so domačini ob 60-letnici njegove izgradnje, obnovili leta 2012.

VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK (A-5)

- ohranjenost prvotnih delov vodnjaka z betonskim zbiralnikom, čistilcem, revizijskim jaškom in serijsko izdelano litoželezno črpalko;
- materialna pričevalnost nekdanje oskrbe s pitno vodo;
- redkost ohranjenega komunskega vodnjaka na območju občine Dolenjske Toplice in širše;
- tipološka pomembnost vodnjaka v razvoju oskrbe z vodo na podeželju;
- gradbenotehnična in obrtniška izvedba vodnjaka.

VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA (A-6)

- pojavnost spomenika v prostoru (višina, gabariti, volumen);
- tlorisna zasnova in gradbena substanca odprtega platoja nad zbiralnikom vode;
- oblika ograje in vrat;
- ohranja se prvotna namembnost, dopuščena pa je tudi sprememba namembnosti za vzgojno izobraževalne in turistične namene;
- ohranja se vsebinski, simbolni in prostorski odnos med spomenikom in okolico.

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA (A-9)

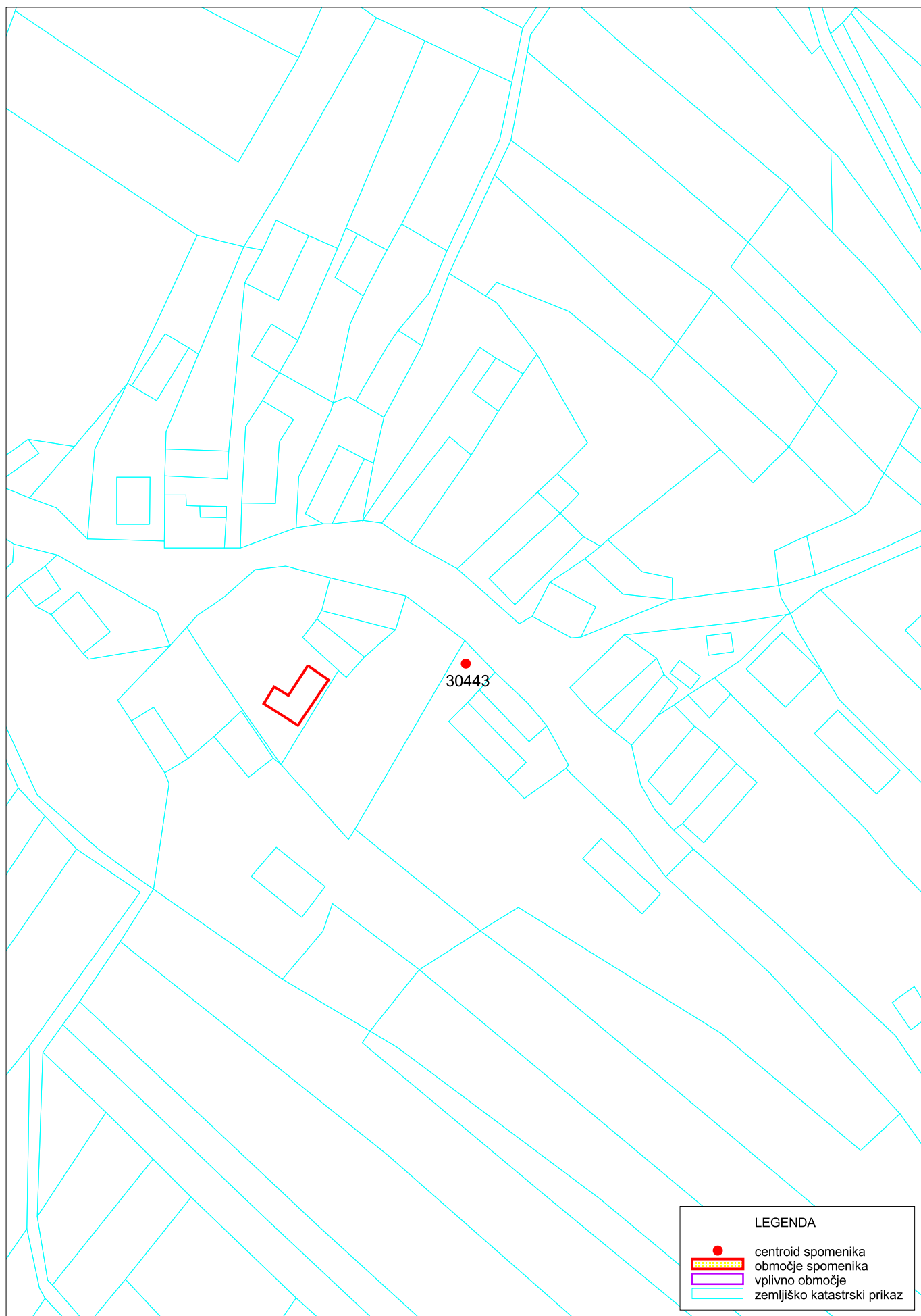
Za spomenik velja splošni varstveni režim za kulturne spomenike, varstveni režim za stavbe ter varstveni režim za druge objekte in naprave. Poleg teh je treba upoštevati še specifične določbe za konkretni objekt, kar pomeni:

- ohranjanje stavbne zasnove z vsemi oblikovanimi elementi (tloris, krožni kamniti obod, stopnice)
- vse posege v spomenik in njegove dele je potrebno podrediti ohranjanju varovanih sestavin v obliki, legi, gabaritom, konstrukciji, materialom in strukturi;
- dovoli se redno vzdrževanje in obnavljanje celote ter pripadajočih ovrednotenih sestavin spomenika s tradicionalnimi tehnikami in naravnimi materiali;
- prepovedano je postavljati nosilce reklam in drugih oznak ter jih kakorkoli nameščati ob vodnjaku;
- ob ugotovitvi okrnitve kulturnega spomenika ali njegovega dela, kar ugotavlja Zavod ali pristojna inšpekcija, mora kršitelj zagotoviti povrnitev v stanje, enako stanju pred posegom, ali rekonstrukcijo avtentične podobe spomenika.

VIRI IN LITERATURA

Dobindolcem se je izpolnila želja – dobili luč in vodo. Dolenjski list št. 49, 1951, str. 2.

GRAFIČNA PRILOGA (A-18)

LEGENDA

- centroid spomenika
- območje spomenika
- vplivno območje
- zemljiško katastrski prikaz

ENOTA DEDIŠČINE, KI SE RAZGLAŠA (A-2)

Zap. št.: 49
Ime: Dolenjske Toplice – Vodnjak na Zdraviliškem trgu
EŠD: 30455

LEGA IN OBSEG PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Katastrska občina: Toplice
Parcelna številka: 963/2-del

OPIS ENOTE (A-4)

Litoželezna konstrukcija, ki je prvotno služila kot baza svetilke, ki je bila na trgu postavljena sredi 19. stoletja, je bila v letih tik pred 2. svetovno vojno predelana v okrasno fontano in postavljena na osrednji prostor med obema zdraviliškima stavbama.

VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK (A-5)

- edini tovrstni vodnjak – fontana v občini Dolenjske Toplice;
- izdelek bližnje Auerspergove železolivarne iz Dvora.

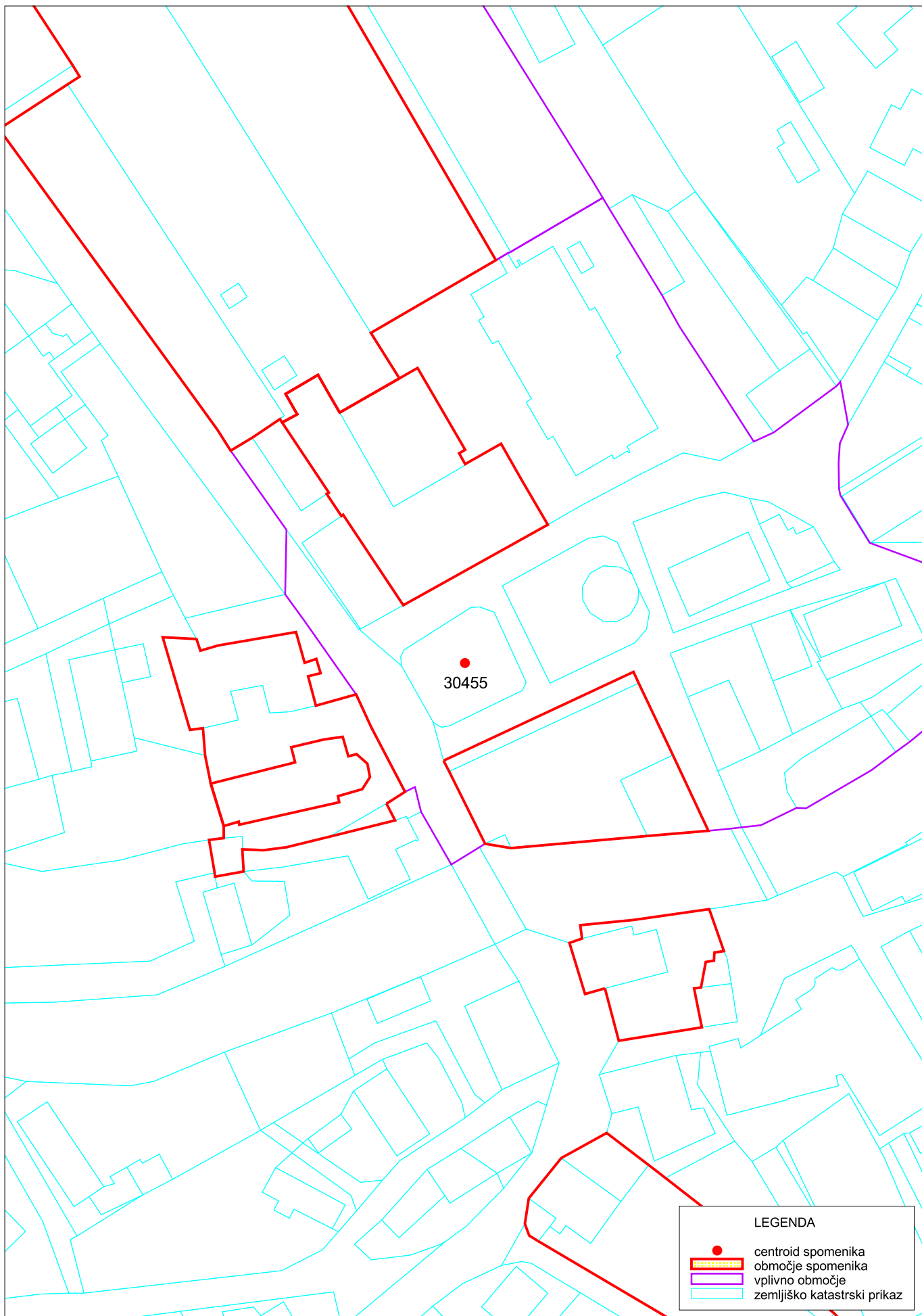
VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA (A-6)

- celotna fontana z litoželeznim elementom in ureditvijo iz časa pred drugo svetovno vojno;
- lokacija vodnjaka.

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA (A-9)

Za spomenik velja splošni varstveni režim za kulturne spomenike (A-9.1) in varstveni režim za druge objekte in naprave (A-9.7).

GRAFIČNA PRILOGA (A-18)

ENOTA DEDIŠČINE, KI SE RAZGLAŠA (A-2)

Zap. št.: 50
Ime: Soteska ob Krki – Elektrarna
EŠD: 10871

LEGA IN OBSEG PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Katastrska občina: Gorenje Polje
Parcelna številka: 687/2-del

OPIS ENOTE (A-4)

Na prostoru nekdanjega Auerspergovega mlina je bila 1927 postavljena hidroelektrarna. Vse tehnične naprave, ki so večinoma ohranjene, so bile izdelane v tovarni ing. Schneiderja v Škofji Loki. Elektrarna stoji na levem bregu reke Krke, zahodno od ruševin dvorca Soteska.

VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK (A-5)

- najstarejša elektrarna na Dolenjskem;
- ohranjenost večine naprav »in situ«.

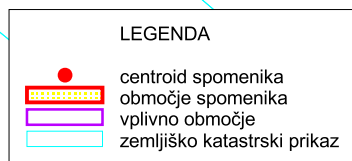
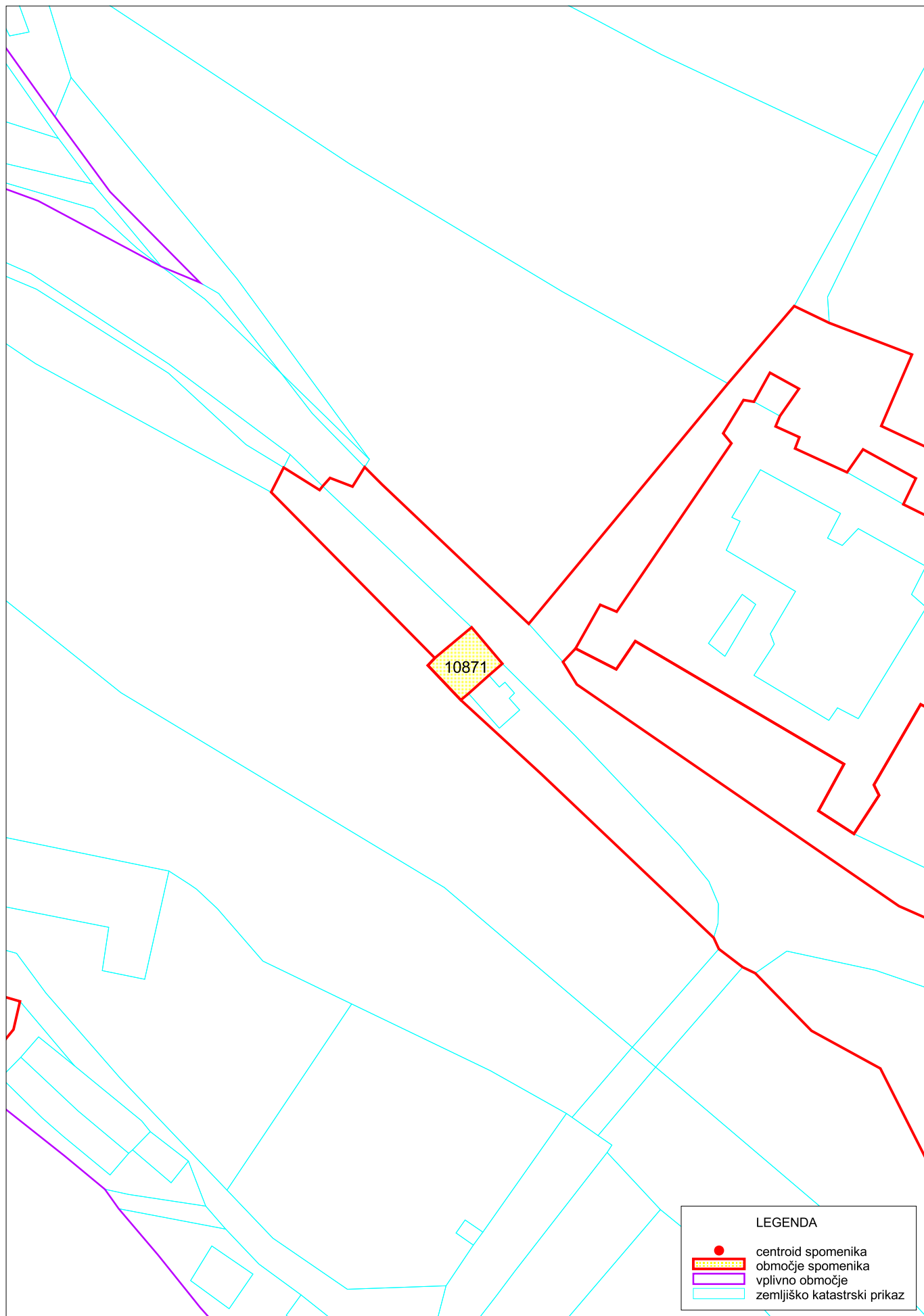
VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA (A-6)

- ohranjajo se turbina in vse naprave, ki so v istem prostoru s turbino;
- ohranja se jez, ki je skupen z na nasprotnem bregu stoječo žago.

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA (A-9)

Za spomenik velja splošni varstveni režim za kulturne spomenike (A-9.1) in varstveni režim za druge objekte in naprave (A-9.7).

GRAFIČNA PRILOGA (A-18)

ENOTA DEDIŠČINE, KI SE RAZGLAŠA (A-2)

Zap. št.: 51
Ime: Soteska ob Krki – Strojnica z lokomobilo
EŠD: 11113

LEGA IN OBSEG PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Katastrska občina: Podturn
Parcelna številka: 4372/616-del

OPIS ENOTE (A-4)

Na žagi v Soteski, na desnem bregu reke Krke, severovzhodno pod pobočjem, ki se vzpenja nad reko. Parni stroj je služil za pogon žage. Narejen je bil 1929 in je deloval do sedemdesetih let 20. stol., kasneje kot kotel za ogrevanje. Ohranjena je tudi stavba z dimnikom, v kateri lokomobila stoji.

Strojnica z lokomobilo stoji na območju še vedno delujoče žage. Strojnica je potisnjena pod pobočje hriba, dostop je mogoč po tovarniškem dvorišču. Polnojarmenik in luščilka stojita na dvorišču, turbina pa je postavljena na vodni strani žage

VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK (A-5)

- edina tovrstna parna naprava na Dolenjskem, ki je ohranjena v celoti, skupaj z objektom;
- ohranjenost naprave »in situ«.

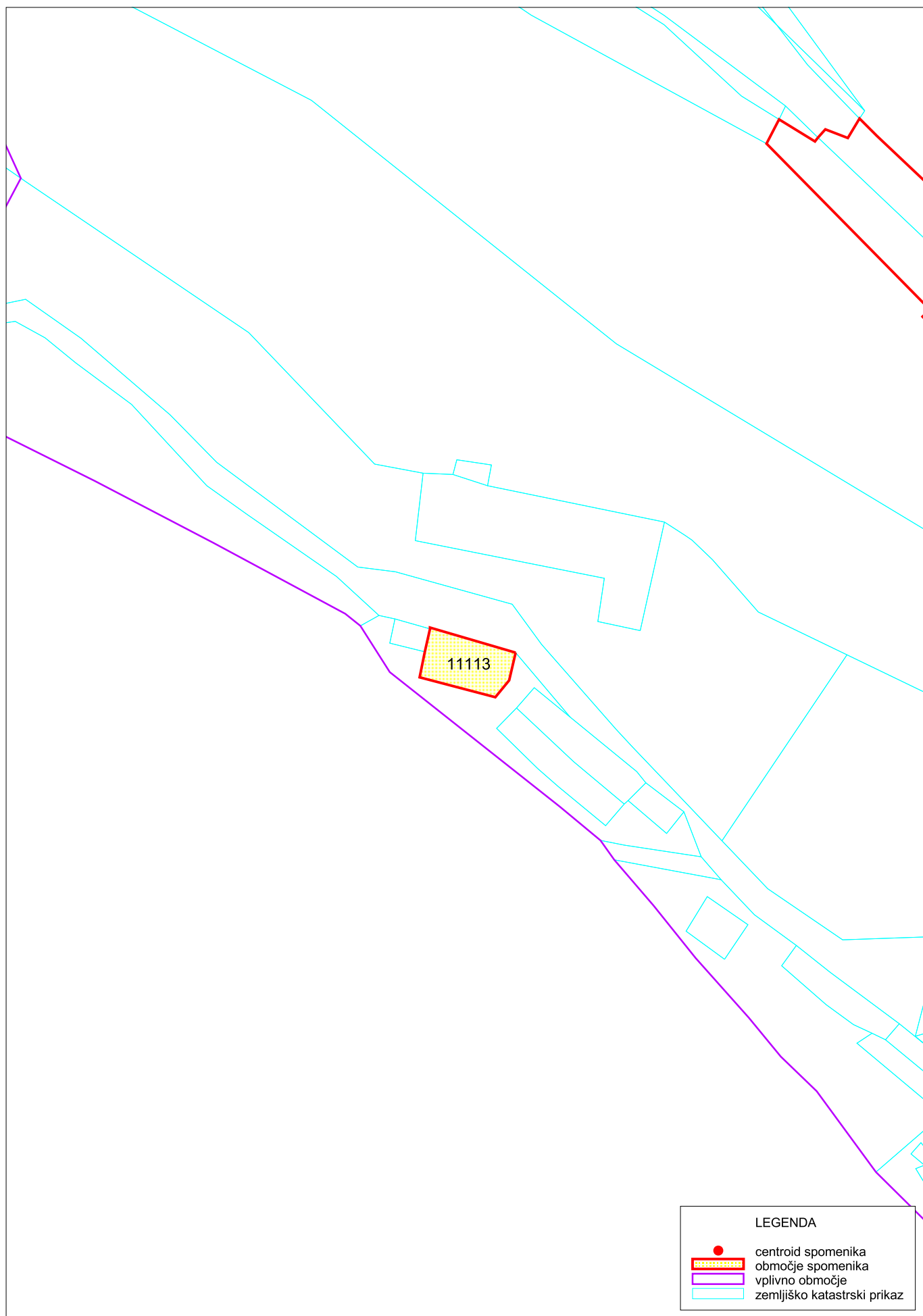
VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA (A-6)

- parni stroj z vsemi drugimi napravami, ki so povezane z delovanjem parnega stroja;
- celoten objekt z vsemi arhitekturnimi elementi (streha, okna, vrata) in s kuriščem;
- litoželezen dimnik;
- ohranja se jez, ki je skupen z na nasprotnem bregu stoječo elektrarno.

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA (A-9)

Za spomenik velja splošni varstveni režim za kulturne spomenike (A-9.1) in varstveni režim za druge objekte in naprave (A-9.7).

GRAFIČNA PRILOGA (A-18)

LEGENDA	
	centroid spomenika
	območje spomenika
	vplivno območje
	zemljiško katastrski prikaz

Naselja in njihovi deli

ENOTA DEDIŠČINE, KI SE RAZGLAŠA (A-2)

Zap. št.: 52
Ime: Kočevske Poljane – Vas
EŠD: 8632

LEGA IN OBSEG PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Katastrska občina: Poljane

Parcelna številka: *1, *2, *3/1, *3/2, *3/3, *3/4, *4, *5, *6/1, *6/2, *10/2, *10/3, *14, *16, *17/1, *17/2, *18/1, *18/2, *19/1, *19/2, *21/2, *23, *24, *26/2, *27, *28, *29, *31, *32, *78, *99, *102, *106, 1/1, 1/2, 1/3, 2, 3, 4, 5/1, 5/2, 8/1, 8/2, 9/5, 9/7, 10/1, 12, 13, 14/1, 14/2, 15/1, 15/2, 16/2, 16/3, 16/4, 21/1, 21/2, 21/3, 21/4, 23/1, 23/2, 24, 25, 27, 28, 29, 30/1, 30/2, 31, 40, 41, 49/1, 49/2, 55, 56, 57, 62, 67, 68, 79, 80, 81, 82/1, 88/1, 88/2, 101/2, 103/1, 103/2, 103/3, 103/4, 108/2, 109/2, 112, 113/3, 113/4, 115, 116, 119/1, 124/1, 125/1, 143/2, 144/2, 145/2, 146/2, 151/2, 152/2, 158/2, 163/2, 467/1, 468, 475, 476, 491-del, 497/1-del, 497/2, 497/3, 501-del, 504-del, 506-del, 509-del, 510-del, 513, 514, 515, 516, 521/6-del, 521/7-del, 574/5-del, 1671, 1674/2-del, 3409/4-del, 3409/9, 3414-del, 3415/1-del, 3415/2, 3418/2

LEGA IN OBSEG VPLIVNEGA OBMOČJA PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Katastrska občina: Poljane

Parcelna številka: *1, *2, *3/1, *3/2, *3/3, *3/4, *4, *5, *6/1, *6/2, *10/2, *10/3, *14, *16, *17/1, *17/2, *18/1, *18/2, *19/1, *19/2, *21/2, *23, *24, *26/2, *27, *28, *29, *31, *32, *78, *82, *99, *102, *106, 1/1, 1/2, 1/3, 2, 3, 4, 5/1, 5/2, 8/1, 8/2, 9/5, 9/7, 10/1, 12, 13, 14/1, 14/2, 15/1, 15/2, 16/2, 16/3, 16/4, 21/1, 21/2, 21/3, 21/4, 23/1, 23/2, 24, 25, 27, 28, 29, 30/1, 30/2, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 38, 39, 40, 41, 42, 43/1, 43/2, 44, 45, 46, 47/1, 47/2, 49/1, 49/2, 50/1, 50/2, 51, 52, 53/1, 53/2, 55, 56, 57, 58/1, 58/2, 59/1, 59/2, 60, 61/1, 61/2, 62, 63/1, 63/2, 64, 65, 66/1, 66/2, 67, 68, 69/1, 69/2, 70, 71, 72, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82/1, 82/2, 83, 84, 85, 86, 87/2, 88/1, 88/2, 99/1, 99/2, 99/3, 99/4, 99/5, 100, 101/1, 101/2, 103/1, 103/2, 103/3, 103/4, 105, 108/1, 108/2, 109/1, 109/2, 112, 113/1, 113/2, 113/3, 113/4, 115, 116, 117, 118, 119/1, 119/2, 123, 124/1, 124/2, 125/1, 125/2, 126, 129, 132, 135, 137, 139, 142, 143/1, 143/2, 144/1, 144/2, 145/1, 145/2, 146/1, 146/2, 147, 150, 151/1, 151/2, 152/1, 152/2, 153, 156,

158/1, 158/2, 159, 161, 162, 163/1, 163/2, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 208, 209, 210, 211, 213, 214, 215, 216, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 255, 257, 258, 260, 262, 264, 265, 267, 268, 270, 271, 274, 275, 277, 278, 280, 281, 283, 284, 286, 287, 289, 290, 291, 292, 294, 295, 297, 298, 299, 300, 302, 305, 306, 309, 310, 313, 314, 317, 318, 320, 322, 325, 328, 333, 335, 336/1, 336/2, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 352, 353, 356, 357, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 367, 368, 375, 376, 377/1, 377/3, 387, 388, 390, 391, 395, 396, 399, 400, 402, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 436, 437, 439, 442, 443, 446, 447, 448, 451, 452, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 467/1, 468, 469, 475, 476, 478, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489/1, 489/2, 491, 497/1, 497/2, 497/3, 501, 502, 503, 504, 506, 509-del, 510-del, 513, 514, 515, 516, 521/6-del, 521/7-del, 574/5-del, 583, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 600/1, 600/2, 601/1, 601/2, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 620, 623, 624, 627, 628, 631, 632, 635, 636, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 653, 654, 655, 657, 658, 661, 662, 667, 668, 670, 671, 1546, 1600-del, 1608, 1614, 1635/1, 1654, 1655, 1656, 1657, 1658, 1659, 1660, 1661, 1663, 1664, 1665, 1666, 1667, 1668, 1670, 1671, 1674/2-del, 3409/4-del, 3409/9, 3414-del, 3415/1-del, 3415/2, 3416/1, 3416/6, 3416/7, 3417/1, 3417/8-del, 3417/9, 3418/1, 3418/2, 3419/1-del, 3421-del

OPIS ENOTE (A-4)

Obcestna vas s pravilno razporeditvijo hiš in gospodarskih poslopij ob nekdanji glavni cesti skozi Črmošnjiško-Poljansko dolino, je zasnovana na ravnem ob robu doline pod južnim pobočjem Velikega Riglja. Vas se v pisnih virih omenja posredno leta 1477 z omembe cerkve sv. Andreja, izrecno pa kot vas leta 1564. Nastanek vasi, ki je ohranila prvotno urbanistično zasnovo, je po doslej znanih podatkih povezan z drugim valom nemške kolonizacije severovzhodnega roba Kočevske po letu 1400. Vas je zasnovana v pravilni obliki kolonizatorskega tipa poselitve ob obeh straneh glavne ceste, ki je skozi vas vodila vse do leta 1958, ko je bila južno od vasi speljana sedanja glavna prometnica skozi Črmošnjiško-Poljansko dolino. V vasi je od 1792 sedež samostojne župnije. Od leta 1852 je v vasi šola, ki je bila opuščena leta 1970.

Strnjeno obcestno vaško pozidavo sestavljajo zidane pritlične, vrhkletne in enonadstropne hiše, ki stojijo tik ob cesti, za njimi pa se odpirajo dvorišča z zidanimi in lesenimi gospodarskimi stavbami (hlevi, kašče, podi, kleti in svinjaki). Za spodnji del vasi (pod cesto) so značilni vodnjaki s podtalno vodo, za zgornji del vasi pa vodnjaki – kapnice.

Vas, ki so jo leta 1941 večinsko in prostovoljno zapustili kočevski Nemci, so v petdesetih letih 20. stoletja naselili slovenski priseljenci iz bližnje in daljne okolice.

VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK (A-5)

- prepoznavna veduta z značilno prostorsko umeščenostjo vasjo in z dominantnimi stavbami cerkve, župnišča in šole,
- ohranjenost avtentične strukture urbanistične zasnove vasi s pravilno kolonizatorsko pozidavo ob vaški cesti,
- ohranjenost raznovrstnih bivalnih in gospodarskih stavb, ki pričajo o socialni strukturi vasi od prve polovice 19. stoletja dalje,
- materialni dokaz kulture in načina življenja nekdanje nemško govoreče etnične manjšine, ki je v Črmošnjiško-poljanski dolini večinsko živela do odselitve leta 1941.

VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA (A-6)

- prostorska pojavnost vasi, njena poselitvena zasnova in struktura,
- stavbni nizi in fasade stavb, ki oblikujejo ulice in zunanjo podobo vasi,
- kamnito stopnišče do zajetja vode iz studenca sredi vasi,
- kamniti oporni zidovi pri župnišču,
- posamezne vrednejše stavbe (cerkev, župnišče, šola) in domačije (Kočevske Poljane 17, Kočevske Poljane 14),
- zemeljske plasti z arheološkimi ostalinami.

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA (A-9)

Za spomenik velja splošni varstveni režim za kulturne spomenike (A-9.1) in varstveni režim za naselja (A-9.8).

Na območju je dodatno prepovedano:

- nameščanje sončnih kolektorjev in fotovoltaičnih celic znotraj vasi na vedutno izpostavljenih mestih;
- nameščanje zunanjih enot klima naprav na vedutno izpostavljene dele stavb;
- nameščanje reklamnih panojev, svetlobnih zaslonov in svetlobnih napisov, anten in zbirnih omaric infrastrukturnih vodov (elektrika, plin, ipd.) na prednje fasade stavb;
- historične nepozidane površine (vrtovi, sadovnjaki) ni dopustno pozidati – ohranja se odnos med pozidanimi in nepozidanimi površinami.

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA VPLIVNEGA OBMOČJA (A-10)

Velja splošni varstveni režim za vplivno območje (A-10.1) in naslednja določila:

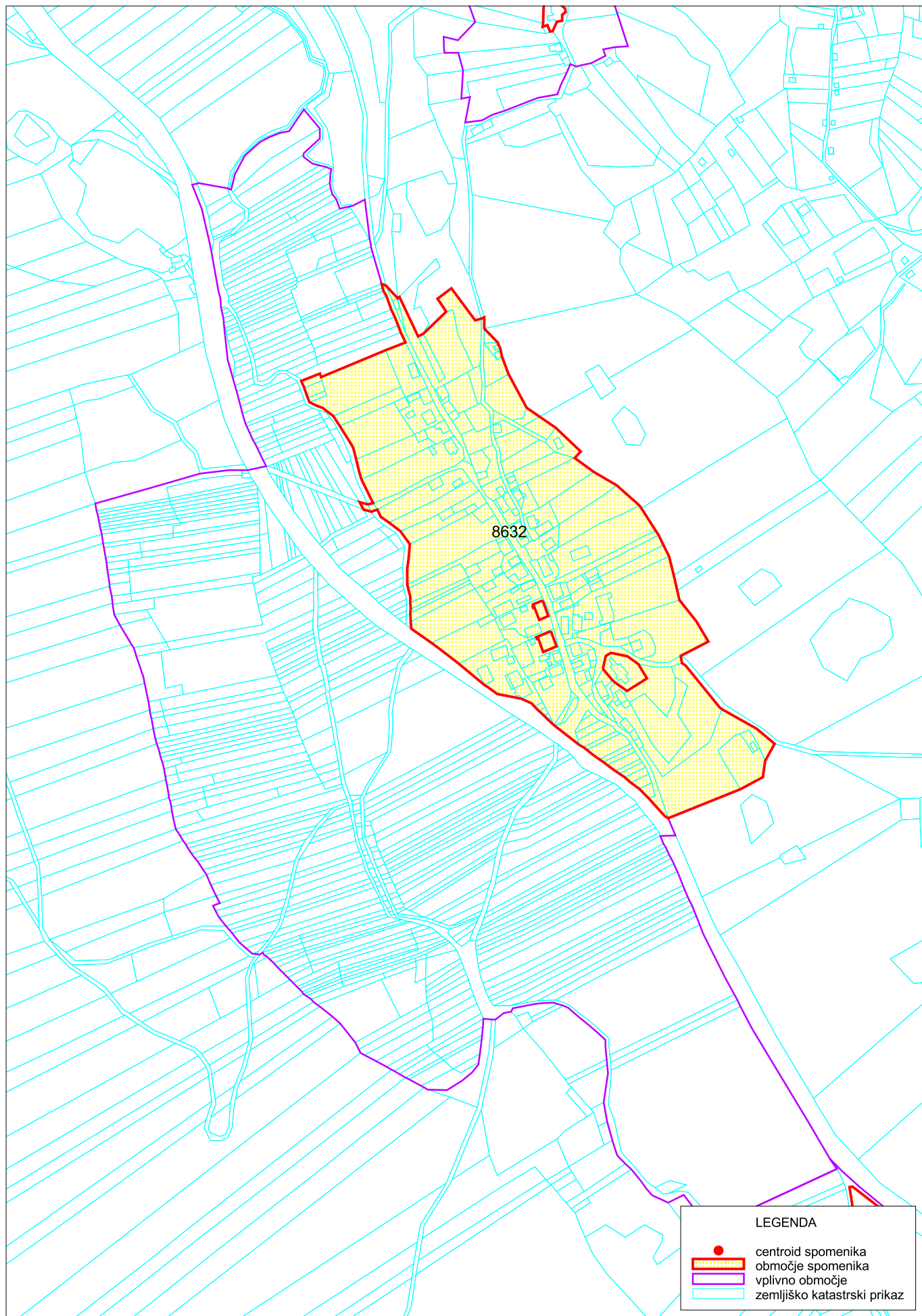
Prepovedano je:

- nameščanje sončnih kolektorjev in fotovoltaičnih celic znotraj vasi na vedutno izpostavljenih mestih;
- nameščanje zunanjih enot klima naprav na vedutno izpostavljene dele stavb;
- nameščanje reklamnih panojev, svetlobnih zaslonov in svetlobnih napisov, anten in zbirnih omaric infrastrukturnih vodov (elektrika, plin, ipd.) na prednje fasade stavb;
- združevati ali dobiti historične parcelacije zemljišč;
- postavitev objektov za začasno bivanje.

VIRI IN LITERATURA

- Franciscejski kataster za Kranjsko, k. o. Poljane, 1825. Arhiv RS.
- MAKAROVIC, Marija in sod. 2005: Črmošnjiško-Poljanska dolina in njeni ljudje. Kočevarji staroselci in Slovenci iz preteklosti v sedanost. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.

GRAFIČNA PRILOGA (A-18)

ENOTA DEDIŠČINE, KI SE RAZGLAŠA (A-2)

Zap. št.: 53
Ime: Soteska ob Krki – Območje gradu Soteska
EŠD: 674

LEGA IN OBSEG PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Katastrska občina: Gorenje Polje
Parcelna številka: *79, *81, *82, *83, *84, *85, 677/3, 678, 679, 680/1, 680/2, 683/2-del, 684/2, 684/3, 684/4, 684/5, 684/6, 685/1, 685/2, 686/1, 687/2, 1274/48-del

LEGA IN OBSEG VPLIVNEGA OBMOČJA (A-7)

Katastrska občina: Gorenje Polje
Parcelna številka: *79, *81, *82, *83, *84, *85, *173, *190, *191, *194, *223, 671/1, 671/6, 675/1, 675/2, 675/3, 675/4, 675/5-del, 675/6, 675/7, 675/8, 675/9, 675/10, 675/11, 675/12, 675/19, 675/20, 675/21, 675/30, 675/32, 676, 677/1, 677/2, 677/3, 678, 679, 680/1, 680/2, 681, 682/1, 682/2, 682/3, 682/4, 682/5, 682/6, 682/7, 683/1, 683/2, 684/2, 684/3, 684/4, 684/5, 684/6, 685/1, 685/2, 686/1, 686/2, 687/1, 687/2, 693/1, 693/2, 693/3, 693/4, 693/6, 693/7, 693/9-del, 693/10, 693/11-del, 693/12, 693/13-del, 1274/12-del, 1274/25, 1274/26, 1274/27, 1274/28, 1274/29-del, 1274/48-del, 1279/2-del, 1292/1-del

Katastrska občina: Podturn
Parcelna številka: 4351/2, 4351/6, 4351/7, 4356/1, 4356/2, 4356/3, 4359, 4362/1, 4362/5, 4362/6, 4362/7, 4372/615-del, 4372/616, 4467/1-del, 4467/3, 4467/6-del, 4470-del

OPIS ENOTE (A-4)

Grajsko območje v Soteski je bilo v baročni maniri zasnovano v drugi polovici 17. stoletja. Ob razvalinah nekoč mogočnega gradu se nizajo gospodarska poslopja, pod cesto stoji poslopje nekdanje elektrarne in v grajskem parku zidan vrtni paviljon.

VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK (A-5)

- kljub temu, da je obširno grajsko območje že od konca druge svetovne vojne prepuščeno počasnemu propadanju brez razvojne vizije, se še vedno izpričuje kot eno najlepših in najcelovitejših baročnih grajskih ansamblov na Slovenskem, za katerega so zaslužni knezi Auerspergi kot predstavniki najpomembnejše plemiške družine na nekdanjem Kranjskem;
- območje gradu je bilo vse do propada med drugo svetovno vojno pomembno gospodarsko središče današnje občine Dolenjske Toplice z lesno-predelovalnim obratom, Auerspergi pa so iz gradu upravljali tudi z gozdovi v Kočevskem Rogu;
- grajsko območje je močno zasidrano v identiteti občanov in spominu družine Auersperg;
- grajsko območje kljub okrnjeni podobi nudi razvojne priložnosti za kraj in občino Dolenjske Toplice, ki bi se morale osredotočiti predvsem na zgodbo Kočevskega Roga in njegovega upravljanja skozi čas;
- območje gradu pomembno sooblikuje podobo Soteske.

VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA (A-6)

- lega v prostoru;
- ohranjene stavbne strukture in kompozicije;
- prostorske poteze;
- vedute;
- zemeljske plasti.

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA (A-9)

Za spomenik veljajo splošni varstveni režim za kulturne spomenike (A-9.1), varstveni režim za stavbe (A-9.3), varstveni režim za naselja (A-9.8) in dodatni varstveni režim, ki je prilagojen značaju in vsebinam spomeniškega območja:

- varovati je potrebno zgodovinske, kulturne, arhitekturne, likovne in krajinske vrednote v celoti, v njihovi izvirnosti in neokrnjenosti, ter vse vedute spomenika;
- ohranjati je potrebno topološke, morfološke in tipološke značilnosti prostora ter njegovo zgodovinsko pogojeno organizacijo;
- dovoljena je sanacija in prezentacija grajskih razvalin ali njihova celovita prenova za muzejsko ali drugo kulturno namembnost z možnostjo interpoliranja novih stavbnih teles v nekdanjem tlorisu gradu;
- v gospodarskih poslopih so dovoljeni muzejski in drugi kulturni programi;
- znotraj območja spomenika je prepovedano urediti javno parkirišče;
- v območju spomenika ni dovoljeno rekonstruirati državne regionalne ceste z razširitvijo in spremembo radijev cestišča, dovoljena pa je izgradnja pločnikov in javne razsvetljave;
- zagotoviti je potrebno varno javno dostopnost spomeniškega območja;
- ohranjati je potrebno zemeljske plasti z morebitnimi arheološkimi ostalinami;
- prepovedano je odkopavati in zasipavati teren;
- prepovedano je postavljati ali graditi trajne ali začasne objekte, vključno z nadzemno in podzemno infrastrukturo ter nosilci reklam ali drugih oznak, razen kadar so ti nujni za učinkovito ohranjanje in prezentacijo kulturnega spomenika;
- dovoljeno je izvajati sanitarno čiščenje območja gradu.

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA VPLIVNEGA OBMOČJA (A-10)

Velja splošni varstveni režim za vplivna območja (A-10.1).

GRAFIČNA PRILOGA (A-18)

